

Lielā uzvara Ženēvā – pirms astoņdesmit gadiem

1935. gada 4. maijā Ženēvas izstāžu paviljonā Palais d'Expositions 4000 skatītāju klātbūtnē notika Eiropas pirmā basketbola čempionāta finālspēle, kurā Latvijas valstsvienība ar 24:18 (16:8) pārspēja Spānijas vienību. Tā radās leģenda par "Sapņu komandu", kas izstāstīta gan filmā, gan daudzās publikācijās presē. Latvijas basketbola vēsturisko panākumu un tā kaldinātājus atgādina arī fragments no Gunta Keisela grāmatas "Latvijas basketbola valstsvienības: 90 spēles 90 gados", kas vēsta par latviešu gatavošanos un cīņām saulainajā Ženēvā. Toreiz, pirms 80 gadiem...

Eiropas basketbols bija izaudzis no īsajām bikšēlēm un posās lieliem notikumiem. 1932. gada 18. jūnijā septiņu Eiropas valstu (Čehoslovākijas, Grieķijas, Itālijas, Latvijas, Portugāles, Rumānijas, Šveices) un Argentīnas pārstāvji Ženēvā parakstīja Starptautiskās basketbola federācijas dibināšanas protokolu un līdzās citiem bija arī LBS pārstāvja Jāzepa Šadeiko autogrāfs. Jaunā organizācija un tās vadība ķērās pie lietas, sākot organizēt pirmo oficiālo turnīru – Eiropas čempionātu.

Rīkotāji šveicieši kā pirmo termiņu noteica 1934. gada rudenī un augustā Latvijas valstsvienības kandidāti pulcējās uz pirmajiem treniņiem. Kad pienāca ziņa, ka tehnisku iemeslu dēļ turnīrs tiek pārcelts uz 1935. gada maiju, sagatavošanās darbi turpinājās. Tos uzraudzīja īpaša rīcības komiteja – "US" un LBS vadītājs Roberts Plūme, Jāzeps Šadeiko un 30 gadus vecais ASK treneris Valdemārs Baumanis. Koptreniņos tika iesaistīti 22 spēlētāji. Latvijas meistarsacīkstes, kas parasti tika spēlētas līdz martam, 1935. gadā beidzās 12. janvārī, lai labākie spēlētāji varētu mērķtiecīgi gatavoties lielajam notikumam...

Labas sportiskās perspektīvas, cītīgs darbs treniņos un lielas neskaidrības par to, kā sagādāt ceļojumam nepieciešamos līdzekļus – tāda bija valstsvienības ikdiena, gatavojoties pirmajam Eiropas čempionātam. Maks tolaik bija Basketbola savienības priekšsēža un vienlaikus "Universitātes sporta" vadītāja Roberta Plūmes pārziņā, kurš izšķirošajā brīdī nekaņējās šo trumpi izmantot: "Bau-

Latvijas basketbola izlase svētdien, 3. septembrī, Džakartā paveica šķietami neticamo un iekļuva Pasaules kausa ceturtdaļfinālā, izšķirošajā mačā ar 104:84 (22:20, 23:22, 36:21, 21:23) pārliecinoši pieveicot Brazīliju // FOTO: FIBA

maņa kungs, sastāvā jābūt vismaz pieciem "Universitātes sports" spēlētājiem!" Valstsvienības galvenais sastādītājs palūdzis stundu pārdomām un, pastaigādamies pa Valdemāra(!) ielu, nonācis pie konstruktīva plāna – Rūdolfam Jurciņam, Eduardam Andersonam un Džemam Raudziņam vieta komandā pienācās spēlētprasmes dēļ, bet vēl divus studentus varētu paņemt līdz tālākā rezervē... Darījums apstiprināts!

Ar sagādāto naudu – Ls 800 braucienam atvēlēja Latvijas Sporta organizāciju apvienība, vēl Ls 1200 izdevās dabūt no Ministru kabineta īpašajiem līdzekļiem –

pietika tikai vilciena biļetēm trešās klases vagonā 12 cilvēkiem. (...) Delegāciju pavadīt Rīgas stacijā bija ieradušies divi žurnālisti. 36 stundas ilgā brauciena laikā lielākās neērtības sagādāja cietie soli, bet asākās emocijas – pārskatīšanās Berlīnes stacijā, kuras dēļ vīri gandrīz iekāpuši vilcienā uz Ķelni. (...)

Divas dienas vēlāk varoņi ar Berlīnes ātrvilcieni atgriezās Rīgā un šoreiz stacija bija pilna sagaidītājiem. "Sajūsminātais pūlis pacēla basketbolistus uz rokām un nesa līdz izejai. Pāri visiem viskrasāk izdalījās komandas kapteiņa Rūdolfa Jurciņa stāvs, kas, laimē un patikā staro-

dams, augstu virs galvas turēja izcīnīto Eiropas meistara kausu. Tālāk ceļš veda uz Švarca restorānu, kur notika uzvarētāju oficiālā godināšana." Tā svinīgo brīdi grāmatā "Neaizmirstami sporta brīži un zvaigznes" aprakstījuši Vilis Čika un Arnolds Šmits.

Divus gadus vēlāk, tieši pirms Eiropas otrajam meistarsacīkstēm, Latvijas basketbols Rīgā tika pie moderna Sporta nama. Tas beidzot varēja uzņemt visus spēlēt gribētājus, kuru pēc vēsturiskās uzvaras Ženēvā kļuva aizvien vairāk.

Vai vēsture atkārtosies?
(Turpinājums 17. un 20. lpp.)

Lasītāju
balsis
2. lpp.

2x2
vieno un
iedvesmo
3. lpp.

Sanfrancisko –
latviešu teātra
pilsēta
4. – 5. lpp.

Iepazīsimies
tuvāk –
mākslinieks
Auseklis Ozols
6. lpp.

Kam Latvija
būs jāpamet?
7. lpp.

Juris Lorencs un
Sallija Benfelde
par jaunās
valdības aprisēm
9. lpp.

Kanadas latvieša
Roberta Kalniņa
zvaigžņu stunda
12. lpp.

Latvian newspaper
LAIKS

Frequency: WKLY EXC 1ST WK - JAN, 1ST WK - MAY,
LAST WK - JUN; LAST WK - DEC

Latviešu nedēļas laikraksts

Iznāk sestdienās, 48 reizes gadā
Abonēšanas maksa ASV dolaros:
3 mēn. US \$ 65.00
6 mēn. US \$ 130.00

Redakcija Rīgā, Gertrūdes ielā 27, Rīga, LV-1011, Latvija.
Tālr.: +371 67326761, fakss: +371 67326784
e-pasts - redakcija@laiks.us
mājaslapa - www.laiks.us

Redaktore: Ligita Kovtuna
mob. tālr.: +371 29439423. e-pasts: ligita@laiks.us

**Par REKLĀMU un SLUDINĀJUMIEM,
kas iesniegti LATVIJĀ, maksājumi notiek EURO.**

Neizlietotus manuskriptus un fotoattēlus redakcija neuzglabā.
Redakcijai ir tiesības iesūtītos materiālus izmantot arī saīsinātus.

Laikrakstā iespējams, ar autora vārdu vai iniciāļiem
parakstītajos rakstos izteiktās domas ar redakcijas viedokli
par pašu jautājumu var arī nesaskanēt.

Par reklāmas vai sludinājuma saturu atbild reklamdevējs.

Sarīkojumu un dievkalpojumu ziņas sūtīt Inesei Zaķis
e-pasts: rigaven@aol.com

**Par REKLĀMU un SLUDINĀJUMIEM,
kas iesniegti ASV, maksājumi notiek ASV dolaros.**

Sēru sludinājumus un adresu maiņas sūtiet pēc adreses

4B S HERON ST MANCHESTER, NJ 08759

e-pasts: LaiksDSR@aol.com

**Ja vēlaties saņemt vairāk informācijas par avīzi,
lūdzu, zvaniet LAIKA ASV tālr.: 727 385-4256**

LAIKS

4B S HERON ST MANCHESTER, NJ 08759
laiksdsr@aol.com
www.laiks.us

Lūdzu, maksāt ASV dolaros uz «Laiks» Inc. vārda
Abonējiet laikrakstu LAIKS, neizejot no mājām – lietojiet
www.laiks.us!

«LAIKA» abonements maksā: 3 mēnešiem ASV \$65.00
6 mēnešiem ASV \$130.00

FLORIDAS IEDZĪVOTĀJU IEVĒRĪBAI! Lūdzu pievienojiet
7% Floridas nodokli par laikraksta abonēšanu!

Laiks pa gaisa pastu Amerikā 3 mēneši \$89.00
6 mēneši \$178.00
Laiks pa gaisa pastu Latvijā 3 mēneši \$89.00
6 mēneši \$178.00
Laiks pa gaisa pastu Kanadā 3 mēneši \$97.00
6 mēneši \$194.00
Laiks pa gaisa pastu citur ārzemēs 3 mēneši \$120.00
6 mēneši \$240.00

Ārpus ASV LAIKU var pasūtīt tikai pa gaisa pastu.

Uzvārds, vārds: _____

Adrese: _____

zip: _____

Laikraksta izdošanu atbalsta
Latvijas Kultūras ministrija

MEKLĒJU GRĀMATU

Meklēju Paula Kundziņa grāmatu "Latvju sēta".
Mans e-pasts – astramoora@gmail.com

LASĪTĀJU BALSIS

Par skolām Šurp grāmatas, uz skolu!

Šodien domāju – vai 1. septembrī Latvijā bērni vēl arvien ies uz skolu uzposušies – un galvenais: baltās zeķēs, ar rudens ziedu klēpjiem saviem skolotājiem? Šo dienu mēs ar brāli savā laikā negaidīti piedzīvojām, uz turēdāmiem viesnīcā "Latvija" Rīgā. Jau pie brokastgaldā restorāns zunēja no satrauktām balsīm un nepacietīgiem bērniem ar puķēm rokās. Taču pusdienlaikā gāja vēl raibāk – pirmais skolas rīts pārdzīvots, nu varēja atsvabināties un izvēlēties, ko vien vēlējas, no pusdienu ēdienkartes. Protams, arī saldējumu.

Mums ar vienu gadu vecāko brāli tādi uztraukumi un prieki bērībā pagāja secen. Mūsu vecāka māsa Anita, 10 gadus veca, bija jau veterāne, kad 1944. gada 5. aprīlī māte mūs abus aizveda uz Ādažu pamatskolu. Padomijas okupācijas laikā un arī vēlāk māte bija mūsu skolotāja. Atceros mācību stundas mājas pagrabā, sēžot uz dēļu plauktiem, kur naktis arī gulējām, it sevišķi, kad tika bumbota ūdens spēkstacija pie mazā Baltezera, blakus mežiņam, kur vācu okupācijas laikā sēņojām. Nēmām priekšā lasīšanu, rakstīšanu un matēmatiku. Ar pēdējo man neveicās, lai gan reizrēķinu zināju no galvas jau sen. Bet lasīt iemācījies jau ļoti agri – tad, kad mamma saņēma jauno "Atpūtu" ar pielikumiem, mēs abas sēdējām šupulkrēslā pie loga, saulē, un mammai nekad neapnīka mani jautājumi. Tā arī iepazinu gotu "srifti" no mūsu ģimenes Bībeles. Reiz iegāju virtuvē, kur pavāre man šād tad pameta pa gardam kumosīņam no pannas. Plauktā pie sienas bija baltas emaljas burkas ar sauso pārtiku. Malas un uzraksts zilā krāsā, kā angļiski teiktu, *stencilēts*, un burts d izskatījās kā cl. "Alvīn," es prasīju. Kas ir *nucleles*? Alvīne pameta rokas gaisā un pa durvju šķirbu uzsauca uz augšstāvu: "Āk, Kungs, tas ķēms prot lasīt!" "Tas ķēms" pats domāja, ka mūsu draudzībai ir pienācis gals... Tikai vakarā uzzināju ka tās ir "Nūdeles".

Brālim labāk veicās matēmatikas uzdevumi. Mēs kopā bijām lasījuši un smējušies par ābeci un tās divainiem pantiem pie katra burta: *К*аза ir un paliek *к*аза, *к*ока dēļ tai bēda maza, un

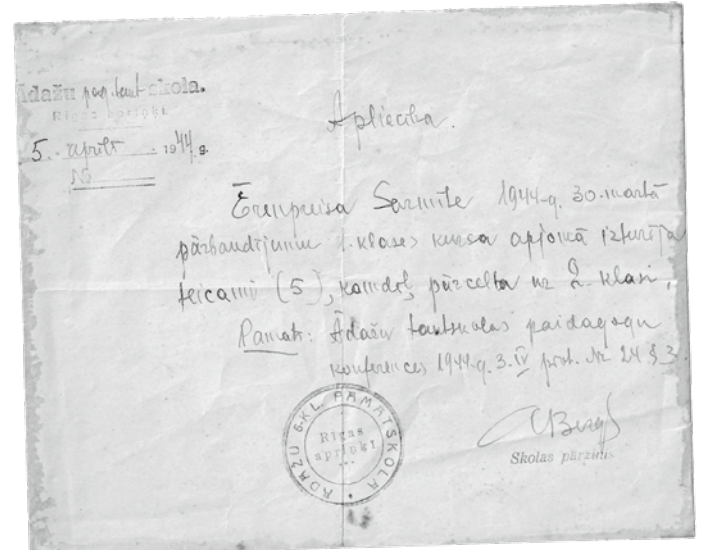
"Ielās pusnakti ir klusi, iet tik vēljē autobusi".

Abi izturējām pārbaudījumu teicami (5) un tikām pārcelti otrajā klasē. Taču māsa skolas zilo kleitu ar melno vilnas priekšautu dabūja uzģērbt tikai Vācijas nometņu skolas svinību dienās. Drīz pie robežas jau bija krievu kaŗaspēks, un mūsu ģimene devās bēglu ceļos.

Latviešu skolu Vācijas nometnēs beidzu tikai ģimnazijas 2. klasē. Nekad neaizmirsīšu, ka goda viesis izlaidumā bija komponists Jānis Cīrulis. Pasniedzot man aplieciņu, viņš uzlika roku uz manas galvas un teica: "Mazs cinitis gāž lielu vezumu!" Viņam vajadzēja zināt, jo pats bija

Rīgas Angļu ģimnazijas latviešu valodas skolotāja un bibliotekāre un jautāja, ko mēs darišot rīt no rīta? Vai būtu tāda iespēja, ja viņa atsauktu rīta stundas divām vecākām klasēm un Janovska kungs skolēnus uzrunātu? Nekas labāks Gunaram nevarēja tikt piedāvāts, kā runāt ar jaunatni! No rīta skolas automašīna jau bija pie mūsu viesnīcas.

Un tur mēs viņus redzējām – lielā zālē, pilna gaišu galvu, bez uniformām, bet lielākoties balti tērptiem jauniešiem. Noslaucījis prieka asaras, Gunars stājās priekšā, neievērodams Latvijas Radio un filmēšanu, vaicāja, vai viņa darbus lasījuši. Pēc atbildes "jā" viņš lūdza katru, kam jau-

augumā tikai nedaudz garāks par mani. Turpmāko skološanos izbaudīju Anglijā.

Otrais latviešu skolas piedzīvojums bija jau tad, kad man pašai bija pieaugušas meitas. Abi ar vīru Gunaru bijām kārtējā Latvijas vizītē. Gunaram pienākumu un interviju bija gana, bet iznāca viena tukšā diena "un viņš bija apsolijs mani izvadāt pa visām tramvaja līnijām, kuŗas viņš vēl skolas un studenta laikos bija izbraucis. Izbraucām vienu līdz galapunktam, un biļešu pārdevēja nesaprata, kāpēc mēs nekāpjam ārā, bet braucām atpakaļ. Pēc divām tūrēm soļojām tālāk, kad uz klusās ielas mūs panāca jauna sieviete ar mazu bērnu uz rokas. Paskatījās un vaicāja: "Vai Gunars Janovskis?" – "Tas pats gan..." "Vai, dieniņ, Jānit, noglaudi onkulim plecu, kad būs liels varēs teikt..." Pēkšņi viņa stādījās priekšā kā

tājums, pacelt roku. Jaunieši nekautrējās. Tās nebija intervijas, bet sarunas. Gunars filmētājus vairs neredzēja. Rudens saule apspīdēja gaišmatainās galvas. Gunaram tā bija viena no visskaistākajām dienām Latvijā. Arī man.

Daudzus gadus vēlāk, kad Gunars jau bija Aizsaulē, Rīgā nāca klajā viņa grāmata "Pēc Pastardienas" angļu valodā. Vienu kasti šīs grāmatas vēlējos dāvināt Angļu ģimnazijai. Piezvanīju – atbildēja tā pati skolotāja/bibliotekāre, kuŗas vārdu diemžēl nevaru atcerēties. Viņa nu bija skolas direktora labā roka un priecīga saņemt piedāvājumu bibliotēkai. Kad apvaicājos par mazo Jānīti, – jā, Jānītis esot Latvijas Universitātes docents Dabas zinātņu fakultātē!

SARMĪTE JANOVSKIS-
ĒRENPREISS,
Anglijā

Nedēļas teikums

"Manā skatījumā jauns pāris, kas staigā pa ielām nevis ar bērnu ratiņiem, bet ar sunīti, ir simbols mūsu muļķībai."

Mecenāts, Latvijas Valstiskuma balvas laureāts Vilis Vītols

Izdejojām sapni

2x2 pulcina dejotājus no visas ASV un Latvijas, lai dejotu Latvijā Dziesmu un deju svētkos

KRISTĪNA PUTENE

Ja dzīvo vietā, kur nav latviešu tautas deju kopas, vai ja neesi kopš bērnības mācījies tautas dejas, piedalīšanās Latvijas Dziesmu un deju svētkos var šķist kā sapnis. Bet – sapni var īstenoties!

Ceļš uz sapni dejot Dziesmu un deju svētkos Latvijā izskatās šādi – vairāki lidojumi un pagari pārbraucieni; sāpoši, stivi muskuļi, naksnīgā Ņujorka un Bruklinas tilts. Uzstāšanās Vašingtonas DC tautiešiem. Sasvīdušas drēbes. Ļoti laba apetīte vakariņlaikā. Sarežģītie soļi sapņos tinas, mūzika ausīs neapklust...

Cerams, vairums lasītāju būs kaut kad dzirdējuši par 2x2. Tā ir gandrīz 60 gadus pastāvoša kustība, kuŗas mērķis ir nedēļu ilgos semināros pulcināt jaunus latviešus, 18-30 g.v., lai veicinātu viņos lepnumu par savu latviskumu un veidotu zinīgu un gribīgu sabiedrības darbinieku saimi. Kaut arī 2x2 dibināja ASV ārpus Latvijas dzimušiem latviešiem, kopš 2015. gada semināri notiek arī Latvijā, jo pierādījies, ka mērķi tikpat noderīgi Latvijā dzimušiem jauniešiem, kā tiem, kas auguši ārpus Latvijas.

Divreizdivi padome pēdējos dažus gadus meklējusi veidus, kā savu darbību attīstīt, un

tomēr patur sākotnējos mērķus. Notikuši vairāki isāki salidojumi, kur piekopta tradicionāla 2x2 dienas kārtība un ieviržu/ projektu struktūra. Gluži jauns darbības veids aizsākās pirms gada.

Pirms Dziesmu svētkiem Minesotā, ASV, 2022. gadā notika 2x2 seminārs "Saules vārtos" – Latvijai līdzīgajos bērzu un priežu mežos Mine-

sotas ziemeļos. Semināra programmā bija tautas deju projekts, kuŗa gaitā nedēļas laikā projekta dalībnieki iemācījās piecas dejas, ar kuŗām piedalījās Minesotas Dziesmu svētku Tautas deju uzvedumā. 2x2 bija atslēga, kas ļāva jauniešiem, kas agrāk nebija dejujuši, vai dzīvo vietās, kur nav savas latviešu tautas deju kopas, piedzīvot Dziesmu

svētkus kā dalībniekiem Tautas deju uzvedumā. Jauniešiem pieredze bija tik pozitīva, ka viņi uzdrošinājās uzrunāt projekta vadītāju, rīdzinieku, deju kopas "Pērle" repetitoru Juri Goguli par iespēju dejot Latvijas Dziesmu un deju svētkos 2023. gadā. Ir sapnis dejot Latvijā – vai un kā tas iespējams? Būdam nelabojams optimists, Juris, savukārt,

uzrunāja 2x2 padomi ar jautājumu, vai iespējams šādu projektu īstenot 2x2 paspārnē? Priekšlikums bija vienreizīgs un vilinošs: sapulcināt astoņus pārus, kas tiktos trīs vai četros triju dienu mēģinājumos, ceļa izdevumus sedzot pašiem no savas kabatas, ar mērķi sagatavoties dejušanai Latvijas Dziesmu un deju svētkos. No 2x2 puses galvenais ir morālais atbalsts un piekrišana, ka jaunā deju kopa sauktos "Divreizdivi". Domāts-darīts!

Sešpadsmit dejotāji no septiņiem ASV štatiem, viens no Latvijas ar kopas mūžam pozitīvo vadītāju Juri Goguli tikās mēģinājumos Ņujorkā, Vašingtonā DC, Čikāgā un Latvijā. Tāpat kā citām deju kopām, 2x2 dejotājiem bija jāieraksta dejas t.s. skatei, kas noteica, ar kuŗām dejām kopa uzstāsies lielajā koncertā Daugavas stadionā. Var tikai apbrīnot un uzslavēt Juŗa, deju skolotāja un vadītāja, talantu, kā arī dejotāju pašu atbildību un centību mēģinājumos, jo rezultāts bija labs un tika nodrošināta vieta dejotāju B grupas 1. pakāpē.

Bez dejotāju personīgā finansiālā ieguldījuma projekta realizēšanā jāpiemin Latviešu Dziesmu un deju svētku fonda dāsnais atbalsts šim projektam, kas palīdzēja segt izdevumus mēģinājumu reizēs Ņujorkā un Vašingtonā.

Dejotāju pašu vārdiem: "Tā iespēja, un tie cilvēki! Nekad neaizmirsīšu to brīdi, kad varēju kā diasporas latviete piedalīties Latvijas svētkos... Esmu tik pateicīga pārējiem dejotājiem, Jurim, 2x2 padomei un ģimenēm, kuŗas mūs īpaši atbalstīja! Cilvēki man apkārt bija vislabākā motivācija un atbalsta komanda."

"Tik ļoti novērtēju iespēju, kuŗa agrāk likās neizdarāma man personīgi, jo dzīvoju tur, kur ir dejas, bet nav cilvēku, kuŗi saprot vai domā, ka būtu iespējams tikt uz Latvijas svētkiem."

Deju projekts bija izmēģinājums jaunai 2x2 darbības formai, kas sevi attaisnojis.

Septiņpadsmit jauniešu grupai piedalīšanās deju koncertā "Mūžīgais dzinējs", bija gada laikā izlolota, apņēmības un apbrīnojami atbildīga darba papildījums. Piedalīšanās Dziesmu un deju svētku gājienā "Novadu dižošanās", ASV pārstāvēšana Diasporas dienas koncertā Ķīpsalā, garie mēģinājumi Daugavas stadionā, saviesīgā dzīve mītnēs un dejušana "Mūžīgais dzinējs" koncertos nu ir šo 2x2 dejotāju latviskuma pūrā.

2x2 dejotāji Daugavas stadionā

Dejotāji pirms Dziesmu svētku gājiena "Novadu dižošanās"

Daugavas stadionā mēģinājumu starplaikā

TAIRA
ZOLDNERE

Sanfrancisko – latviešu teātra galvaspilsēta Amerikā

Apskats par latviešu amatieru teātriem Sanfrancisko

Latvieši ir teātra mīļotāji – to liecina gan pārpildītās izrādes Latvijas profesionālajos teātros, gan apbrīnojami lielais amatieru teātru skaits Latvijas reģionos, kur teju katrā ciemā savs amatieru teātris. Vēlme skatīt un arī spēlēt teātra izrādes tik dziļi iesakņojusies mūsu kultūrā, ka arī ārpus Latvijas latvieši sanāk kopā un spēlē teātri – sev un skatītājiem par prieku.

Sanfrancisko latviešu teātru gaitas seko trim lielākajiem latviešu emigrācijas vilņiem – pēc 1905. gada revolūcijas sakāves, pēc II pasaules kara 20. gs. piecdesmitajos gados un pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas 20. gs. un 21. gs. mijā. Katrs no šiem

Sanfrancisko teātru dzīve ar jaunu enerģiju atsākās 20. gs. piecdesmitajos gados, kad ASV, tajā skaitā Kalifornijā, ieradās lielais II Pasaules kara latviešu bēgļu vilnis. Tas veidoja jaunu, rosīgu sabiedrību, kas cieši turējās kopā ar sākotnējo cerību kādreiz atkal atgriezties dzimtenē. Pārceļotāju vidū bija arī daži bijušie latviešu teātru darbinieki un entuziasti: Jelgavas teātra aktieris Ādolfs Stabulis, Nacionālā teātra aktrises Zelma Skujiņa un Zenta Jēkabsons. 1951. gadā tika nodibināta Latviešu apvienība Ouklandē (vēlāk pārtapa par Ziemeļkalifornijas latviešu biedrību – ZKLB) ar aktīvu Dramatisko kopu. Kopā

M. Ziverta "Divkauja" (1958), ZKLB Dramatiskā kopa. No kr. 1. rindā: Brigita Siliņa, Dzintra Opse, 2. rindā: Laimonis Siliņš, Uldis Ramāns, Valda Ķeniņa, Gvido Augusts

emigrācijas vilņiem Sanfrancisko apkārtnē dzīvojošajiem latviešiem atnesa jaunus cilvēkus, jaunas radošās idejas un arī jaunas teātra trupas.

Jau 19. gs. beigās Ziemeļkalifornijā izveidojās latviešu sabiedrība un 1897. gadā tika nodibināta biedrība "Latonra", kas esot arī rīkojusi teātra izrādes, tomēr tuvāku ziņu par teātra spēlēšanu tolaik nav.

Par latviešu teātra tradīcijas aizsākumu Sanfrancisko varam runāt, sākot ar 1914. gadu, kad Amerikas latviešu sociālistu strādnieku federācijas Sanfrancisko sekcija uzveda tulkotu lugu "Viņa jubileja – glezna iz rokpeļņu dzīves vienā cēlienā". Pēc profesora Jāņa Andreja Burtņieka iniciatīvas, kurš tolaik studēja Bērklīja universitātē, 1916. gadā tika nodibināts Sanfrancisko dramatiskais pulciņš un tā paša gada 24. decembrī tika uzvesta Rūdolfa Blaumaņa luga "Ugunī". Par šo uzvedumu publicēta plaša recenzija žurnāla "Prometejs" 1917. gada pirmajā numurā, kur arī minēts, ka jau pirms "Ugunī", tika izrādīta Riksteskoka joku luga "Mantiniēki". Divdesmitajos gados nodibinājās Latviešu biedrība, un tās paspārnē aktīvi darbojās arī teātra pulciņš, uzvedot vairākas lugas gadā. Tomēr ar laiku "veclatviešu" skaits samazinājās un arī sabiedriskās aktivitātes izsīka.

darbojās ap trīsdesmit cilvēku liels teātra spēles entuziastu pulciņš. Pirmā izrāde bija 1950. gada beigās – R. Blaumaņa luga "Zagli" A. Stabuļa režijā, tai sekoja R. Blaumaņa "Skroderdienas Silmačos" Z. Jēkabsones režijā, un turpmāk katru gadu tika iestudēta viena vai pat divas izrādes. Ar laiku gan aktieru un režisoru trūkuma dēļ ZKLB Dramatiskā kopa izsīka. Un tomēr – tās darbība atjaunojās 70. un 80. gados, kad uz Sanfrancisko pārcēlās teātra entuziaste Izabella Osīte, kas savulaik kā dejotāja bija piedalījies Rīgas Zemnieku drāmas un Krievu drāmas teātru izrādēs. Viņa kļuva par ZKLB Teātra kopas atjaunotāju un vadīja to 18 gadus. 1981. gadā tika iestudēta Ulda Siliņa viencēliena komēdija "Sudrabkāzas", savukārt 1985. gadā ar U. Siliņa lugu "Vēstules no dzimtenes" teātris piedalījās Rietumkrasta Dziesmu svētkos Vankūverā, Kanādā. Teātra kopas pēdējais uzvedums I. Osītes vadībā bija Jāņa Jaunsudrabiņa komēdija "Jo plīks, jo traks" 1993. gadā.

1956. gadā Sanfrancisko nodibinājās vēl viena teātra kopa – Daugavas Vanagu (DV) teātris, sākotnēji režisors Laimoņa Stabuļa un lugu autora Gunāra Griezes vadībā. Savas pastāvēšanas laikā kopa uzveda vairāk nekā desmit lugas, sākot ar E. Vulfa

Daugavas Vanagu teātra dibinātāji Laimonis Stabulis un Gunārs Grieze

A. Migla un V. Rūmnieks "Apreibušās lakstīgalas" (2006). mazais teātris sanfrancisko. No kr. 1. rindā: Māra Luisa, vēlākā SFJT režisore, Brigita Siliņa, Anda Zvingule. 2. rindā: Dace Rapa, Rita Sallivana, Ausma Savele, Andrejs Gulbis, Aija Karlsona, Taira Zoldnere.

R. Staprāna "Nervu galiņi" (2001) mazais teātris sanfrancisko. Laimonis Siliņš un Rēzija Kalniņa

"Linis murda" 1957. gadā un beidzot ar Gunāra Griezes "Vēlreiz Krautstatē" 1971. gadā.

Jāmin, ka gan ZKLB, gan DV teātra trupās aktīvi darbojās režisors un aktieris Laimonis Siliņš un viņa dzīvesbiedre aktrise Brigita Siliņa. 1966. gadā pēc Laimoņa un Brigitas Siliņu iniciatīvas, piedaloties arī citiem domubiedriem, tika nodibināts mazais teātris sanfrancisko (Mazais teātris), kas darbojās kā neatkarīgs, ar latviešu organizācijām nesaistīts teātris.

Brigita Siliņa 2022. gada intervijā (*laikraksts "Laiks" 2022. g. 21. 10*): "Ar latviešu teātri gāja dažādi – atrast aktierus teātrim nebija viegli. Gribētāju gan bija daudz, bet liela daļa no viņiem tādi pavirši – nenāca uz mēģinājumiem, kavēja, milēja iedzert. Beidzot Laimonis teica, ka viņš "negrib spēlēt teijāteri, bet grib spēlēt teātri". Tādās pašās domās bija aktieris un dzejnieks Ivars Lindbergs, Inguna Pampe, Dainis Turaidis un arī es. 1966. gadā nodibinājām mazais teātris sanfrancisko. Laimonis uzskatīja, lai arī teātris nekad nebūs profesionāls, viņš tomēr mēģinās to virzīt tāda virzienā."

Teātra radošais dzinēj spēks un režisors bija Laimonis Siliņš. Viņš bija beidzis Veras Solovjovas vadītos teātra kursus, bet Brigitai bija Sanhosē universitātē iegūta izglītība drāmas studijās. Viņi abi sāka strādāt profesionālā amerikāņu teātrī Comedia Palo Alto pilsētā Kalifornijā. Mazais teātris darbību iesāka 1966. gadā ar Mārtiņa Ziverta lugas "Tvans" iestudējumu. Talantīgi un spēlēt gribošī aktieri atradās vietējā latviešu sabiedrībā, pie kam L. Siliņš vienmēr savām izrādēm bija "jaunu seju un talantu" meklējumos. L. Siliņam izdevās teātra darbā iesaistīt arī māksliniekus un apdāvinātus scenogrāfus (Gvido Augustu, Raimondu Slaidiņu, Raimondu Staprānu, vēlāk – Armīnu Staprānu). Ar laiku L. Siliņam izvērtās lieliska sadarbība ar izciliem rakstniekiem laikabiedriem – Anšlavu Eglīti un Raimondu Staprānu. Iestudētas sešas R. Staprāna un astoņas A. Eglīša lugas, pie kam vairākas savas lugas A. Eglītis rakstījis tieši mazajam teātrim sanfrancisko. A. Eglītis vairākkārt rakstījis arī recenzijas par Mazā teātra izrādēm.

L. Siliņam patiesi izdevās mazajā teātrī sanfrancisko izveidot augstu profesionālo līmeni. 1971. gadā notika teātra pirmās viesizrādes Latvijā ar J. Hartoga lugu "Debesgulta", kā arī L. Siliņš vienā "Skroderdienas Silmačos" izrādē Drāmas teātrī spēlēja Ābramu. 1977. gadā notika viesizrādes Drāmas teātrī ar Harija Gulbja izrādi "Kamīnā klusu dzied vējš", vēlāk arī ar Ī. Žamiaka izrādi "Hamilkara kungs". B. Siliņa atceras: "Zāle bija pārpildīta, un ovācijas nevarēja vien beigties. Viesojoties Latvijā, pēc kādas izrādes bija brīnišķīgs brīdis, kad Kārlis Sebris no skatuves paziņoja publikai, ka viņš pasludina

(Turpināts 5.lpp.)

Sanfrancisko – latviešu teātra galvaspilsēta Amerikā

Apskats par latviešu amatieru teātriem Sanfrancisko

(Turpināts no 4. lpp.)

mazo teātri sanfrancisko kā Nacionālā teātra filiāli. Jā, ir bijušas tādas zvaigžņu stundas.” (laikraksts “Laiks” 2022. g. 21. 10).

Deviņdesmito gadu sākumā Mazais teātris uzaicināja Nacionālā teātra aktieri Ivaru Pugu, lai kopā ar viņu iestudētu Raimonda Staprāna lugu “Mieles”. Pēc tam L. Siliņa uzvedumos piedalījās arī citi profesionālie aktieri no Latvijas, kā Aīda Ozoliņa, Ilze Rūdolfā, Rēzija Kalniņa. Ļoti plašs Latvijas aktieru ansamblis viesojās 2003. gadā, kad Sanfrancisko Dziesmu svētkos Mazais teātris uzveda M. Zālītes un U. Marhileviča dziesmuspēli “Tobago”.

Mazais teātris darbojās vairāk kā piecdesmit sezonas, iestudējot ap 45 izrādēm. Trīspadsmit sezonas teātris devies viesizrādēs uz Latviju, deviņas reizes ar uzvedumiem piedalījies dziesmu svētkos ASV, Kanādā un Eiropā, viesojies arī Austrālijā. Teātra pēdējais iestudējums N. Makaulifas luga “Juweliera jubileja” notika 2018. gadā (aktieri: Laimonis Siliņš, Brigita Siliņa un Taira Zoldnere).

Sanfrancisko Jaunais teātris (SFJT), vietējo entuziastu mudināts, tika dibināts 2010. gadā kā Sanfrancisko Teātra darbnīca, uzsverot tieši darbnīcas koncepciju un toreiz nepretendējot uz pilnasinīga teātra statusu. Māra Luisa, kas vairākus gadus bija piedalījies mazā teātra sanfrancisko izrādēs un bija arī uzaugusi teātra vidē (tēvs bija Latvijas Nacionālā teātra aktieris Vaironis Jakāns), uzņēmās vadību un režiju.

Leldes Stumbres luga “Plivuritis ar punktiņiem” kļuva par Darbnīcas pirmo izrādi 2011. gadā. Sekoja O. Bagaturijas “Karalis Līrs nabagmājā” (2013), R. Blaumaņa “No saldenās pudeles” (2015) un Ē. Kestnera “Emīls un Berlīnes zēni” (2017) iestudē-

kur tika saņemti atzinības vārdi no kolēģiem un smeltas idejas un iedvesma tālākiem darbiem. Šī bija pirmā reize, kad teātris mēroja ceļu uz Eiropu, turklāt pirmā reize arī kā dalībniekiem diasporas amatieru teātru saietā “LAIPA”.

2020. gadā, Covid pandēmijas laikā, teātris daudz darbojās virtuālajā vidē un izveidoja ciešāku saikni ar diasporas latviešu amatieru teātriem visā pasaulē: aktieri piedalījās projektā “Latviešu lugu lasījumi 2020 plus”, sadarbojoties ar profesionāliem Latvijas aktieriem, kā arī Dzejas dienu projektā “Sirds uz perona”. Tajā laikā teātris arī mainīja nosaukumu uz Sanfrancisko Jaunais teātris (SFJT) un 2021. gadā sāka sadarbību ar Ziemeļkalifornijas latviešu biedrību. 2021. gada au-

V. Zepa “Kurbads, ķēves dēls” (2022) Sanfrancisko Jaunais teātris. No kr.: Māra Luisa, Anita Grīnberga, Karīna Vasiļevska-Das, Sallija Filitsa, Džoanna Pāvuliņa, Māra Vilde. Guļ: Taira Zoldnere

Ē. Kestnera “Emīls un Berlīnes zēni” (2017) Sanfrancisko Jaunais teātris un Ziemeļkalifornijas latviešu skola

R. Staprāna “Četras dienas jūnijā” (1988), mazais teātris sanfrancisko. No kr. Autors Raimonds Staprāns, Brigita Siliņa, Dainis Turaidis, Ivars Lindbergs, Laimonis Siliņš

jumi. Ar izrādi “Emīls un Berlīnes zēni” teātris piedalījās ASV Dziesmu svētkos Baltimorā. A. Brigaderes lugu “Sprīdītis?” (2018) teātris izrādīja Sanfrancisko, viesojās Bostonā un Vašingtonā, kā arī devās uz starptautisko latviešu amatieru teātru festivālu “Laipa 2019” Reikjavīkā, Īslandē,

gusta izskaņā teātris organizēja pirmo diasporas teātru salidojumu ar meistarklasēm “Tas ir nieks dzīvu uguni norīt”, kas notika tiešsaistes platformā Zoom. Festivāla radošie darbi, ko gatavoja dalībnieki, bija veltīti latviešu literātei Annai Brigaderei, kurai togad tika atzīmēta 160 gadu ju-

bileja. Festivāls pulcēja gan lielus, gan mazus dalībniekus no trīs kontinentiem, vairāk nekā 10 valstīm un 20 amatieru teātriem pasaulē.

SFJT ir izveidojusies lieliska sadarbība ar mākslinieci Lindu Treiju, kas teātrim veido scenogrāfiju un tērpu skices. Vairākām izrādēm scenogrāfiju veidojis Armins Staprāns. Kā otrā režisore un dramaturģe autore teātri darbojas Katrīna Vasiļevska-Das. Teātra publicitāti nodrošina Aija Mollere.

2022. gadā teātris iestudēja izrādi “Anšlavs un Veronika” pēc Raimonda Staprāna lugas motīviem, kur Anšlava lomu spēlēja Jaunā Rīgas teātra aktieris Kaspars Znotiņš, bet Veronikas lomu – SFJT aktrise Taira Zoldnere. Izrāde tika uzvesta XV Vispārējās latviešu dziesmu un deju svētkos ASV St. Paulā, Minesotā.

2022. gadā SFJT iestudēja V. Zepa romāna “Ķēves dēls Kurbads” dramaturģiju kopā ar režisoru no Latvijas Viesturu Meikšānu. Ar šo izrādi teātris piedalījās 8. diasporas amatieru teātru festivālā “Laipa 2022” Oslo, Norvēģijā, iegūstot augstu žūrijas novērtējumu.

2023. gada jūnijā SFJT viesojās Latvijā ar divām viesizrādēm – Raimonda Staprāna “Anšlavs un Veronika” (viesaktieris Kaspars Znotiņš) un “Ķēves dēls Kurbads” V. Meikšāna režijā.

Teātris šogad organizē 9. diasporas amatieru teātru festivālu “Laipa 2023”, kas notiks Sanfrancisko no 2023. gada 26. līdz 29. oktobrim. Šī būs pirmā reize, kad festivāla dalībnieki mēros ceļu pāri okeānam, jo pirmās astoņas reizes tas notika kādā no Eiropas valstīm.

SFJT ir liels palīgu un labvēļu skaits gan Amerikas latviešu sabiedrībā, gan Latvijā un palīdz visiem, kas atbalsta teātra darbu! Sanfrancisko Jaunais teātris šobrīd ir vienīgais aktīvais latviešu teātris ASV, uzturot dzīvu latviešu teātra tradīciju Sanfrancisko, ko pamatoti varam saukt par latviešu teātra galvaspilsētu Amerikā.

Atsauces:

Viktors Hausmanis “Latviešu teātris ASV un Kanādā”. Rīga, Zinātne, 2008.

Viktors Hausmanis “Laimonis Siliņš un Sanfrancisko mazais teātris”. Rīga, Zinātne, 2014.

Raimonds G. Slaidiņš “Latvieši Sanfrancisko un tās apkārtnē”. Sanfrancisko, ASV, Ziemeļkalifornijas latviešu biedrība, 2011.

Publikācijas: Laikraksts “Laiks” 2022. g. 21. 10, portāls Latviesi.com

Izmantoti: Foto no grāmatām Viktors Hausmanis “Laimonis Siliņš un Sanfrancisko mazais teātris”. Rīga, Zinātne, 2014, kā arī Mazā teātra Sanfrancisko un Sanfrancisko jaunā teātra foto arhīvi.

R. Staprāns “Anšlavs un Veronika” (2022). Sanfrancisko Jaunais teātris. Kaspars Znotiņš un Taira Zoldnere

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

MĀRIS
BRANCIS

Pagātnes mantojuma turpinātājs Auseklis Ozols

Auseklis Ozols. The Romantic Realism of an Artist and Teacher. Paintings by Auseklis Ozols with Text by John R. Kemp. Pelican Publishing Company, Gretna, 2018. 192 pages

Par latviešu mākslinieku Ausekli Ozolu tālajā zemē ASV pirmo reizi uzzināju, kad 1996. gadā manā redzeslokā nonāca žurnāla *Latvju Māksla* 22. numurs. Tajā bija publicēts pamatīgs Eleonoras Šturmas apcerējums par viņu un lieliskas gleznu reprodukcijas ar senlaiku patinu mūsdienu gleznojumiem.

Mani toreiz pārsteidza izteikti klasiskā forma ziedu gleznojumiem, ainavām un portretiem, teju vai fotografiskā precizitāte un istenības tiešums, kas cieši jo cieši sausts ar klasiskās mākslas būtiskām lietām – ar telpas gandrīz vai taustāmo trīs dimensiju dziļumu, krāstoņu izsmalcinātību, priekšmetu un lietu vieliskumu. Tad arī uzzināju, ka viņš ir dzimis Strenčos 1941. gada 22. septembrī. Būdams pavisam mazs zēns, viņš 1944. gadā līdz ar vecākiem devās bēgļu gaitās uz Vāciju. Pēc četriem Vircburgā pavadītiem gadiem Ozolu ģimenes draugs Trentonā, Ņūdžersijā, palīdzēja viņiem pārcelties uz kontinentu zemeslodes otrajā pusē. Interese par mākslu latviešu puisēnā modās bērnībā. Viņam ieteica skoloties Pensilvānijas Mākslas akadēmijā (*Pennsylvania Academy of the Fine Arts*) Filadelfijā, vecākajā mākslas augstskolā ASV, kas joprojām saglabā 19. gs. iedibinātās reālisma tradīcijas.

Tā kā tā nepiešķir akadēmisko gradu, topošais mākslinieks paralēli studēja Pensilvānijas universitātē un Tempļa universitātes (*Temple University*) Tailera mākslas skolā (*Tyler School of Art*).

Jau studiju laikā viņš pieda-

lijās izstādēs un saņēma godpilnas balvas. Filadelfijā un tās apkārtnē latvietis darināja sienas gleznojumus un pieņēma komerciālus pasūtījumus, kas viņu aizveda uz Ņuorleānu. Te Auseklis Ozols iepazinās un 1972. gadā apprecējās ar pianisti

Gvendolinu Lānu (*Gwendolyn Laan*).

Laika gaitā iepazinies ar pavalsts mākslas skolu mācību kursu, gleznotājs saprata, ka pamatzināšanas mākslās netiek bazētas uz ārkārtīgi būtiskiem pamatiem – dzīvā modeļa zi-

Daļa no tām attēlo panorāmiskas pilsētu un lauku ainavas. Tajās ir izvērsti stāstījumi ar daudz detaļām, kas skatītājam jānolasa, lai uztvertu dziļāku saturu. Tās bieži atsauc atmiņā nīderlandiešu mākslu. Dažkārt parādās simtgadīgu koku "portretējumi", nomaļu meža nostūru un pat mākoņu grēdu fiksējumi te pilnā apgaismojumā, te krēslainā laikā.

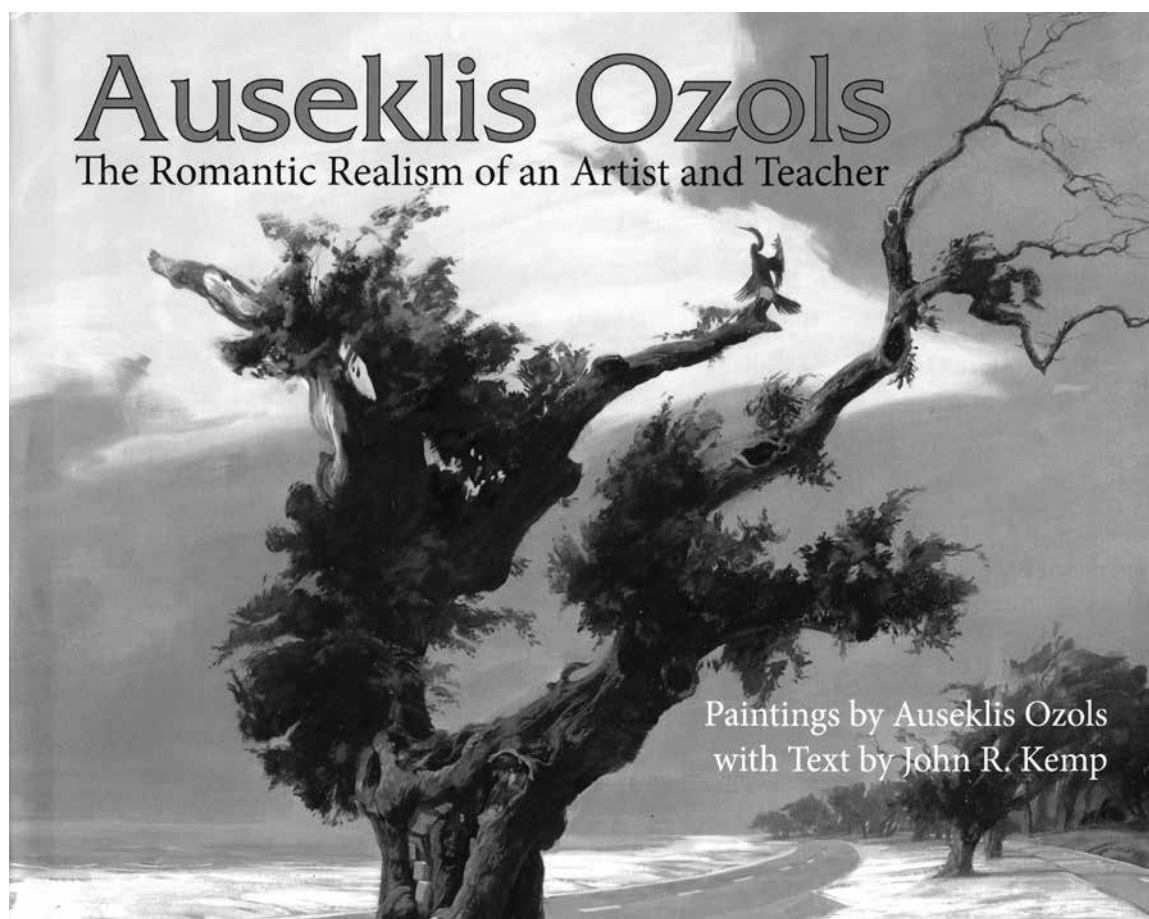
Tad seko Ausekļa Ozola sienu gleznojumi, kuŗos atklājas plašs jo plašs telpiskais izvērsums ar neskaitāmām figūrām un savstarpēji saistītiem sižetiem, kas varētu lidzināties daudzslāņainam romānam. Mākslinieks lielo laukumu piesātinājis ar klusās dabas gleznojumiem, tikko aptveramu telpas dziļumu, tērpu un portretu daudzumu. Gleznotājs šē demonstrē savu izcilo profesionalismu.

IV nodaļa veltīta portretam, starp kuŗiem reproducēts arī dzan teju vai chrestomatiskais 1998. gadā gleznotais pašportrets, kas meistarīgi attēlo mākslinieku trīs rakursos, pat no mugurpuses, un tas sastopams ārkārtīgi reti. Daļa no portretiem pieskaitāmi pie parādes ģimētņem ar modeļa personībai tuvo nodarbes un apkārtnes atainojumu. Te jaušams autora lepnums par saviem modeļiem. Kā šādiem portretiem raksturīgs, šajos darbos nozīmīgs ir lietu attēlojums, kas sasauca ar Ausekļa Ozola iecienīto žanru – kluso dabu. Tajās liela vieta ierādīta ziedu gleznojumiem, arī augļu, priekšmetu un lietu materiālitātei un telpas izvērsumam.

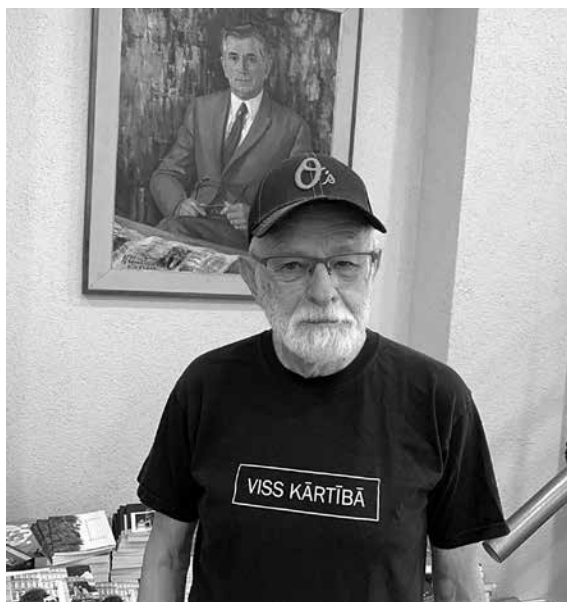
Pirms sākt savu apcerējumu par Ausekli Ozolu, Džons Kempa liek lasītājam izlasīt ārkārtīgi būtisku franču rakstnieka Gistava Flobēra sentenci: "Savā darbā māksliniekam būtu jābūt kā Dievam radišanas brīdī – neredzāms un visvarenam... visur jūtams, bet nekur nav redzams." Tāds ir arī latviešu gleznotājs, ar kuŗu albumā iepazīstamies. Taču viņš pats ir izteicies ārkārtīgi zīmīgi: "Es sapratu, ka mans īstais *métier* (uzdevums) ir skatīties uz Dieva radīto pasauli un iemūžināt to ar savām Dieva dotajām dāvanām pēc iespējas labāk un dalīties ar saviem līdzilvēkiem." Auseklis Ozols to arī ir istenojis.

Kā viņa mājaslapā Ozols-collection.org lasāms, mākslinieks kopš 2020. gada ir devies atpūtā, savu radošo mantojumu uzticot meitām Saskijai un Indrai. Tas, cik noprotu, ir kļuvis par Glezniecības un pedagogijas mūzeju.

Tuvojas 22. septembris, kad Auseklis Ozols svinēs 82. dzimšanas dienu. Gribas viņam nodziedāt, kā Latvijā to mēdz darīt: "*Daudz baltu dieniņu, Laimiņa, dodī, diženi raženi nodzīvojoti!*" Tam pievienojas arī *Laika* redakcija.

Redakcijas viesis

Šovasar redakciju apciemoja mūsu avīzes uzticīgs lasītājs Kaspars Krēslīns no Vašingtonas. Viņš uzdāvināja mākslinieka Ausekļa Ozola albumu, par ko šeit raksta mūsu mākslas apskatnieks Māris Brancis.

Paldies Krēslīņa kungam par vērtīgo dāvinājumu, kas kļuva par pamatu šim rakstam, vienlaikus iepazīstinot un saglabājot vēsturei stāstu par izcilo latviešu mākslinieku Ausekli Ozolu Amerikā!

Konkurss

Talsos, Mācītājmuižas ezera stāvkrastā apglabāts savulaik cienijams Talsu mācītājs (no 1802. līdz 1836. gadam, mūža beigām), kuŗš bijis arī komponists, vijolnieks un – Ludviga van Bēthovena labs draugs. Kā sauc šo vīru?

Attēlā – viņa piemiņas vieta Talsos. Vērigais lasītājs, kuŗš pirmais sniegs pareizo atbildi, saņems *Laika* redakcijas pārsteiguma balvu. Lai veicas!

mēšanu, anatomiju, krāsu teoriju, pamatīgu zīmējuma apguvi. Tādēļ Auseklis Ozols ar Gvendolinu nolēma radīt mākslas skolu, kas balstās uz akadēmiskām mākslas apguves un radišanas metodēm. "Tāds ir akadēmijas mērķis – atjaunot tās brīnišķīgās dāvanas, kas mums ir dotas. Pašos pamatos mēs mācām saviem audzēkņiem, kā redzēt dabu. Daba ir vislieliskākā skolotāja. Gleznošana ir māksla redzēt," skaidroja mākslinieks. Studentiem iemācīja, ka labai glezniecībai ir jābūt tehniski izcilai, estētiski baudāmai un emocionālai. "Tikai pēc tam mēs ķeramies pie nopietnām mākslas studijām," uzsvēra akadēmijas dibinātājs. Techniku var iemācīt, bet tālāk jaunajam cilvēkam jāpiepūlas, lai rastos iedvesma.

Ņuorleānas Mākslas akadēmija pastāv kopš 1978. gada, no nelielām telpām izaugusi par ievērietas cienīgu un prestižu mākslas augstskolu. Tās dvēsele ir Auseklis Ozols. Par viņa mākslu nu tika izdots albums, kas tika uzdāvināts mūsu avīzes redakcijai un nu nonācis manās rokās. Bez pamatīgā Džona Kempa (*John R. Kemp*) ievada, kas iepazīstina lasītāju ar gleznotāja daiļradi, lielākā daļa grāmatas veltīta latviešu mākslinieka glezniecībai, galveno vērību veltot paveiktajam kopš 20. gs. 70. gadiem.

Plašākā sadaļa veltīta ainavai.

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Latvijā norisinās visaptverošas valsts aizsardzības mācības "Namejs 2023"

No 5. septembra līdz 2. oktobrim visā Latvijā notiks Nacionālo bruņoto spēku organizētās visaptverošas valsts aizsardzības mācības "Namejs 2023".

Laī pilnveidotu un stiprinātu spēju veikt uzdevumus valsts apdraudējuma gadījumā, visaptverošas valsts aizsardzības mācībās "Namejs 2023" plānota sadarbība ar Aizsardzības ministriju un tās padotības iestādēm, Iekšlietu ministriju un tās padotības iestādēm, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu, kā arī vairākām pašvaldībām un komersantiem.

Mācībās "Namejs 2023" piedalīsies karavīri un zemessargi no visām Nacionālo bruņoto spēku vienībām, kā arī valsts aizsardzības dienesta pirmā iesaukuma karavīri un rezervisti. Kopā ar Latvijas un sabiedroto bruņoto spēku karavīriem un zemessargiem mācībās piedalīsies gan valsts un pašvaldību iestādes, gan arī pārstāvji no privātā sektora uzņēmumiem un organizācijām, sniedzot valsts aizsardzības vajadzībām nepieciešamo atbalstu, tādējādi stiprinot visaptverošu valsts aizsardzības sistēmu Latvijā.

Tāpat mācībās būs iesaistīti sabiedroto karavīri no ASV, Dānijas, Igaunijas un Lietuvas. Mācībās piedalīsies Sauszemes spēku Mechanizētās kājnieku brigādes sastāvā esošā NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupa (NATO *Enhanced Forward Presence Battle Group Latvia*), NATO spēku integrācijas vienība Latvijā (*Nato Force Integration Unit Latvia*), Kanādas bruņoto spēku pavēlniecība Latvijā (*Task Force Latvia*). Mācību norisi atbalstīs Apvienotie reaģēšanas spēki (*Joint Expeditionary Force*). Šogad pirmo reizi mācības tiek organizētas sadarbībā ar NATO daudznacionālās divīzijas "Ziemeļi" (*Multinational Division North*) štābu. Visaptverošas valsts aizsardzības mācību "Namejs 2023" ietvaros norisināsies ikgadējās Sauszemes spēku Mechanizētās kājnieku brigādes organizētās mācības "Sudraba bulta".

Mācības "Namejs" ir iepriekš plānotas un visā Latvijā norisinās kopš 2014. gada. Militāro mācību regulārai norisei ir būtiska loma, lai uzturētu un stiprinātu Nacionālo bruņoto spēku kaujas spējas, kurām vienmēr jābūt nemainīgi augstā līmenī, lai tie vienmēr būtu gatavi laikus reaģēt uz potenciāliem apdraudējumiem un garantētu Latvijas drošību. Savukārt sadarbības stiprināšana gan ar valsts un pašvaldību iestādēm, gan dažādu nozaru komersantiem un to iesaiste mācībās stiprina valsts aizsardzības sistēmu Latvijā.

Latviju apmeklē ASV Kongresa padomnieku delegācija

Augusta beigās Latvijā uzturējās ASV Kongresa padom-

IEDZĪVOTĀJU IEVĒRĪBAI!

Visā Latvijā rudens periodā intensīvi norisināsies mācības, kuŗu laikā pa Latvijas valsts galvenajiem un reģionālajiem ceļiem pārvietosies Latvijas un sabiedroto valstu karavīri un militārā tehnika. Mācību uzdevumu izpildes laikā notiks militāro gaisa kuŗu lidojumi Latvijas gaisa telpā, tostarp zemā augstumā, kā arī kaujas šaušana poligonos.

Aicinām sekot līdzi aktuālajai informācijai par mācību norisi Latvijas novados Nacionālo bruņoto spēku sociālo tīklu kontos, kā arī Nacionālo bruņoto spēku tīmekļa vietnē www.mil.lv.

Informatīvais tālrunis: +371 28637064.

Pateicamies iedzīvotājiem par atbalstu mācību norisē! Sargājam Latviju kopā!

nieku delegācija. Tiekoties ar Latvijas amatpersonām, ASV Kongresa padomnieki pārrunāja Latvijas un ASV divpusējo sadarbību, aizsardzības jautājumus, kā arī apsprieda drošības situāciju reģionā, tostarp Krievijas karu Ukrainā. Delegācija apmeklēja Nacionālo Bruņoto spēku militāro bāzi Lielvārdē, kur tikās ar Latvijā izvietotajiem ASV karavīriem, kā arī viesojās Jūras spēku bāzē.

Ārlietu ministrijas Divpusējo attiecību direkcijas vadītāja Katarina Plātere, tiekoties ar ASV Kongresa padomniekiem, pateicās par ASV nelokāmo atbalstu Latvijas un Baltijas valstu reģiona aizsardzībai, kas pašreizējā ģeopolitiskajā situācijā ir īpaši nozīmīga. Pārrunājot drošības situāciju reģionā, sarunu partneri uzsvēra transatlantisko vienotību un nepieciešamību turpināt vispusīgu atbalstu Ukrainai.

Delegācija apmeklēja *cert.lv* (Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcija), Baltijas Mediju izcilības centru, kā arī uzņēmumu LMT, kur iepazinās ar 5G laboratoriju.

Ik gadu ASV Kongress vērtē un piešķir finansējumu Baltijas drošības iniciatīvai, kas atbalsta Baltijas valsts aizsardzības sektora attīstību. 2022. gada nogalē ASV Kongress apstiprināja 225 miljonus ASV dolāru finansējumu trīs Baltijas valstu militāro spēju attīstībai 2023. gadā.

Valdību veidos JV, ZZS un "Progresīvie"

Pie nākamās valdības veidošanas turpinās strādāt *Jaunā vienotība* (JV), Zaļo un zemnieku

savienība (ZZS) un *Progresīvie*, preses konferencē paziņoja Ministru prezidenta amatam nominētā Evika Siliņa (JV).

Paziņojums sekoja pēc tam, kad Apvienotais saraksts (AS) pavēstīja, ka ir nolēmis nepievienoties JV, ZZS un *Progresīvo* valdībai. Siliņa piebilda, ka "durvis zināmā mērā ir joprojām atvērtas" tām partijām, kas ir gatavas nolikt malā savus ideoloģiskos uzstādījumus un vienoties par darāmo. Taču nav laika līdz šim piedzīvotām "tukšām runām un garām tango dejām" koalīcijas veidošanā.

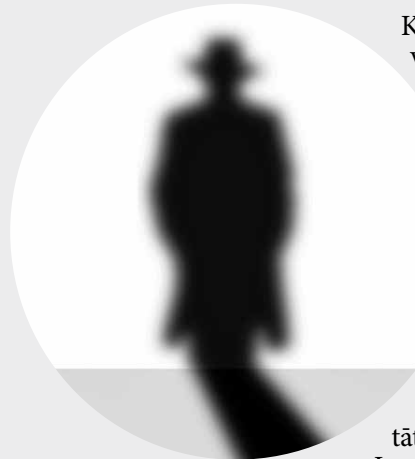
Kā ziņots, AS savu lēmumu nepievienoties šo trīs partiju topošajai valdībai, pamato ar to, ka "neatbalstīs nestabilu, valsts drošību un starptautisko reputāciju vājinošu valdību ar Lemberga izšķirošu ietekmi". Komentējot AS atteikšanos strādāt valdībā, premjera kandidāte akcentēja, ka tā "ir vēsturiski unikāla situācija Latvijas politikā, jo pat daļai Apvienotā saraksta politiķu nav īsti saprotams, kā pēc viņi tā izlēmuši". Saeimas priekšsēdētājs Edvards Smiltēns (AS), visticamāk, zaudēs amatu, jo viņa pārstāvētā politiskā partija apvienība Apvienotais saraksts (AS) nestrādās jaunajā valdībā, preses konferencē pieļāva *Jaunās vienotības* (JV) frakcijas priekšsēdētāja vietnieks Edmunds Jurēvics. Viņš norādīja, ka "būtu dīvaini", ja Valsts otrās augstākās amatpersonas amatā strādātu kāds, kas nav koalīcijā. "Amatos ir jābūt tiem, kas vēlas strādāt," uzsvēra Jurēvics.

(Turpinājums 8. lpp.)

SPILGTS CITĀTS

Baiba Litvina, Nellija Ločmele, nedēļraksts IR nr.35

Hūte atgriežas?

Kā paplašināt koalīciju, bet vienlaikus neieļaut valdībā Aivara Lemberga ietekmi? Šo politisko rēbusu *Jaunā Vienotība* cer atrisināt ar īpašu punktu jaunajā koalīcijas līgumā, taču nav izvirzījusi prasību Zaļo un zemnieku savienībai (ZZS) lauzt vienošanos ar Lemberga vadīto partiju *Latvijai un Ventspilij*, ko Saeimas frakcijā pārstāv divi deputāti. (..)

Ir analizē, kā partneri plāno robežoties no Lemberga, kura ietekmi valdības veidotāja Evika Siliņa (JV) atzīst par "toksisku".

Kad partijas šovasar nākušas pie ZZS runāt par atbalstu saviem prezidenta kandidātiem, "tad nevienam šis jautājums par ZZS sadarbības līgumu ar *Latvijai un Ventspilij* nelikās svarīgs. Pat ne Apvienotajam sarakstam (AS), kas nāca ar Saeimas spīkeru, partijas vadītāju, frakcijas vadītāju, prezidenta amata kandidātu – sēdēja ZZS frakcijā runāt par prezidenta balsīm. Tāpēc man tā liekas izcila divkosība no AS puses," saka Saeimas ZZS frakcijas vadītājs Viktors Valainis.

Kā praktiski izpaužas sadarbība ar Lemberga partiju? "Sadarbība mums notiek diezgan regulāri un ir maksimāli atklāta. Katru pieņemto lēmumu esam gatavi skaidrot," atbild Valainis. "Atcerēsimies tikai vienu, ka lēmumus dienas beigās pieņem ZZS frakcija, kurā ietilpstošiem deputātiem ir saistošs frakcijas vairākuma viedoklis īpaši nozīmīgos jautājumos."

Frakcijas deputāts Jānis Vucāns, sazvānīts Berlīnē, stāsta, ka partijas *Latvijai un Ventspilij* valde regulāri apspriež aktuālos jautājumus un Lemberga kā priekšsēdētāja viedoklis "bieži vien arī ir galīgais", tomēr biedri cits citā ieklausoties, lai panāktu vienprātīgu lēmumu. "Mums ir tiešām reāla demokrātiska diskusija, lai arī tas dīvaini kādam izklausītos." Komunikācija ar Lembergu esot regulāra, "sazvanāmies pēc nepieciešamības", bet konkrētu pēdējo reizi nosaukt Vucāns atsakās. Ja būtu kāds jautājums saistībā ar valdības darbu, vai Lembergs viņam zvanītu? "Visdrīzāk jā." Vucāns arī atgādina, ka ZZS labais rezultāts vēlēšanās "manā ieskatā, ir tieši pateicoties tam, ka Lembergs bija gatavs atgriezties lielajā politikā, uzlikt savu kandidatūru kā ZZS ministru prezidenta kandidāts". (..)

Ultimātu nav

Topošie koalīcijas partneri stingru prasību par līguma laušanu ZZS nevirza – "jābūt ļoti uzmanīgiem", iejaucoties citas partijas iekšējās lietās, komentē JV priekšsēdētājs Arvils Ašeradens. Arī AS frakcijas vadītājs Edgars Tavors atzīst, ka nelauztu sajūsmā krēslus, ja kāds izvirzītu ultimātus viņiem, tāpēc paši arī to nedarīs.

Tomēr tieši AS līdz šim visskaļāk cēlusi trauksmi par Lemberga ietekmes riskiem, jo viņu vidū netrūkst bijušo ZZS politiķu. "Ļoti labi pazīstam un zinām, kas ir Aivars Lembergs, tāpēc šobrīd prasām JV, kā tiks nodrošināts tas, kas ir mūsu pieredzē – ka ir viens zvans, viena nakts un tiek mainīti visi uzstādījumi. Tagad viņš labi runā, NATO atbalsta, bet mēs zinām arī citus uzstādījumus," iepriekš jau izteicies agrākais ZZS premjerministrs Māris Kučinskis, kas pašreizējā valdībā ir iekšlietu ministrs no AS. "Vai ir pārliecība, ka pēkšņi neaicinās sēsties pie viena galda ar Putinu? Kad viņiem jūnijā parādījās iespēja nonākt valdībā, parādījās gan atbalsts Stambulas konvencijai, gan NATO. Bet to, kas bija 30 gadus, mēs visi zinām," papildina Tavors. Viņš ilgstoši vadīja ZZS ietilpstošo Zaļo partiju un bija arī ZZS līderis, līdz zaļie pērn izstājās no ZZS dažus mēnešus pirms Saeimas vēlēšanām. Lembergs savu politisko ietekmi kopš Latvijas neatkarības atjaunošanas balstījis uz Krievijas tranzītbiznesa "trubas" miljoniem, bet NATO partneru atrašanos Latvijā savulaik salīdzinājis ar okupāciju. "Nemot vērā, ka viņš šobrīd ir ZZS ministru prezidenta kandidāts un tieši pateicoties viņam ZZS ir tāda pārstāvniecība parlamentā, nav klievētības bažas, ka tomēr X stundā Lembergs ZZS valdē vai frakcijā nenosvērs kādu jautājumu par labu vienai vai otrai pozīcijai, kas varētu ilgtermiņā nest sekas Latvijas drošībai," secina Tavors. (..)

Lembergs saistībā ar korupcijas riskiem ir ASV sankciju sarakstā kopš 2019. gada. Par konkrētu līguma formulējumu pagaidām vienošanās vēl nav panākta, bet valdības veidotāja Evika Siliņa jau liek saprast, ka tas paredzēs sankcijas – ministru atlaišanu.

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 7. lpp.)

Vētras radīto zaudējumu segšanai nepieciešami septiņi miljoni eiro

Kopējais provizorisks nepieciešamais finansējums no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem vētras radīto zaudējumu segšanai pašvaldībām ir no 5,34 miljoniem eiro līdz septiņiem miljoniem eiro, liecina valdības 5. septembra sēdes darba kārtībā iekļautais informatīvais ziņojums. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) apkoptie dati liecina, ka 12 pašvaldībās fiksēti vētras postījumos radītie zaudējumi pašvaldību īpašumā vai valdījumā esošajām 66 ēkām, kam nepieciešami 3 707 994 eiro, no kuriem 2 162 372 eiro vajag Jaunpils pils atjaunošanai. Deviņās pašvaldībās fiksēti vētras postījumi 73 ceļu infrastruktūras objektos, kuŗu atjaunošanai nepieciešami 593 362 eiro. Piecās pašvaldībās fiksēti vētras postījumu radītie zaudējumi cita veida objektiem, piemēram, elektroenerģijas infrastruktūras bojājumi, Rīgas zoodārzā sabojātas nojumes, sabojāti žogi, izpostīti kapi, vides objektu bojājumi, kuru labošanai nepieciešami 168 937 eiro. Jau ziņots, ka Augšdaugavas, Dobeles, Jelgavas, Tukuma un Madonas novadu pašvaldību vadītāji vēstulē valsts prezidentam un valdības locekļiem aicina atbildīgo nozaru ministrus nevilcināties ar atbalsta sniegšanu 7. augusta vētras postījumu likvidēšanā lauksaimniekiem un uzņēmējiem, kas pašlaik atstāti novārtā un ar sekām cinās pašu spēkiem.

Krievijas pilsoņiem izsniegtās pastāvīgās uzturēšanas atļaujas zaudēs spēku

No septembra Krievijas pilsoņiem izsniegtās pastāvīgās uzturēšanas atļaujas zaudēs spēku. Lai dzīvotu Latvijā, viņiem jāpiesakās Eiropas Savienības (ES) pastāvīgā iedzīvotāja statusam, bet tā saņemšanai viņiem Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē (PMLP) jāiesniedz apliecinājums par valsts valodas zināšanām A2 līmenī un par finanšu resursu esamību. Valdība pēdējā brīdī pirms normu spēkā stāšanās nolēma uzdot IeM sagatavot grozījumus Imigrācijas likumā, kas paredzētu Latvijā dzīvojošajiem Krievijas pilsoņiem vēl divus gadus, kuŗu laikā nokārtot latviešu valodas pārbaudi, lai varētu legāli turpināt uzturēties Latvijā. Valdība par valodas prasību pagarinājumu lēma, jo secināja, ka aptuveni 10 000 no Latvijā dzīvojošiem 25 316 Krievijas pilsoņiem, kuŗiem ir pastāvīgās uzturēšanās atļaujas, nav iesnieguši pieteikumus ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanai, tāpat viņiem valsts būtu jāpamet. Neskatoties uz piedāvātajām izmaiņām, no septembra Latvijā dzīvojošajiem Krievijas pilsoņiem ir jānokārtot vismaz termiņuzturēšanās atļauja. Kā iepriekš pāduši PMLP

pārstāvji, tiem Krievijas pilsoņiem, kas nebūs neko darījuši sava uzturēšanās statusa sakārtošanai, no 2. septembra uzturēšanās atļaujas būs zudušas, līdz ar to viņiem Latvijā zudīs sociālās garantijas, pilna pieeja veselības aprūpei, viņi nevarēs legāli strādāt u.tml., un PMLP viņiem sāks izsūtīt vēstules ar aicinājumu izbraukt no valsts 90 dienu laikā.

Noslēdzoties valsts valodas prasmes pārbaudes pirmajam posmam, kas noteikts līdz 1. septembrim, ticis secināts, ka daļa no personām, kuŗām būtu bijis jākārtoto valsts valodas prasmes pārbaude, nav tai pieteikusies, savukārt daļa no personām, kuŗas ir kārtājušas valsts valodas prasmes pārbaudi, nav spējušas to nokārtot vismaz minimāli nepieciešamajā zināšanu līmenī. No personām, kas valsts valodas prasmes pārbaudi kārtoja aprīlī un maijā, pārbaudi nenokārtoja ap 49% pretendentu, bet jūlijā un augustā – pat ap 80% pretendentu. IeM secina, ka daļa no Krievijas pilsoņiem, uz kuŗiem attiecas konkrētās likuma normas, iespējams, apzinoties valsts valodas prasmes nepietiekamo līmeni, nav šim pārbaudījumam pieteikušās, bet, ja to ir izdarījušas, nav spējušas to nokārtot. Šobrīd PMLP informācija liecina, ka tikai 13 025 personas jeb 51% no Imigrācijas likuma subjektu loka – 25 316 personām, ir iesniegušas pieteikumus Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanai. IeM lēš, ka līdz ar to no septembra pastāvīgās uzturēšanās atļaujas kļūs nederīgas ap 10 000 personu. IeM skaidro – ja Krievijas pilsonis nebūs vēlējies saņemt ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu un nebūs iesniedzis PMLP lūgumu šāda statusa piešķiršanai Latvijā, nebūs pieteicies valsts valodas prasmes pārbaudēm, viņam saskaņā ar likumu vairs nav tiesību uzturēties Latvijā. Ja šāds Krievijas pilsonis faktiski uzturēsies Latvijā, viņam Latvijā būšot jāpamet.

Mazākumtautību skolās sākas pāreja uz mācībām tikai latviešu valodā

Ar jauno mācību gadu Latvijas mazākumtautību skolu vispārējās izglītības pamatizglītības programmās sākas pāreja uz mācībām tikai latviešu valodā, reformā pirmās iesaistot 1., 4. un 7. klases. 2022. gada oktobrī Saeima pieņēma likumu grozījumus, kas nosaka, ka Latvijā arī pirmsskolās un pamatizglītībā trīs gadu laikā pakāpeniski notiks pāreja uz mācībām tikai valsts valodā. Ar nākamā gada 1. septembri mācības tikai latviešu valodā tiks īstenotas arī 2., 5. un 8. klasēs, savukārt ar

2025. gada 1. septembri – 3., 6. un 9. klasēs. Jau pašlaik 1. – 6. klašu skolēni latviešu valodā apgūst vismaz 50% no mācību satura, savukārt no 7. līdz 9. klasei – vismaz 80% apmērā, bet vidusskolas posmā jaunieši latviešu valodā apgūst visus mācību priekšmetus. Vienlaikus pirmsskolas un pamatizglītības pakāpē mazākumtautību skolēni interešu izglītības programmā varēs apgūt mazākumtautību valodu un kultūrvēsturi. Ar lieļākiem vai mazākiem izaicinājumiem pārejā uz mācībām tikai valsts valodā, visticamāk, saskarsies visas mazākumtautību skolas un pirmsskolas. Kā potenciālie riski, pārejot uz mācībām tikai valsts valodā, varētu būt saistīti ar nevienlīdzīgu latviešu valodas prasmes līmeni starp izglītojamiem, kā arī ne no visiem pedagogiem, kuri šobrīd strādā mazākumtautību izglītības programmās, varētu būt sagaidāmas atbilstošas latviešu valodas lietošanas prasmes. Gadā pirms reformas nepietiekamu latviešu valodas zināšanu dēļ darbu zaudējuši 64 pedagogi no kopumā 116 pedagogiem, kam konstatētas neatbilstošas valodas zināšanas. 27 pedagogi ir atstādināti uz trim mēnešiem, bet 15 pedagogi atrodas pārejošā darba nespējā.

Uz Medicīnas vēstures mūzeja fasādes atgriezies plakāts ar Putina seju kā galvaskausu

Paula Stradiņa Medicīnas vēstures mūzejs uz savas ēkas fasādes Krievijas vēstniecības pusē atkal izkāris Ukrainas atbalstam domāto plakātu ar pārveidotu Krievijas prezidenta Vladimira Putina seju, sapludinātu ar galvaskausu. Plakāts tika noņemts, jo bija ievērojami bojāts lietus un vēja ietekmē. Pagājušā gada martā Medicīnas vēstures mūzejs iepretim Krievijas vēstniecībai izkāra plakātu, kura autors ir Krišs Salmanis. Attēls bija veidots žurnāla "Ir" 2022. gada 3. marta vāka noformējumam. Uz žurnāla to papildināja uzraksts "Ko sēj, to plāusi".

Labdarības koncertu sērijā "Angāra saulrieti" saziedo gandrīz 29 000 eiro Ukrainas atbalstam

Labdarības koncertu sērijā "Angāra saulrieti" saziedo gandrīz 29 000 eiro Ukrainas atbalstam. Augusta pēdējā nedēļā tika aiz-

vadīts biedrības "Tavi draugi" rīkotais noslēdzošais labdarības koncerts "Angāra saulrieti", kurā uzstājās Elza Rozentāle, "Queen-tesence" un Richards Saule, "Mazais Princis" un "Dagamba". Koncerta apmeklētāji Dnipro dzīvnieku patversmei "Pegas" ziedojuši 333 kilogramus dzīvnieku barības un ap 7000 eiro raķešu uzlidojumā cietušās militārās automašīnas "Kucēns" un citu Ukrainas armijas auto remontam. "Tavi draugi" rīkotajos trīs labdarības koncertos "Angāra saulrieti" šovasar kopā saziedoti gandrīz 29 000 eiro un simtiem Ukrainas karavīriem, iedzīvotājiem un viņu četrkājainajiem draugiem noderīgu lietu un produktu. "Esam no sirds pateicīgi visiem mūziķiem, māksliniekiem un koncertu rīkošanā iesaistītajiem – viņu ziedotais laiks, talants un resursi radīja prieku un palīdzēja mums turpināt palīdzēt tiem, kam tas pašlaik ļoti nepieciešams," pauda biedrības pārstāve. Sadarbībā ar Latvijas Samariešu apvienību koncerta laikā atklāta ukraiņu bēgļu, grafiķes un ilustratores Natālijas Havrikas darbu izstāde. Māksliniece dzimusi Poltovas apgabalā, dzīvojuši Kijivā un tagad par mājām sauc Rīgu. Havrikas darbi biedrības "Tavi draugi" angārā Ventspils ielā 50/K-3, Rīgā, būs apskatāmi līdz septembra beigām. Biedrība "Tavi draugi" nodrošina koordinētu humānās palīdzības sniegšanu Ukrainas iedzīvotājiem Latvijā un Ukrainā, organizējot un koordinējot Latvijas iedzīvotāju, organizāciju un uzņēmumu brīvprātīgo iesaisti palīdzības sniegšanā.

KULTŪRAS ZIŅAS Dabas mūzejā – ikgadējā dāliju izstāde

Latvijas Nacionālajā dabas mūzejā 7. septembrī atklās izstādi "Dālijas 2023", kas tapusi sadarbībā ar biedrību "Latvijas dālijas". Apmeklētājus priecēs plaša dāliju šķirņu izvēle, turklāt šogad izstādi bagātinās arī vairākas dāliju šķirnes no Japānas.

Izstādē piedalīsies Latvijas Universitātes Botāniskā dārza dāliju selekcionāre Inese Mellace un dāliju audzētāji un kolekcionāri no visas Latvijas – Aivars Baronišs, Rita Zaļa, Elina Zaļa, Evita Puzāne, Helga Ancāne un Rita Ancāne. Draudzības rezultātā ar japāņu selekcionāru Seišu Mijabuči Latvijā ir nonākušas

vairākas dāliju šķirnes no Japānas. Izstādes mērķis ir sniegt izglītojošu un iedvesmojošu pieredzi apmeklētājiem. Katru dienu izstādē būs kāds dāliju eksperts, lai dalītos ar zināšanām, sniegtu praktiskus padomus un ieteikumus par dāliju audzēšanu un kopšanu, kā arī palīdzētu izvēlēties atbilstošākas dāliju šķirnes katram dārzam. Izstādes apmeklētāji varēs nobalsot par, viņuprāt, visskaistāko dāliju šķirni.

Gulbenē un Alūksnē – šaursliežu vilciena 120 gadu jubilejas svinības

Pirmajā septembrī sākās šaursliežu vilciena 120 gadu jubilejas svinības, tās atklāja Vecgulbenes muižā ar starptautisku konferenci par dzelzceļa industriālā mantojuma saglabāšanu un revitalizāciju, bet vakarā svinības notika Alūksnes Bāniša stacijā. Savukārt Alūksnes stacijā notika pasākums "Simtu divdesmit un pieci", stacijā ieradās tvaika lokomotīve "Ferdinands". Pēc "Ferdinanda" ierašanās Alūksnē notika ekspozīcijas "Alūksnes Bāniša stacija" piecu gadu jubilejas svinības. Koncertā "Bāniša svilpe aicina" muzicēja diksilends "Sapņu komanda", solisti: Normunds Rutulis un Bānišas. Pēc "Ferdinanda" pavadīšanas atpakaļceļā uz Gulbeni ikviens bija aicināts uz Bāniša 120. jubilejas balli. Bet "Latvijas pasts" 2. septembrī izdeva pastmarku par godu šaursliežu dzelzceļa līnijas Gulbene-Alūksne jubilejai. Pastmarka veltīta Baltijā vienīgās regulāri kursējošās šaursliežu dzelzceļa līnijas Gulbene-Alūksne 120. gadadienai. Jaunās pastmarkas nominālvērtība ir 1,83 eiro, tirāža – 50 000 eksemplāru. Līdz ar pastmarku izdota arī speciāla aploksnē 500 eksemplāru tirāžā. Uz pastmarkas ilustrēta dzelzceļa līnijas lokomotīve "Ferdinands", ierodoties gadskārtējo Bāniša svētku pieturvietā – Stāmerienas stacijā. Pastmarkas un aploksnēs dizaina autors ir mākslinieks Aleksejs Naumovs.

Ziņas apkopojā
SALLIJA BENFELDE

JURIS
LORENCIS

Pirmdien, 4. septembrī, Valsts prezidenta Edgara Rinkēviča aicinātā Ministru prezidenta amata kandidāte, *Jaunās Vienotības* politiķe Evika Siliņa ar topošās koalīcijas partijām sāka darbu pie valdības deklarācijas teksta. Sprotams, paralēli notiek arī sarunas par ministru amatiem. Cerēsim, ka Saeimas balsojums par jauno valdību notiks pēc iespējas ātrāk. Ka beigsies nu jau vairāk kā trīs mēnešus (precīzāk – kopš 31. maija, kad Saeimā notika balsojums par Valsts prezidenta amata kandidātiem) ieilgušie pašreizējās koalīcijas partneru strīdi, kas turpina paralizēt valdības darbu. Personīgi es nevēlos nekādus satricinājumus. Vienlaikus mana intuīcija teic, ka šoreiz vidusceļa nebūs – vai nu E. Siliņas vadītā valdība būs veiksmīga, pat izcila, vai arī sekos pilnīga izgašanās. Runājot azartspēļu valodā – kauliņi ir mesti, un likmes ir milzīgas. Jauno valdību pašlaik cenšas veidot trīs politiskie spēki – *Jaunā Vienotība*, Zaļo un zemnieku savienība (ZZS) un *Progresīvie*. Medijos un sociālajos tīklos izskan viedokļi, ka šī, iespējams, varētu būt pati kreisākā, vienlaikus arī iekšēji pretrunīgākā valdība kopš Latvijas neatkarības atgūšanas. Turklāt jaunajai koalīcijai vismaz pagaidām Saeimā ir tikai

52 balsis. Baumo, ka to varētu atbalstīt arī Saeimā ievēlētās partijas “Gods kalpot Rīgai” politiķis Oļegs Burovs.

Līdz pat 1. septembra vakaram vēl pastāvēja cerības, ka koalīcijai pievienosies Apvienotais saraksts ar 15 balsīm. Tomēr tas nenotika. Saeimas priekšsēdētājs Edvards Smiltēns paziņoja, ka Apvienotais saraksts neatbalstīs “nestabilu, valsts drošību un starptautisko reputāciju vājināšu valdību ar izšķirošu Lemberga ietekmi”. Žurnāla “Ir” galvenā redaktore Nellija Ločmele 30. augustā sociālajos tīklos dalījās ar šādu ierakstu: “Kā valdība var būt brīva no Lemberga ietekmes, ja koalīcijā ielaiž Lemberga partiju ar diviem deputātiem un valdes locekļiem? Nekā. Tas ir absurds. Ja kādam tas nav skaidrs un vajag uzskatāmu ilustrāciju, iekuliet omlētē vankaru un pagāršojiet.” Savukārt politologs Filips Rajeviskis intervijā ziņu aģentūrai LETA apgalvoja, ka “iespējamo trīs partiju koalīciju vadītu nevis *Jaunā vienotība*, bet gan ZZS”. Viņš arī piemin “zelta kārti”, divas deputātu balsis, kas ZZS frakcijas iekšienē pieder bijušā Ventspils mēra Aivara Lemberga vadītajai partijai “Latvijai un Ventspilij”.

Tomēr ne jau ZZS un A. Lemberga dēļ Apvienotais saraksts un Nacionālā apvienība nevēlas

iet E. Siliņas veidotajā valdībā. Lielākā problēma slēpjas partijā *Progresīvie*. Nacionālās apvienības priekšsēdētājs Raivis Dzintars intervijā portālam “Delfi” jau jūnijā sākumā izteicās, ka “Nacionālā apvienība partiju *Progresīvie* redz kā ideoloģiski ļoti tālu stāvošu organizāciju. Tā ir fundamentāla sadursme starp nacionālas un multikulturālas valsts idejām. Ar savu līdzdalību atbalstīt valdību, kuŗā ir *Progresīvie*, apstākļos, kad ir iespējama alternatīva ar ideoloģiski līdzīgākām partijām, manā izpratnē būtu manu vēlētāju interešu nodevība. Skaidrs ir tas, ka šoreiz *Vienotībai* neizdosies izvairīties no atbildības”. Ko R. Dzintars to domāja? Nav izslēgts, ka *Jaunajai Vienotībai* nākotnē var nākties samaksāt ar aiziešanu no Latvijas politiskās skatuves. Patiesībā šāda attīstība pat ļoti iederētos Latvijas politikas dramaturģijā. Pēc neatkarības atgūšanas iezīmējās sekojoša likumsakarība. Tiek dibināts rietumnieciski orientēts, labēji centrisks politiskais spēks, gatavs iedzīvināt drosmīgas reformas. Sākumā viss veicas labi. Tomēr komanda ar laiku nogurst. Ne visu iecerēto izdodas paveikt, medijos izskan aizvien skaļāka kritika, daudzi vēlētāji jūtās vilusies. Saliedētajā komandā parādās iekšējā konkurence un

pretrunas. Sākās šķelšanās, pazīstami partijas biedri pārmetas pie politiskajiem konkurentiem. Aizvien pieticīgāki kļūst vēlēšanu rezultāti – līdz partija pavisam noiet no politiskās skatuves. Vērojama sekojoša notikumu ķēdīte: partijas dibināšana – panākumi vēlēšanās – varas triumfs – populāritātes kritums – zaudējumi vēlēšanās – nīksana – pašlikvidācija. Spilgtākie piemēri – “Latvijas ceļā” (1993-2007) un Tautas partijas (1998-2011) liktenis. Abas savulaik tik varenas “varas partijas” pastāvēja vien trīspadsmit, labi ja četrpadsmit gadus. Un kuŗš gan šodien atceras kādreiz tik ietekmīgo partiju “Saimnieks”? Labākajā gadījumā vēsturnieki!

Patiesībā partija *Jaunā Vienotība* nav jauna partija. Tās aizsākumi meklējami 2002. gada februārī, kad pēc Einara Repšes iniciatīvas tika dibināta politiska partija ar nosaukumu “Jaunais laiks”. Kā vienu no saviem uzdevumiem šis politiskais spēks izvirzīja tiesiskumu, cīņu ar korupciju un atbrīvošanos no tā dēvētās “oligarchu ietekmes”. 2011. gada novembrī “Jaunais laiks” apvienojās ar “Pilsonisko savienību” un “Sabiedrību citai politikai”, jaunais politiskais spēks pieņēma vārdu “Vienotība”. 2018. gadā sekoja vēl viena nosaukuma maiņa, un “Vieno-

tība” pārtapa jau par *Jauno Vienotību*. Patlaban šī partija atrodas savas karjeras augstākajā punktā. No *Jaunās Vienotības* nāk Valsts prezidents un Rīgas domes priekšsēdētājs. Arī jaunā Ministru prezidente, ar lielu ticamību – arī nākamie ārlietu un finanšu ministri. Baumo, ka ārlietu ministra amatu sev esot nolūkojis neviens cits kā Krišjānis Kariņš. Var gadīties, ka teju visi augstākie amati valstī atradīsies vienas partijas rokās. Bet līdz tam vēl jānodzīvo. Gadījumā, ja E. Siliņas valdība netiek apstiprināta Saeimā vai arī tā krietuvāko mēnešu laikā, pastāv vēl viena iespēja, kas ļautu iziet no patreizējā strupceļa. Proti – Saeimas ārkārtas vēlēšanas. No tām nevajadzētu baidīties, jo ārkārtas vēlēšanas patiesībā ir daļa no demokrātiskā procesa. Precedents Latvijā jau ir – 2011. gada 28. maijā prezidents Valdis Zatlers parakstīja Rīkojumu Nr. 2, kurā ierosināja atlaist 10. Saeimu. Iemesls – tā dēvēto oligarchu pieaugošu ietekmi uz lēmumu pieņemšanu Saeimā. Sekoja tautas nobalsošana, kuŗā piedalījās 690 000 vēlētāju. Pārlicinotš vairākums jeb 94 % atbalstīja Saeimas atlaianu. Runā, ka pie V. Zatlera Rīkojuma nr. 2 savu roku esot pielicis arī toreizējais prezidenta kancelejas vadītājs E. Rinkēvičs.

Kauliņi ir mesti

SALLIJA
BENFELDE

Valdība top. To veido trīs partijas: *Jaunā Vienotība* (JV), Zaļo un zemnieku savienība (ZZS) un *Progresīvie*, kuŗiem kopā ir 52 balsis. Kā zināms, Nacionālajai apvienībai bija iebildumi pret *Progresīvajiem*, bet Apvienotajam sarakstam – pret Zaļo un zemnieku savienību, jo to veido arī smagos noziegumos apsūdzētā un jau pirmajā instancē notiesātā Aivara Lemberga partija “Latvijai un Ventspilij”. Sarunās par to, kuŗa partija strādās vai nestrādās valdībā, ne reizi vien tika sacīts, ka Lembergs taču vadīšot visu valsti, ja vien kaut kādā veidā būs saistīts ar valdību. Droši vien ir vērts atgādināt, ka savulaik Lembergs, kuŗš nekad pats nav strādājis valdībā vai bijis ievēlēts Saeimā, bieži vien sēdēja pie galda koalīcijas partiju apspriedēs, un ZZS ir pildījis viņa vēlmes. Savulaik arī daudz tika runāts par t.s. “burtnīcīnām”, kuŗās Lembergs ierakstīja visus, kuŗus atbalstīja ar naudu, ko Latvijā ironiski dēvēja par “stipendijām”. Citiem vārdiem sakot, atbalsts idejām partijām tika pirktas par naudu. Kaut kādas burtnīcīņas ar ierakstiem, kuŗos nebija uzvārdi, bet dažādi apzīmējumi, kratišanās tika atrasti, bet ne politiķi, ne pats Lembergs neliecināja pret sevi, tādēļ jāteic, ka tā bija situācija, kad viss it kā ir skaidrs, bet pierādījumu īsti nav. Jebkuŗā

gadījumā pastāvēja un joprojām pastāv uzskats, ka Lembergs patiesībā vadījis valsti, pats paliekot aizkulisēs. Manuprāt, šis risks pastāv arī šodien, bet jāteic, ka kopš “stipendijas” laikiem daļa politiķu, kuŗi, visticamāk, bija tās saņēmēji, ir prom no politikas. Liela daļa Saeimas deputātu vairs nevar būt šo “stipendiju” saņēmēji, jo tolaik vienkārši vēl bija pusaudžu vecumā vai politiķi nebija pat ne tuvu. Vērtējot AS saraksta pausto par ZZS un to, ka ar šo partiju savienību kopā strādāt nav iespējams, sabiedriskās politikas centra “Providus” direktore, politoloģe Iveta Kažoka sacīja, ka Latvijas politikā, viņasprāt, “ideoloģiskām atšķirībām ir minimāla nozīme tad, kad tiek veidotas valdības”, un aiz epiteta “ideoloģiskas atšķirības” parasti slēpjas politiskie manevri, lai izsistu sev izdevīgākas pozīcijas un iegūtu papildus vai nu amatus, vai arī populāritāti sabiedrībā. Kažoka arī pauda, ka AS nav nekādu būtisku ideoloģisku atšķirību ne ar ZZS, ne ar *Jauno Vienotību*. Viņa arī atzina, ka būs interesanti, kāda būs Apvienotā saraksta takтика, ja viņi nonāks opozīcijā, – vai uzturēt retoriku pret ZZS politiķi Aivaru Lembergu, vai sākt manevrēt un meklēt iespējas tuvināties ar ZZS, lai varbūt kaut kad uztaisītu kādu alternatīvu koalīciju.

Nacionālajai apvienībai iebildumu pret ZZS nebija, toties kā jaunums un gandrīz vai Kremļa partija, kas ir pret Latviju, tika nosaukti *Progresīvie*. Jau agrāk esmu skaidrojusi, ka Latvijā jēdziens “kreiss” cilvēku prātos lielākoties saistās ar komunistiem, Krieviju un okupāciju, aizmiršot, ka sociāldemokrāti ir kreisi un ka viņu galvenā interese ir atbalsts sociālajos un arī cilvēktiesību jautājumos. Latvijā *Progresīvie* savulaik izpelnījās negatīvu attieksmi, jo viņu programmā bija ierakstīts, ka nepilsoniem jāatļauj piedalīties pašvaldību vēlēšanās, kā tas ir vairākās Eiropas valstīs. Protams, teorētiski tas ir saprotams – ja cilvēks zināmu laiku legāli ir nodzīvojis kādā valstī, tad var balsot tajā pašvaldībā, kurā dzīvo. Latvijā situācija gan būtiski atšķiras, piemēram, no Skandināvijas. Latvijā nepilsoņi lielākoties vairāk ir orientēti uz Krieviju, daudzi neprot latviešu valodu un pat negrib mēģināt iegūt Latvijas pilsonību. *Progresīvie* šad un tad runā un grib rīkoties, balstoties teorijās, bet ne vienmēr protot savietot teorijas ar reālo dzīvi. Varētu teikt, ka šī partija mēdz izturēties kā “politikas pusaudži”, bet uzskatīt viņus par Kremļa partiju nav pamata. Jebkuŗā gadījumā, manuprāt, var piekrist politoloģes Kažokas sacītajam par to, ka ne

jau ideoloģija, bet ietekme ir tas, kas ir pamatā AS un NA rīcībai. Protams, šo partiju vēlētājiem par Lemberga un/vai Kremļa ietekmi tiek skandināts no rīta līdz vakaram, un, protams, vēlētāji tam tic.

Lai gan Apvienotais saraksts ir atteicies strādāt valdībā, ļoti iespējams, ka viņi centīsies raisīt sarunu par vēlēšanu sistēmas maiņu, un arī Šlesera partija “Latvija pirmajā vietā” (LPV) un Rosļikova “Stabilitātei!” saka, ka viss notiekot nepareizi tādēļ, ka nesot pareizās vēlēšanu sistēmas. Diskusijas par vēlēšanu sistēmu manuprāt varētu viest skaidrību jautājumā par to, vai tiešām, to mainot, viss kļūs labi un vēl labāk. Satversmē paredzētās proporcionālās vēlēšanu sistēmas vietā esot vajadzīga jauktā, lai vēlētāji var balsot nevis par partiju un tās kandidātiem, bet par “labiem cilvēkiem”. Protams, Satversmē minēto vēlēšanu sistēmu var mainīt, ja Saeimā par to nobalsos nevis vienkāršs vairākums no klātesošajiem, bet kārtību, kādā izdarāmi grozījumi Saeimā, nosaka tās 76. pants. Šis pants nosaka, ka Satversmi Saeima var grozīt sēdēs, kuŗās piedalās vismaz divas trešdaļas Saeimas locekļu. Grozījums pieņem trijos lasījumos ar ne mazāk kā divu trešdaļu klātesošo deputātu balsu vairākumu. Kā zināms, citos jautājumos Saeimas sēde var notikt, ja tajā pie-

dalās puse deputātu. Bet par vēlēšanu sistēmu, kā jau minēju, var diskutēt, jo tāda publiska diskusija ir vajadzīga, lai vēlētāji zinātu un saprastu, ko sistēmas maiņa var vai nevar dot. Bieži izskan aizdomas, ka sponsori “pērk partijas”, lai tās strādātu viņu, ne visas sabiedrības un valsts interesēs. Jāteic, ka sponsoriem “nopirkt” tos, kuŗi nekandidē no partiju saraksta, bet individuāli, nav grūtāk kā “pirkt partiju”, solot tās vadītājiem dažādus labumus un izdevīgumu. Nav tā, ka valstis ar jauktu vēlēšanu sistēmu nav korupcijas, lobēšanas un tml., bet, ja vēlēšanu sistēmas maiņa samazina augošo spriedzi, to var darīt. Gan jāatceras, ka arī sistēmas maiņa prasis zināmas finanses jeb naudas tēriņus. Un galu galā parlaments vienmēr ir sabiedrības spogulis. Ja vēlētāji tiešām domā, ka viņiem nav nekādas atbildības par savu izvēli, ka emocijas ir labākais ceļvedis, šos grozījumus Satversmē var izdarīt, kā saka, mīļā miera dēļ. Tikai jāreķinās ar to, ka vilšanās pēc tam, visticamāk, būs vēl lielāka.

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finānciālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

Vērtības un ietekme

“Dzeja elpo!”

No 2. – 14. septembrim Latvijā notiek “Dzejas dienas”

“Dzeja ir priekos un bēdās, mie-rā un kaŗā, nomodā un sapnī, pavasarī un rudenī, ieelpā un iz-elpā. Dzeja elpo ar tevi.” Ar saukli “Dzeja elpo!” Latvijā norit “Dzejas dienas”. Starptautiskais dzejas fes-tivāls dzejniekus un dzejas mī-ļotājus Rīgā un visā Latvijā šogad pulcēs jau 58. reizi ar vairāk nekā 20 dažādām norisēm.

Festivāla atklāšana notika māks-las centrā “Noass”. Festivāla lai-kā notiks Baltijas dzejas vakars, kurā piedalīsies igauņu autori Indreks Mesikeps un Trīna So-metsa, kā arī lietuviešu autori Daiņus Gintals un Nijole Dau-jotīte. Sava dzejas krājuma “Me-eter ja Demeeter” tulkojumu lat-viešu valodā prezentēs igauņu dzejnieks Haso Krullis. Dzejas dienu laikā Latvijas Nacionālajā bibliotēkā notiks Latvijas Rakst-nieku savienības rīkotā diskusija par mazo valodu situāciju dzejā, kurā piedalīsies libiešu, latgalešu un īru dzejas eksperti un dzejnie-ki. Diskusijai sekos sadarbībā ar Īrijas vēstniecību rīkotais īru

dzejas lasījumu vakars. Festivālā tiks lasīta libiešu dzeja, kas iezī-mēs libiešu nemateriālās kultūras gadu. 20. reizi “Dzejas dienās” notiks poētiskā pastaiga pilsēt-vidē – “Ceļojums ar dzejniekiem”. Šogad ar desmit dzejnieku lasīju-miem tiks iepazīta Pārdaugava, jubilejas gājiena noslēgumā izs-kanot grupas “Sigma” koncertam.

Raiņa dzimšanas dienā, 11. septembrī, būs tikšanās pie Raiņa pieminekļa Esplanādē, kur sa-darbībā ar Latvijas PEN tiks lasīta politiska dzeja apokaliptiskā no-skaņā. Šogad turpināsies arī at-dzejošanas meistara Ulza Bērzi-ņa un viņa kolēģu aizsāktā tra-dīcija “Dzejas dienās” sapulcēties un lasīt tuvāku un tālāku valodu tekstus latviski “Atdzejas lasīju-mos” Vijoļšķūnī, kā arī dzejnieces Liānas Langas iedibinātais “Kla-siskais dzejas vakars” klubā “Ham-lets”.

“Dzejas dienu” izskaņā, 14. sep-tembrī, tiks pasniegta “Dzejas balva” par labāko oriģināldzejas vai atdzejas krājumu.

Dzejniece Velta Kalniņa un rakstnieks Roalds Dobrovenskis Dzejas dienu sarīkojumā Rīgas Latviešu biedrības namā 3. septembrī

“Un atkal skan dzejnieka balsis...” Valters Nollendorfs Okupācijas muzejā

Velta Kalniņa

Divi tūkstoši divdesmit trešā gada
Pirmais jūnijs (2023.1.06.)

svinamdiena mūsmājās
Daugavas senkrasta plikais pakalns
piecpadsmit gados nu spurojas zaļš
kā pusaudzim cekuls spurojas
reiz pelēkais pakalna pakausis
vietējie džungļi

kad gūstīto Daugavu atžņaugos beidzot
kad liekie ūdeņi aizplūdis rāmi
un jūra tos vēlīgi izdzers
skābekli ieelpos slikušie krasti
Augšāmcelsies Staburags

vēl nieka piecpadsmit sprīži vai gadi
atgūsies

atzaļos

ziedēs

raudu avoti klintī prieka asaras iedēs
kā tajās senajās debesīs

tu esi tiesīga mana tauta
tiesīga uz visu

tas kas ar tevi noticis
tas kas ar tevi par varēm darīts
ne izpērkams vairs ne atgūstams

bet tavš ir tavējais jūras līcis
Daugava tava un Staburags
visiem ūdeņiem atpakaļ lieties
savējos krastos dvēselēs savās
to klinti to asaru klinti svinēt
saspīsties kopā pašiem par klinti
saspīsties kopā un nenorieties

tu esi tiesīga mana tauta
pavēlēt ūdeņiem atpakaļ lieties

JAUNA GRĀMATA

SAKNES

Pirms tūkstošiem gadu –
tā arheologi stāsta –
šai zemē ienāca ļaudis
ar smāgiem kaujas cirvjiem kā laivām,
ar kapļiem, akmenī tēstiem, zemi plēst,
ar graudiem, ko zemes plēsumā sēt,
ar aukliņām rakstītiem podiem,
kur zemē audzētos graudus glabāt
šīgada maizei un nākamai ražai.
Pirms tūkstošiem gadu –
tā arheologi stāsta –
pirmais cirvis šai zemē lidumu lida,
pirmais kaplis šai zemē tīrumu plēsa,
pirmā sēkla iegūla šīs zemes vagā,
ko mēs par savējo saucam.
Gadu tūkstošos
ar šo zemi saauga,
šai zemē ieauga cilvēks,
ko mēs par savējo saucam.

Saknes savā zemē
Ievads sarežģītajā Latvijas vēsturē

8. septembrī Okupācijas muzejā
Valters Nollendorfs
lasīs dzejoļus no jaunā krājuma
"Saknes" – autora veltījuma Latvijas
Okupācijas muzejam tā
30. gadadienā
2023. gada 1. jūlijā.

Ieskatam piedāvājam jums,
cienījamie lasītāji, dažus dzejoļus.
Grāmatīņu varat iegādāties Latvijas
Okupācijas muzejā vai, sazinoties ar
V. Nollendorfu – e-pasts:
valters.nollendorfs@lu.lv

VALSTS

Un atkal,
atkal senā sērga senču zemē,
un atkal zeme kaujas lauks,
un tauta svešos ceļos staigā,
un nav, kas zemi kopj un sargā,
bet varoņi par nodevējiem kļūst,
ļauj zemē valdīt svešām varām.
Un atkal
atkal skan dzejnieka balss,
un pašā ellē nokāpj Latvijas vīri,
atkal sit dūri uz galda un prasa
Latvijai taisnīgu tiesu
– brīvību, tēvzemei brīvību –
prasa un rokās tver cirvjus
savā zemē savai tautai
pašiem savu valsti cirst.

Savā zemē sava valsts
Neatkarīgā Latvija 1918–1940

LĀSMA
GAITNIECE

Ja plānojat, ko interesantu un neparastu Latvijā varētu apskatīt, iegriezieties Jūrmalciemā netālu no Liepājas! Vēsturiskās ir viens no senākajiem zvejnieku ciemiem mūsu valstī un atrodas starp diviem dabasparkiem – Bernātu un Papes. Turklāt Jūrmalciems ir viena no retajām vietām Latvijā, kur vēl joprojām ir saglabājušās senās zvejošanas tradīcijas. Jebkurā gadījumā tas ir labs ceļojuma mērķis pat tik lietainā vasarā, kā nupat aizvadītā, jo ne lietus, ne vēja brāzmas ne nieka netraucē iepazīt vietējos tikumus un iemācīties mūsu ausij svešādos vārdus, ko lieto vienīgi jūrmalciemieši.

Šoreiz par to, ko Jūrmalciemā piedzīvoja un izbūvēja šīs publikācijas autore, kurā no visas sirds turp iesaka aizbraukt ikvienam laikraksta lasītājam.

Vectēva aicinājumu pārņem mazmeita

Kaut arī debesis kļūst arvien tumšākas un gaidāms lietus, apņēmības pilni izbraucam no Liepājas uz Rucavas pusi jeb Lietuvas robežas virzienā. Jūrmalciems atrodas starp trešo lielāko Latvijas pilsētu un dižo Nīcu. Tas sanāk arī pa ceļam, ja dodas uz nelielo Palangu Lietuvā, kas mūsdienās atstājis par smalku kūrortu. Savukārt turpinot par šī ceļojuma galamērķi, jāpiemin, ka Jūrmalciems lepojas ar augstāko kāpu Latvijā – Pūsēna kalnu. No kāpas virsotnes paveras skats uz prieku audzi, kā arī tā ir jauka pastaigu vieta, kur pilsētniekiem saelpoties svaigu gaisu. Liepājnieki un citi tuvējās apkārtnes iedzīvotāji Jūrmalciemu iecienījuši arī tāpēc, ka rudenis turienes mežos esot labas sēņu vietas.

Viena no pirmajām pieturvietām Jūrmalciemā ir evaņģēliski luteriskā Nācaretes baznīca. Draudzes priekšniece Gita Vanaga mūs draudzīgi sagaida un aicina ienākt. Seko interesants stāstījums par to, ka dievnams uzcelts neticami īsā laika posmā. 1933. gada maijā likts pamatakmens, bet jau tā decembrī svinēta baznīcas iesvētīšana.

Ideja par dievnama celšanu Jūrmalciemā piederēja Nīcas baznīcas mācītāja Gustava Špēra dēlam Mantfredam Špēram, kurš tolaik studēja teoloģiju. Pirmais draudzes priekšnieks Jānis Bardulis atdāvināja zemi, uz kuņas uzcēla baznīcu, savukārt pēc viņa par draudzes priekšnieku kalpojis Gita vecaistēvs Johans Herbsts.

Dievnama soli nokrāsoti gaiši zilā tonī, tā atgādinādami par jūras tuvumu, savukārt sienas ir smilšu krāsā. Īpašu uzmanību piesaista altārglezna, kurā attēlots Jēzus portrets. Apskatot to, šķiet, ka Dieva Dēls nenovērš acu skatu, lai arī kurā vietā cilvēks baznīcā atrastos. “Kad mums darbojās Svētdienas skola, bērniem stāstījām, ka tieši tāpat Jēzus pavada ikkatru cilvēku viņa dzīvē: lai kur tu būtu, Viņš tev redzēs vienmēr,” stāsta Gita. Atšķirībā no Nīcas luterāņu draudzes, kas atrodas netālu un ko pagājušā gadsimta sešdesmitajos gados baznīcēniem

slēdza, pārveidojot par sporta zāli, Jūrmalciema luterāņu baznīca bija atvērta visu padomju okupācijas laiku, un tā tas ir palicis līdz mūsu dienām. Gleznas ar reliģiskiem motīviem, kas atradās Nīcas baznīcā, pārveda uz Jūrmalciema dievnamu, kur tās atrodas vēl joprojām. Draudzē šobrīd kalpo mācītājs Arvīds Bobinskis, un ik svētdienu tajā ierodas ap 15 cilvēkiem. Savu baznīcu neaizmirst un svētku reizēs uz dievkalpojumiem ierodas arī tie, kurus dzīves ceļš aizvedis prom no dzimtā ciema.

Jūrmalciema luterāņu draudzes altārglezna, kuras autors ir mācītājs Aleksandrs Lapiņš

Kārļa Ulmaņa krustdēls

Laikā, kad Latvijas Valsts prezidents bija Kārlis Ulmanis, viņam tā iepatikusies Nīca, ka augstais valstsvīrs to apmeklēja pat divreiz. Pirmajā viesošanās reizē 1935. gadā mērķis bija apmeklēt Nīcas zvejnieku svētkus. Dodoties prom no svētkiem, viņš nolēmis apmeklēt Jūrmalciemu, iegriezies vienā no zvejnieku mājām. Tajās nesen kā bija piedzimis bērns. Piegājis pie puisēna šūpuļa, prezidents no naudasmaka izņēmis piecus latus un palicis mazajam Jānim zem spilvena. Kopš tā laika Ulmanis Jūrmalciemā ticis pie neoficiāla krustdēla Jāņa Kārļa Jūrmaļa, kurš mūsdienās ir viens no runātīgākajiem vecajiem zvejniekiem. Protams, savu otro vārdu “Kārlis” jūrmalciemietis ieguvis par godu savam slavenajam krusttēvam.

Jūrmalciems jeb, precīzāk sakot, Kvēpju ciems, ir dzimtā vieta slavenajam operdziedātājam Miķelim Fišeram. Ilgus gadus par viņa mājām atgādināja vien lielais mantelskurstenis, taču nesen, līdzīgi kā dziedātāja mājas, sabruka arī tas.

Vācot jūraszāles, sakrāj naudu šifera jumtam

Debesis kļūst vēl tumšākas un drūmākas, bet mēs tuvojamies tiklu mājai, ko apsaimnieko biedrība “Jūrmalciema valgums”. Agrākos gadu desmitos šī ēka pavisam netālu no Baltijas jūras bija darbavietā zvejniekiem un viņu sievām, taču tagad tā ir kas līdzīgs vietējas nozīmes kultūras centram. Pašlaik tiklu mājā eksponētas divu diemžēl jau Mūžībā devušos fotomākslinieku – Pēterā

Skats no tiklu mājas uz Jūrmalciemu un Baltijas jūru

Biedrības “Jūrmalciema valgums” vadītāja Rasma Pāvela ar senu zvejniecības rīku jeb bosākli rokā

Augstākā kāpa Latvijā – Pūsēna kalns

Jauzema un Ulda Brieža – darbu izstādes, kur attēlos skatāmi vietējie ļaudis un, protams, arī dabas skati. Vienā no fotografijām iemūžināts Jūrmalciema mols, ko 1937. gadā izveidoja ar mērķi, lai tas aizturētu jūraszāles. “Sākotnēji ciema iedzīvotāji jūraszāles vāca, lai tās ar vilcienu vestu uz Archangeļsku; uz Dobeles kolchozu “Nākotne” tās sāka vest vēlāk,” stāsta biedrības “Jūrmalciema valgums” vadītāja Rasma Pāvela, kurā mums laipni izrāda tiklu māju un tās bagātības, kuru skaitā ir seni zvejas rīki ar neparastiem nosaukumiem. “Ar zvejniecību īsti nepelnīt nevarēja, taču ar jūraszālēm gan. Tāpēc laika gaitā ne viena vien Jūrmalciema iedzīvotāja mājai spilu jeb niedru jumta vietā parādījās šifera jumts.” Uzzinām arī to, ka smakojošas ir tikai zaļās

jūraszāles, taču melnās ne.

Kas Jūrmalciemā ir atšķirīgi nekā citur Latvijā? Pirmkārt, tās ir vietējās sievas un meitas, kas pēc pašu jūrmalciemnieku vārdiem esot “spīcas” – ļoti stipras, izturīgas. Viņas spēja savaldīt pat zirgu, ja tas bija vajadzīgs, taču pārsvarā, kā jau zvejnieku sievietēm pieklājas, nodarbojās ar zivju lancīšanu (izlasišanu) no tikliem pirms transportēšanas uz tirgiem. Šo sieviešu rokas pieradušas izveicīgi darboties ar ūdām (pavedieniem ar āķi galā). Ar ūdām zvejo zušus, mencas. Ūdas pirms izlasišanas jūrā bija jāapstrīd (uz katru mazā āķīša jāuzkabina pa strīktam jeb tubītei). Pēc ūdu izcelšanas un loma noņemšanas tās pucē (noņem no āķiem) un sakabina klāvos (kociņiem, uz kā kabina ūdu āķus), kas iestiprināti klāstīķī.

Otra atšķirības zīme bija tā, ka senākos laikos Jūrmalciemā mājas būvēja ar durvīm, kas vērās uz iekšpusi. Tas vēja paredzamo nedarbu dēļ, jo bija iespējams, ka pa nakti durvju priekšā sanesta smilšu kāpa un tās nav atveramas.

Negaisa laikā māsās jūrmalciemiešu valodu

Uzkāpām “Piestātnes Tiklu mājas” otrajā stāvā, lai, caur plašajiem logiem veroties Baltijas jūras ūdeņos, padzertu kafiju un pamielotos ar kādu kārumu, kad tas sākās! Bijām sagaidījuši ļoti stipru lietu un spēcīgas vēja brāzmas. Esot tik tuvu jūrai, taču tajā pašā laikā siltumā, pārņem kolosālas izjūtas. Dzirdam, kā lietus no visa spēka kapā tiklu mājas jumtu, troksnis fantastisks! Smejamies, ka nākamreiz šeit iegriezīsimies, kad sāksies lielās rudens vētras.

Kamēr ārā trako lietus un vējš, Rasma Pāvelas vadībā apgūstam vairākus ar zvejniecību un vietējo iedzīvotāju dzīvi saistītus vārdus, kādus lieto tikai Jūrmalciemā. Vispirms jau vārdu “valgums”, ko lielākā daļa cilvēku saprot kā sinonīmu vārdam “mitrums”, taču Jūrmalciemā tas nozīmē vietu, kur krastā izvilkta laivas. Ciema iedzīvotāji savus mazdārzņus iekopa aizjomēs – speciāli izveidotās vietās, kur tika norakta baltā jūras smiltis un kur nepūta vējš. Vēju, protams, ir četri: saksenis, sāmenis, austrenis un āzenis, taču pieminams arī launadzis, jūras vējš un zemes vējš. Zemes auglība šeit pārsvarā ir nulles vērtībā, taču to nesmadē ne burkāni, ne sipoli – tie Jūrmalciemā augot griezdāmies. Savukārt kartupeļi pēc izrakšanas no zemes esot tik balti, it kā būtu nomazgāti. Vietas, kur zemes virskārtu sedz balta smiltis un kur aug tikai smilgas, vietējie to sauc par “pūsti”. Katram zvejniekam bija pūne (mazs šķūnītis), kur glabāja zvejas rīkus – tiklus, ūdas, bosākus, stoderes u.c.

Vēl apgūstam vārdu “kalvas”, kas varot atrasties gan uz zemes (nelieli pauguri, neauglīga zeme), gan jūrā (plaši sēkļi). Īpaši daudz agrāk nedzirdētu vārdu skar zvejniecību – visinteresantākie ir mērvienu nosaukumi: kapa, kāls. “Mēs jau runājam plati. Citur tā nav,” nosaka Rasma Pāvela.

Lietus mitējies, un mums pienācis laiks atvadīties. Paliēc sveiks, neparastais Jūrmalciem!

SPORTA NOTIKUMU VĒSTURE

ANDRIS
KLAVIŅŠ

Tikai savienoti spēki,
Dūša, vingrums, rosība,
Tautu vidū liesmu burtiem,
Rakstīs vārdu Latvija.

Aspazija

Ir 1988. gads. Latvijai lielu pārmaiņu gads. Bet ir tikai februāris. Kanadas Albertas provinces Kalgari pilsētā atklāja pēdējās Ziemas olimpiskās spēles pirms PSRS sabrukuma. Latvijā jau vēdija Atmosfēras vēsmas, bet tās bija tikai jaušamas. Kad gribējām pateikt, ko domājam, vēl atskatījāmies. Latvijas himnas dziedāšana bija gandrīz vai varoņdarbs. Un mūsu sportisti gatavojās piedalīties spēlēs padomijas izlases sastāvā. Laikrakstu *Sports* joprojām "rotāja" devīze "Visu zemju proletārieši, savienojieties!", bet redakcijas darbinieki spēra drosmīgu soli. Kalgari olimpisko spēļu atklāšanas dienā laikrakstā ievietoja olimpiskā lāpneša – Kanadas latvieša fotoattēlu. Kā stāsta tā laika *Sporta* žurnālists, ar pamirušām sirdīm gaidījām, kas tagad būs? Jo šim puisim uz krūtīm bija Latvijas karodziņš! Gaidījām, pieredzes mācīti, jo pirms četriem gadiem, kad atklāja Balto olimpiādi Sarajevā, tikām publicējuši visu padomju olimpisko čempionu sarakstu, neizsvītrojot tos divus, kuri tobrīd atradās emigrācijā. Kāds "labvēlis" paziņoja, kur vajag, un tikai – likteņa ironija! – tajos gados teicami izstrādātā atrakstīšanās māka paglāba dažu redakcijas darbinieku no "secinājumiem"... Tādēļ gaidījām. Bet ja tajā februāra dienā kāds mums būtu pateicis, ka šo pašu karogu pēc deviņiem mēnešiem redzēsim paceļamies Svētā Gara tornī, mēs viņam būtu izteikuši neviltošu līdzjutību!"

Olimpiskās uguns nesējs ar pieredzi

Latvijas sporta laikrakstā bija publicēta smaidošā kanadieša Roberta Kalniņa attēls. Robertam tas nebija pirmais skrējienis ar olimpisko lāpu – kopā ar Montrealas latviešu sportistu komandu – Intu Hūnu, Ingridu Kalāci, Edgaru Bērsoni un Ēriku Kalāci – viņš nesa vasaras Montrealas olimpisko spēļu stafetes uguni 1976. gadā no Otavas uz Montrealu 127. kilometrā, ne tālu no latviešu atpūtas nometnes "Tērvete".

Mēs bijām tik tuvu, cik drīkstējām būt

Kad šovasar redakcijā bija ieradies pats Roberts un man uzticēja ieskatīties viņa atnestajās atmiņās, man krūtīs iesmeldzās un tā gribējās iesaukties – mēs bijām tik tuvu! Montrealas Olimpiskajās spēlēs 1976. gadā biju treneru grupā, un kopā ar draugu, airēšanas treneri Rolandu Šproģi pārkāpām aizliegumu un tikāmies ar tautiešiem no ASV un Kanadas pazīstamas sportis-

Kanadas latvietis – Hēras tempļa ugunsnesējs

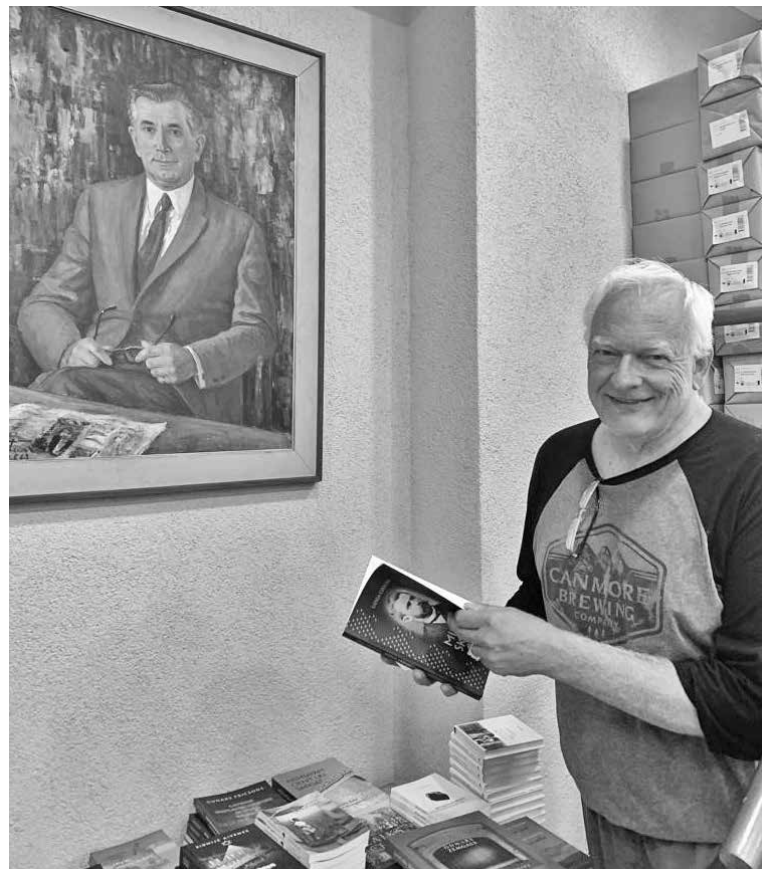
tes mājā. Šodienas paaudzei tas nav saprotams, kādas emocijas mums viesa miklumu acīs, kad kopīgi dziedājām "Viena saule, tas pats mēness" un citas Čikāgas Piecišu dziesmas. Alberts Legzdīņš, rakstot grāmatu par grupas brīnišķīgajiem piedzīvojumiem, nezināja manus piedzīvojumus Piecišu sakarā. Lidojot mājās no Montrealas, manā bagāžā bija tautiešu dāvana – Čikāgas Piecišu skaņuplate. Šeremetjevas lidostā Maskavā krievu muitnieks noprasīja: "Što eta za grupa? Ja takuju ņeznaju." ("Kas tā par grupu? Es tādu nezinu! – krievu val.) Nosvieda plati uz grīdas, bradāja pa to un sauca: "Ja znaju tvist! Viģiš, ja tancuju tvist!" ("Es dejoju tvistu! Redzi, es dejoju tvistu!" – krievu val.) Man atlika aplaudēt un ar sakostiem zobiem izteikt: "Molodec!"

Un tomēr tās bija neaizmirstamas dienas. Auderu ģimene mums palīdzēja iepazīt Montrealu, starp citu, slavenā hokejista Veina Grecka u.c. villas, bet, pats galvenais, iepazīnāties ar jauniešiem, kas dzīvoja brīvajā pasaulē, tostarp jauko Baibu. Vēlāk Baiba apprecējās ar alpinistu un pēc ciemošanās Rīgā, aicināja uz Kalgari Ziemas olimpiskajām

spēlēm, jo dzīvoja Albertas provincē... Bet tad jau es biju sodīts par tikšanos ar tautiešiem Montrealā, un kādu laiku tikt tālāk par Pampājiem varēju nesapņot.

Smaidošais tētis ar dēlu kukaragās

Un šis puisis ar Latvijas karodziņu uz krūtīm un savu sešus mēnešus mazo atvasiti mugursomā, kā latvieši saka, pikpaunā jeb kukaragās, kļuva kā zvaigzne starp daudziem tūkstošiem lāpnešu tās ceļā no Atlantijas pie-

Roberts Kalniņš Rīgas redakcijā šovasar

krastes pāri visai Kanadai līdz Kalgari kalniem. Montrealietis Roberts Kalniņš bija "The New York Times", "The Toronto star", "Calgari Herald Magazine", "La

presse Montreal", "Latvija Amerikā" u.c. izdevumu slejās. Maza alošanās, kā sacītu Rūdolfs Blaumanis, bija ar mazo Kalniņu kukaragās. "Sportā" bija rakstīts, ka tas ir Māris Kalniņš, bet "The New York Times", – ka meita Maris. Gadās arī preses grandu reportieriem kļūdīties! Skaidribu viesa "Montrealas Latviešu Biedrības Ziņotājs", kas vēstīja, ka gatavošanās skrējiem ar lāpu sākusies jau pirms Māra dzimšanas. Pēc pieteikšanās anketas nosūtīšanas, Kalniņu mājā visgaidītākais ciemiņš bijis pastnieks. Ne pa jokam! Kā vēlāk rakstīja presē, pieteikušies esot miljoniem kanadiešu. Mazajam Mārim ar tēti bija jāgaida seši mēneši, līdz pienāca nozīmīgā diena. Viņi bija starp tiem 62 skrējējiem, kas 1987. gada 15. decembrī nesa lāpu no *Pointe au Chene* līdz *Hull* Kvebekā. Lāpa jau bija veikusi ļoti tālu ceļu no Grieķijas Olimpiskā kalna. Uguni tradicionāli iededza, ar ieliektu spoguļi sakopojot saules starus, uz divvietes Hēras altāra Olimpijā. Kalgari lāpa veica ap 18 tūkstošus kilometru, un to pārmaiņus nesa ap septiņiem tūkstošiem lāpnešu – līdz Ņufandlendai, līdz Britu Kolumbijai, tad uz Kanadas Ziemeļu provincēm minus 47 gradu salā, vedot suņu pajūgos, ar helikopteriem, ar kuģiem, lai pēc astoņdesmit astoņām dienām to ienestu Olimpiskajā stadionā Kalgari.

Roberts izrādījies ideāls pavadonis – mierīgs, izturīgs un smaidīgs. Viņa smaidis un mazais Māris pievilka Ziemeļamerikas žurnālistus, un avīzēs un žurnālos parādījās viņu foto – lepnais tēvs ar Olimpisko lāpu rokā un mazais Māris kukaragās ar izbrīnā atvērtām platām acīm.

UGIS SILDEGS, *Dr. Theol.*

Jubilārs Georgs Mancelis (1593-1654)

“Tauta bez savas literatūras ir kurla, tā nerunā, nedzird, un bez dzirdēšanas nevar tapt izglītoja,” raksta A. Bilenšteins. Kā ir ar latviešiem? Ļoti ilgstoši savā vēsturē latvieši ir dzīvojuši tikai mutvārdu kultūrā, bez grāmatām un pamatīgākas izglītības. Un, līdzīgi kā citās tautās, īsta rakstu kultūra un gramatniecība sākās tikai ar zemes evaņģelizāciju un ieaugšanu kristietībā. Pareiza ticība prasa pareizu rakstību. Evaņģēlijs prasa valodu, kas būtu precīza un labi kopta. Šim nolūkam bija vajadzīgi augsti izglītoti cilvēki, kas ne tikai paši apguvuši valodas burtu un garu, bet var mācīt to arī citiem. Tādi Apgaismības laikmeta vīri kā Georgs Mancelis, Kristofs Firekers un Ernsts Glikš 17. gadsimta mums sagādāja pirmās vārdnīcas un gramatikas grāmatas, kā arī labi izkoptu un literāru latviešu valodu, kas kļuva par pamatu arī mūsu kultūrai.

Šogad atzīmējam skaistu jubileju – aprīlī 430. gadskārta kopš ievērojamā vācu tautības luterāņu teologa, mācītāja, pedagoga, latviešu literāta un valodnieka Georga Mancela dzimšanas. Mūsu valodnieki viņu dēvē par latviešu rakstu valodas celmlauzi un latviešu prozas nodibinātāju. Savukārt baznīcas aprindās Mancelis vislabāk ir pazīstams ar savu izcilo sprediķu grāmatu jeb postillu – “Ilgi gaidītais latviešu sprediķu krājums (1654) (*Lettsche Langgewünschte Postill*). Savulaik šī biežā grāmata (1180 lpp.) tika iespiesta sešos atkārtotos izdevumos un kalpoja mūsu tautai vairāk kā 200 gadus (līdz 19. gs. otrai pusei), kļūstot par ietekmīgu latviešu dievbijības veidotāju skolā, baznīcā un mājās.

17. gs. mūsu zemē nebūt nebija viegls un mierīgs laiks. Tā atgūvās no briesmīgā Livonijas kara, un vēl joprojām norisinājās cīņas starp poļu un zviedru spēkiem. Zemi plosīja trūkums un mēris. Pasaules nīcība un zudība bija visapkārt. Baznīcas dzīve izpostīta. Trūka mācītāju. Tas bija laiks, kad daudzviet baznīcās vēl nav solu un kanceles, un latviešiem ir visai vājš priekšstats par to, kas notiek dievkalpojumā. Vācu mācītāju latviešu valodas zināšanas ir tik vājas, ka, svētrunai beidzoties, nākas dzirdēt bēdīgi slavenu frāzi: *Kas zina, ko tas Vāczemes kaķis saka?* Mācītājs Mancelis ir pierakstījis šādu laikmeta liecību, par ko pašam ļoti kauns. Tāpēc viņš ir apņēmības pilns situāciju labot.

Dzimis Mežmuižā, Augstkalnē (Zemgalē) mācītāja ģimenē, Georgs Mancelis jau agrī ieauga vietējā valodā, kultūrā un mentalitātē. Izglītību guvis vispirms vecāku mājās, tad Jelgavas pilsētas skolā, pēc tam Rīgas Doma skolā un visbeidzot studijās Vāczemē, Štetinē (Ščecina) un Rostokā. Ar laiku viņš kļuva par vienu no izglītojakajiem un talantīgākajiem savas paaudzes cilvēkiem, kas publicēja darbus latīņu, vācu un latviešu valodā.

Mācītāja kalpošanu viņš sāka Vallē un Sēlpilī. Zviedru laikiem sākoties, aicināts uz Vidzemi, tad Tērbatu (Tartu), lai kalpotu par virsmācītāju, jaundibinātās universitātes profesoru un pat tās

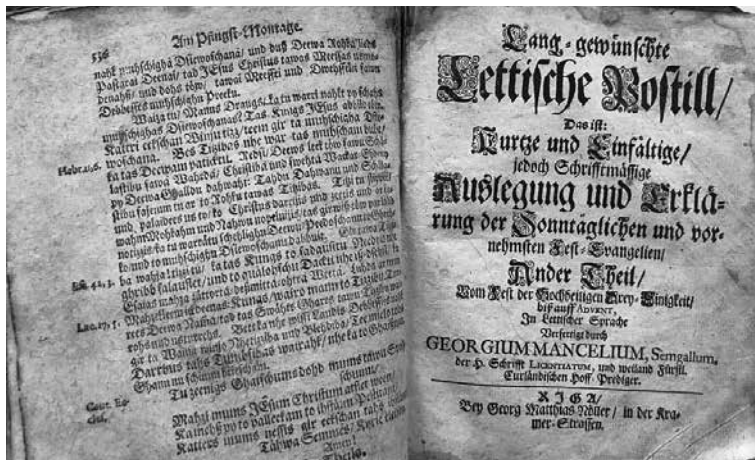
Pirmā vārdnīca (1638)

rektoru. Tomēr pēdējos 17 dzīves un darba gadus viņš, Kurzemes hercoga aicināts, pavadīja Jelgavā kā galma mācītājs.

Visu šo darbīgo kalpošanas laiku Mancelis ar sirdi un dvēseli nodevās latviešu valodas pētniecībai. Mancela pirmais zināmais latviski publicētais darbs *Lettsch Vademecum* (“*Latviešu ceļvedis*”, 1631) ir pārstrādāts luterāņu rokasgrāmata (1586) izdevums. Pirmo latviešu vārdnīcu (*Letts*) viņš izdeva 1638. gadā. Kā pirmais viņš arī novēroja latviešu valodas izloksnes. Atsevišķā Mancela vārdnīcas daļā ievietoti desmit latviešu sarunu paraugi, kas palīdz citautietim iejusties latviešu mentalitātē, un tie liecina par viņa apbrīnojamo spēju smalki tvert tautas dzīvo sarunu.

Tomēr no visiem Mancela darbiem vislielākā nozīme viņa *Postilai* jeb sprediķu grāmatai. To viņš ar lielu rūpību rakstīja veselus 20 gadus savas dzīves pēdējā posmā. Tas bija īsts šedevrs, kas apliecina ne tikai viņa augsto izglītību un retoriku, bet arī spēju piemēroties latviešu izteiksmei. “Mancela sprediķi dod mums ne vien gaišu liecību par to, cik krietni autors mācējās latvju valodu, bet rāda arī, cik labi viņš izpratis vientiesīgā, nemācītā zemnieka dvēseli. Nevienu vietā autors neaizmirst, ka viņš runā uz vienkāršiem cilvēkiem, kuru galvenā nodarbošanās ir zemkopība un lopkopība. Savus salīdzinājumus viņš ņem no zemnieku dzīves apstākļiem un savu izteiksmi piemēro zemnieku saprašanai un viņu fantāzijai.” (V. Plūdonis)

Mancela sprediķos nav ierastās atsvešinātības starp vācu mācītājiem un latviešu baznīcēniem. Viņš pirmais pārstāja mūsu tautu saukt par “nevāciem” (*undeutsche*), bet sauca par latviešiem. Šajos sprediķos viss ir darīts ar vienu mērķi – kalpot latviešu tautai un palīdzēt tai iesakņoties Dieva mīlestībā. “Mancelis sprediķos cenšas veicināt ārējo baznīciskumu: skubina nākt uz baznīcu un iet pie dievgalda, piesavināties kristīgas mācības; apkaro pagānisma un katolicisma atliekas, aizstāv mācītāja cieni un nozīmi. Bet viņš grib arī nodibināt un nostiprināt latviešos kristīgas dzīves parašas: svētdienas svētišanu, lūgšanu un aizlūgšanu praksi, dievpalīga došanu, garīgu dziesmu dziedāša-

Sprediķu grāmatas titullapa

nu, kristīgu laulības dzīvi u.tml. – kas patiesībā jau tiecas uz visas viņu gara pasaules pārveidošanu. Viņš apkaro netikumus: dzeršanu, slinkošanu, netiklību, lepnību, vieglprātību un cenšas izveidot vecāku un bērnu, vīru un sievu, kungu, saimnieku un kalpu attiecības kristīgā tikumiskā garā.” (L. Adamovičs).

Mancelis uzskatīja, ka svarīgākā kalpošana latviešiem ir sludināt Dieva vārdus. Tā viņš raksturo savus sprediķus: “Bībeles stāstus esmu pa starpām ar nolūku iekaisījis, lai latviešiem arvien vairāk un vairāk Dieva vārds tiek pazīstams, daudz Evaņģēliju salīdzinot ar vienu vai otru gabalu mūsu kristīgā katķismā, lai vienkāršie zemnieki varētu saprast, ka katķisms, kas viņiem priekšā teikts, saskan ar Evaņģēliju.”

Ar dzīviem salīdzinājumiem Mancelis mācīja latviešus saglabāt Dieva vārdus savā sirdī: “Kad saimniece grib dāru kopt un apsēt, tad viņa labi glabā sēklu, iesien lakatiņā murskulīti – tāpat glabājams Dieva vārds.”

Mancelis bija īsts latviešu draugs, kas atstājis aiz sevis bagātu kristīgu un tautisku mantojumu. Viņš ir uzrunājis latviešu sirdi nevis ar augstu un pārspilētu valodu, bet ar dzīvu, sirsnīgu un kolodīgu dabas bērna valodu. Tāpēc latviešiem patika Mancela sprediķus klausīties atkal un atkal. “Tautai šis darbs ir kalpojis pie rīta lūgšanām gadu simteņiem,” raksta L. Bērziņš.

Arī šodien mums būtu vērtīgi ieklausīties Mancela sludinātos dievvardos. Piemēram, šajos: “Jā, saka dažs, nevaru visus vārdus pa-

turēt, ko baznīckungs saka, neir man tāda galva. Klausī, mans draugs, vai vari tu blēņas dzirdējis, paturēt? Dziesmu, vienreiz ganos jeb kroģā dziedātu, ko tu vari paturēt, kāpēc tad nevari to krāšņu Dieva vārdu paturēt? Kā tas nākas? Klausais, es tev sacīšu. Tādēļ tas nākas, kad tu Dieva namā nāc, tad tev citur prāts nesās. Citam šurp turp acis skraida, skatīdamies uz otru, kas tam labi vai nelabi klājas. Cits, baznīcā nācis, paušas ar jauniem svārkāiem, zābakiem, blāveriem, sakšām, un tā joprojām. Cik tad būs uz Dieva vārdu klausīties, tēzē ar otru no citām lietām. Cits, kaktā aptupies, snauz un guļ krākdams. Cits domā, cik viņš to dien grib apdzert, ka viņš, zirgu izmīdams, otru pievilt grib. Saki nu man tu, kā var Dieva vārdu paturēt?”

Godinot Mancela 430. jubileju, Luterā Akadēmija sadarbibā ar Valles draudzi šā gada 16. septembrī rīko Mancela svētku dienu Valles baznīcā. Tā būs brīnišķīga iespēja iepazīties ar Mancela dzīvi, kalpošanu un daudzpusīgo darbību, kā arī iejusties tā laika baznīcas dzīvē. Šai dienā varēs ne tikai dzirdēt izglītojošas runas, bet arī iejusties tā laikmeta atmosfērā, uzklausat Mancela svētrunu, dziedot tā laika dziesmas un pašiem lasot tā laika latviešu valodu. Varbūt ir pienācis īstais laiks celt gaismā šo nemirstīgo latviešu kristīgo klasiku, lai ikvienam tā būtu pieejama?

Latviešu žurnālisti atceras, kā spridzināja Skrundas lokatoru

“Pavisam nesen atzīmējam 21. augustu – dienu, kad Latvijā pilnībā tika atjaunota valstiskā suverenitāte, un 23. augusts saistās ar neaizmirstamo akciju *Baltijas ceļš* 1989. gadā. Taču ir vēl viens svarīgs datums – 1995. gada 4. maijs – diena, kad tika uzspridzināta Skrundas radio lokācijas stacija. Pieņem, ka daļa cilvēku, šo datumu ir aizmirsuši,” pauž Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) Valsts tēla nodaļas projektu vadītāja Dita Vidauska.

“Tā bija darbdiens. Latvijas Televīzijas ziņu raidījumam “Panorāma” vajadzēja nodrošināt tiešraidi. Uģis Vidauskis tolaik bija Saeimas ziņu korespondents; viņam pēc spridzināšanas bija jāsteidzas atpakaļ uz TV studiju Zaķusalā gatavot materiālu,” atceras Dita Vidauska (tolaik Grutupa). Tolaik ziņu raidījuma “Panorāma” galvenais redaktors bija Olafs Pulks. “Mums, pārējiem fotogrāfijā redzamiem: Inārai Makārovai, Nilam Jostam, Ievai Uplejai un Danam Titavam, tā iegādājās brīvdiena, jo strādājām arī sestdienās un svētdienās. Vienkārsi braucām kā atbalsta grupa Uģim līdzī skatīties, kā spridzinās lokatoru. No tās reizes prātā palicis milzīgais blīkšķis un dūmu mākonis. Mute vaļā – tas tiešām notika,

No kreisās puses: Dita Vidauska (tolaik Grutupa), Ināra Makārova, Nils Josts, Uģis Vidauskis, Ieva Upleja, Dans Titavs, pirms 28 gadiem LTV ziņu raidījuma “Panorāma” korespondenti // Foto: Ditas Vidauskas personīgais arhīvs

lokatora pēkšņi vairs nebija!”

Protams, bez masu mediju pārstāvjiem nozīmīgajā brīdī piedalījās Latvijas Valsts prezidents Guntis Ulmanis, valdības pārstāvji ar premjeru Māri Gaili priekšgalā, kā arī daudzi vietējie iedzīvotāji.

Dita Vidauska piebilst, ka šis foto, kur pirms 28 gadiem iemūžināts mirklis pirms lokatora spridzināšanas, viņai miļš ir vēl

cita iemesla dēļ. “Visi fotogrāfijā redzami pirms turpat trīsdesmit gadiem strādāja LTV “Panorāma”. Tagad no mūsu kompānijas tur nestrādā vairs neviens – mēs visi nodarbojamies ar sabiedriskajām attiecībām. Taču tas nav svarīgākais. Patiesi svarīgi ir tas, ka esam draugi vēl aizvien, šad un tad tiekamies, savukārt mums ar Uģi izveidojās ģimene.”

Lāsma Gaitniece

CITUR IZLASĪTS

Ar optimismu par Latvijas nākotni

Uzņēmējs un mecenāts Vilis Vītols intervijā žurnālistei Agnesei Meierei.
(Saīsināti no nedēļraksta IR nr.35)

Valstiskuma balvas pasniegšanā sacijāt: "Cilvēkam, kam dzīvē vairāk laimējies, ir jāpalīdz citiem." No kurienes tāda pārlicība?

Tas īstais teiciens, ko esmu ierakstījis savos domu graudos, ir tāds: uzskatu – kam Dievs ir vairāk devis, no tā Viņš arī prasa vairāk. Tikai negribēju balvas pasniegšanā izlikties par kādu svētuli un citēt iepriekš minēto.

Nav viegli uzreiz ieraudzīt, kur to nelielo naudas daudzumu vislabāk izlietot. Abi ar sievu par šo jautājumu ilgi domājām. Pat vairākus gadus. Pamazām radās doma, ka Latvijā ir daudz talantīgu jauniešu, bet viņu ģimenei, ja tāda vispār ir, nav iespējams samaksāt par studijām. Līdzekļu trūkuma dēļ Latvijai pazūd talanti. Galvenokārt piešķiram stipendijas jauniešiem, kas nedzīvo Rīgā.

Dzirdēts, ka noteikumi, lai kļūtu par stipendiātu, ir stingri.

(..) Pateikšu, kādi ir pamatnoteikumi. Numur viens: vidusskolas vidējai atzīmei jābūt lielākai par 7,5 ballēm. Dažkārt bērnam apstākļi mājās ir traģiski, un mēs, to redzot, līdzjutīgi esam piešķirusi stipendijas arī tādiem, kam atzīme ir zema. Bet pierādījies, ka viņi universitātē netiek galā. Tāpēc padomes sēdē nolēmām, ka ar zemākām sekmēm nav vērts dot. Ja bērns ir saņēmis 7,5, tas nozīmē, ka viņš, arī dzīvojot trūcīgos apstākļos, tiek galā ar mācībām.

Otrs noteikums: konsultējamijs

ar pagasta amatpersonām, kas ir atbildīgas par sociālo palīdzību, vai bērna vecāki var vai nevar atļauties viņu sūtīt augstskolā.

Šobrīd mēdz uzskatīt, ka izglītībai vairs nav tik lielas nozīmes. Ja cilvēks vēlas, jebkurā laikā var mainīt nodarbošanos, profesiju, kļūt par jebko. Kāpēc uzskatāt, ka izglītība joprojām ir svarīga?

Man ir sajūta, ka daudzas lietas nāk no mūsu kaimiņa ar nodomu izplatīt dažāda veida dezinformāciju. Droši vien zināt, ka Pēterburgā ir vesela armija cilvēku, kas sēž pie datora un visu laiku mūs baro ar *fake news*, ar meliem. Lielākā daļa jautājumu, kas kurina savstarpēju strīdēšanos un naidu, tiek iekaroti no kaimiņiem.

Tas taču ir skaidrs, ka bez labas izglītības nav iespējams darboties nevienā no lielajām nozarēm – zinātnē, inženierijā, arhitektūrā un tā tālāk. Ja kāds to nesaprot, man žēl. (..)

Pirms vairāk nekā 2000 gadiem Aristotelis sacija: "Neviena īpašība nav tik laba, ka, novesta galējībā, joprojām būtu laba." Domāju, ka tā ir noticis, piemēram, ar cilvēktiesībām, kas nu jau pārvērtušās par tādām kā noziedznieku tiesībām. Nu kā var būt, ka norvēģis Breiviks vispirms sprādzienā nogalina astoņus, tad nošauj 69 cilvēkus un sēž cietumā ar visām ērtībām, un pēc 20 gadiem viņu laidīs laukā! Tā nedrīkst būt!

Otra lieta, kas ir pārspilēta, ir datu aizsardzība. Vārbūt lielām firmām, kuņām ir milzīgs infor-

mācijas apjoms, tas ir būtiski. Arī medicīnā tas tiek ievērots kopš Hipokrata laikiem, ārsts nedrīkst izpaust pacientu datus. Bet kāpēc ar dažādiem ierobežojumiem mocīt parastos pilsoņus? Kā mēs varējām nodzīvot tūkstoš gadus bez tā, un nekāda nelaime neradās? Ja nu vienīgi dāmas dažreiz uztraucas, ka kaut kur tiek pieminēti viņu vecums.

Taču lielākā problēma Eiropas Savienībā, par kuņu neviens neliekas ne zinīs, ir tas, ka Eiropas tautas izmirst.

Ne reizi vien esat sacijis, ka par demografiju jāuztraucas vairāk nekā par Krievijas draudiem.

Jā, tā es domāju. Mēs esam NATO, un Krievija savā 600 gadu agresīvajā vēsturē nekad nav uzbrukusi stiprākam kaimiņam. Tā neuzbruks NATO valstij, par to es esmu pilnīgi pārliecināts. Mūs var iznīcināt nevis Krievija, bet dzimstības samazināšanās. Bērnu skaits uz sievieti mums ir ļoti zems, ejam uz izmirstību. (..)

Šobrīd rakstāt trešo grāmatu, taču vēl neesam pieminējuši jūsu grāmatu *Pardomas par Krieviju*. Tajā Putinu saucat par fireru. Kā tik precīzi varējāt aprakstīt to, kas notiek patlaban?

Visu mūžu esmu lasījis par Krievijas vēsturi. Uz to mani pamudināja apgalvojums, ka ienaidnieks ir jāpazīst. Man nav illūziju – Krievija ir mūsu ienaidnieks.

Krievijas vēsturē ir lietas, kas 600 gadu laikā nepārtraukti at-

kārtojas. Jebkurā Krievijas valdnieka mērķis ir palielināt teritoriju. Nevis palielināt iedzīvotāju labklājību, būvēt ceļus, bet tieši teritoriju. Tie, kas to visvairāk palielinājuši, ir Jānis Briesmīgais, kuņam tagad uzcelts pieminekļis, Pēteris I, Staļins, kuņu jau atkal ceļ godā. Un arī Putinam ir vēlme iet Krievijas vēsturē kā vienam no tiem, kas ir palielinājuši teritoriju.

Paskatieties uz Gorbačovu – viņu Krievijā neviens vairs nepieņem, jo viņš pazaudēja teritoriju.

Otra lieta, ko Krievija vienmēr ievēro, – nekad neuzbrukt kaimiņam, kuņš ir stiprāks. Bet obligāti uzbrukt kaimiņam, kas ir vājāks. Viņi visu laiku skatās, kur ir kāda vāja vieta, un tur brūk iekšā.

Ja Putins nebūtu apturēts, nākamā būtu Kazachstāna. Es drusku brīnos, kāpēc viņš uzbruka Ukrainai. Jo Kazachstāna, liela valsts, kas bagāta ar naftu un daudz ko citu, ir tālu prom no NATO, no Rietumiem. Tā būtu bijusi vieglāks kumos.

Kādu prognozējat Krievijas nākotni?

Beidzoties kaņam, vienalga, vai Krievija uzvarēs vai zaudēs, ja to nesadalīs, pēc x gadiem atkal kādam uzbruks. Nav jābūt pareģim, lai to prognozētu. To var redzēt viņu politikā 600 gadu garumā: tiklīdz ir iespēja, uzbrūk vājākam kaimiņam.

Cilvēki var aizmukt, bet valsti pārcelt nav iespējams. Kā sadzīvot ar kaimiņu, kuņam asinis ir uzbrukt?

Kamēr pastāvēs NATO un mēs būsim tās dalībvalsts, Krievija neuzbruks ne mums, ne Polijai, ne Lietuvai.

Agri vai vēl Putina nebūs, bet vietā būs citi.

Protams! Viens tāds jau tikko nokrita ar lidmašīnu. (Domāts militāro algotņu grupas "Vagner" vadītājs Jevgeņijs Prigožins. – *Red.*) Būtu naivi iedomāties, ka lidmašīna krīt vienkārši tāpat. Savulaik strādāju būvfirmā, kas gadu laikā no neliela uzņēmuma izauga par lielu spēlētāju. Uzņēmumam bija vairākas privātas lidmašīnas, un atceros, ka vienā no sarunām pilots man sacīja, – ir 100 veidi, kā iespējams sabotēt lidmašīnu, lai tā nogāžas. Tikai jābūt tehnikim, kuņš zina, kuņu skrūvīti pagriezt vaļā.

Kādu redzat situāciju Latvijā? Šeit joprojām ir tūkstošiem Krievijas pilsoņu, bet nolemts latviešu valodas eksāmenu kārtošanu pagarināt vēl uz diviem gadiem.

Integrācijas risinājums nav darboties ar vecākiem, kas nevar iemācīties latviešu valodu. Risinājums ir skolas – tām bez izņēmuma jābūt latviešu valodā. To redzu pie savu mazbērnu draugiem. Viņiem ir draugi krievi, kas gājuši latviešu skolā. Viņi runā perfektā latviešu valodā. Arī mentalitāte ir pavisam cita, no imperiālisma vairs nav nekas, viņi ir integrēti.

Galvenais jautājums ir pēc iespējas ātrāk uzspiest latviešu valodu, neņemot vērā nekādas iebildumus. Jo ir pilnīgi skaidrs – jebkuņu lietu, ko darīs, uztvers ar milzīgu brēku. Es ieteiktu – zināmā datumā jāpāriet uz mācībām latviešu valodā, un tiem, kas nebus pārgājuši, nogrieziet finansējumu. Tad redzēsiet, cik ātri visi pāries uz latviešu valodu.

Bet jūs taču saprotat, ka neviens to nedarīs.

Tur jau tā lieta! Jo mēs esam kā visa Eiropa – pārāk toleranti, glēvi un pielaidīgi. Viena vai pat pusotra paaudze diemžēl jau pazaudēta. Jo visiem, kas gājuši krievu skolā, iepotētas imperiālisma idejas. To mēs redzam, braukājot pa Latgali. Paņemam ceļmalā puiku, kuņš stopē auto, un izrādās, viņš neviena vārda nerunā latviski.

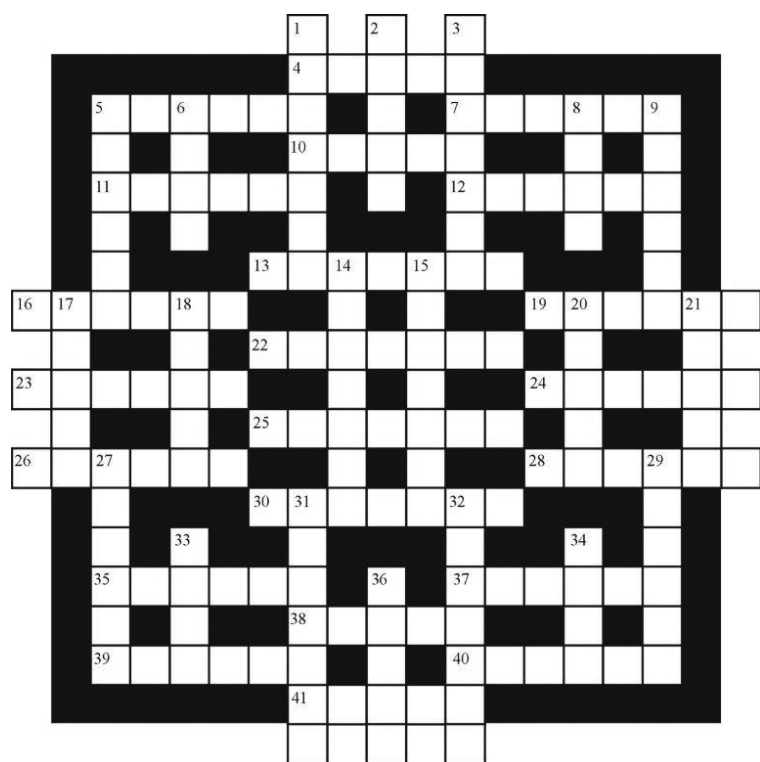
Nesen Latvijas televīzijā bija skatāma intervija ar pazīstamu režisoru. No režisora teiktā izrietēja, ka esam neizdevusies valsts. Atpalikusi no visām citām. Ko jūs par to domājat?

Šādi runāt nozīmē tieši atkārtot Krievijas medijus. Ja grib redzēt, kas ir slikti, lai aizbrauc uz Venecuēlu, kur šobrīd valda pilnīgs haoss. No vairāk nekā 30 miljoniem cilvēku septiņi miljoni ir aizbraukuši. Ir absolūti nepareizi tā teikt, un tā arī nav patiesība. (..)

Es teiktu tā: mums iet labi, kaut, protams, varēja iet labāk. Bet, neskatoties uz Lembergu, Šķēli un visu pārējo, situācija pamazām iet uz augšu. Esmu optimistiski noskaņots par Latvijas nākotni.

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

Horizontāli: 4. Grumba. 5. Garšviela. 7. Labdabīgs audzējs taukaudos. 10. Sabiedriskā pirts Senajā Romā. 11. Skaitļi, ar ko apzīmē secību. 12. Dzēriens no raudzēta ķēves piena. 13. Plekstu dzimtas zivis. 16. Pēkšņa, īslaicīga apziņas aptumšošanās. 19. Apdrošināšanas apliecība. 22.

Kārtīgs, precīzs. 23. Laivas pietātnē. 24. Doktrīna. 25. Attīstības pakāpe. 26. Celtnes vertikālās daļas. 28. Virieša vārds (janvārī). 30. Kontakts. 35. Spilgts iespaids. 37. Zvirbuļveidīgo kārtas putni. 38. Neliela ūdenstece. 39. Aktivitātes trūkums. 40. Gadalaiks. 41. Virtuves rīki.

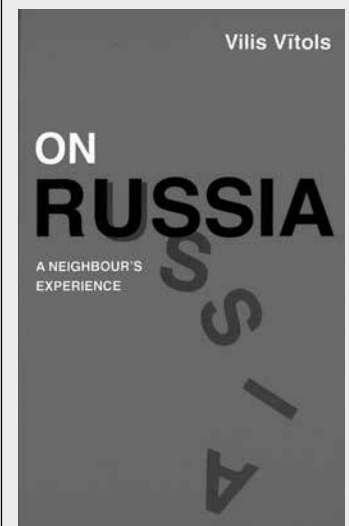
Vertikāli: 1. Salīdzinošais vērtējums. 2. Liels grauzējs. 3. Silķveidīgo kārtas zivis. 5. Vasaras platmale. 6. Kaķu dzimtas dzīvnieks. 8. Lapu koks. 9. Neirīti. 14. Ēdienreize. 15. Mūza sengrieķu mitoloģijā. 17. Krustziežu dzimtas sakņaugi. 18. Vienkāršais mehānisms. 20. Lieli jūras vēži. 21. Kaimiņi (apvidus v.). 27. Organisko skābju atvasinājumi. 29. Suņu šķirne. 31. Ēdama gliemene. 32. Medaļas vai monētas otra puse. 33. Nepieaugusi gov. 34. Organismam bīstama viela. 36. Sarecējušu, sakaltušu asiņu kārtā uz dzīstošas brūces.

Krustvārdu mīklas Nr. 33 atrisinājums

Horizontāli: 6. Fakti. 7. Libido. 8. Madara. 10. Nieve. 11. Tiesneši. 12. Negatavs. 13. Paltusi. 16. Apsara. 19. Salate. 22. Autisms. 23. Steķis. 24. Atvase. 25. Sekrēts. 26. Esejas. 28. Laucis. 30. Blietes. 35. Rudmiese. 37. Tieksmes. 38. Dille. 39. Alveja. 40. Raitis. 41. Griķi.

Vertikāli: 1. Irbene. 2. Afonija. 3. Aknes. 4. Ķimenes. 5. Alatas. 7. Lietus. 9. Amanda. 14. Lutekļi. 15. Uzsvērt. 17. Potes. 18. Raiba. 20. Astma. 21. Tosti. 27. Efedra. 29. Cērmes. 31. Liedags. 32. Esteris. 33. Virves. 34. Akūtas. 36. Alnis.

**VIĻA VĪTOLA
GRĀMATA
PAR KRIEVIJU
ANĢĻU VALODĀ
40,- USD**

Grāmatas jums piesūtīs pa pastu (t.sk. pasta izdevumi).
Rakstiet Inesei Zaķis
6051A Sun Blvd #604,
St. Petersburg, Florida 33715

VALDA
LIEPIŅA

Šā gada februārī izcilajam latviešu valodniekam un valodniecības pamatlicējam Jānim Endzelīnam apritēja 150. Viņš mira pirms vairāk nekā 60 gadiem, taču viņa nozīme mūsu valodas attīstībā nav apstrīdama. Tomēr valodnieku un lietotāju starpā gadu desmitiem turpinās domstarpības par latviešu valodas pareizrakstību (spilgtākais jautājums par *ch* un *r* lietošanu). Lai šis jautājums paliek citai reizei. Šobrīd ir interesanti pakavēties pie tā, kāda šodien ir Endzelīna nozīme. Latvijas Universitātes (LU) Latviešu valodas institūta direktore un vadošā pētniece Sanda Rapa uzskata, ka žēl, ka šodien vairs nav tik spilgtu valodnieku, kāds bija Jānis Endzelīns! Par nozīmīgāko Endzelīna mantojumu viņa uzskata valodnieka sarakstīto Latviešu valodas gramatiku, kā arī kopā ar Kārli Milēnbachu izstrādāto latviešu valodas vārdnīcu.

Zinātniece skaidro – lai arī to sauc par Milēnbacha-Endzelīna latviešu valodas vārdnīcu, tieši Endzelīns to pabeidza pēc Milēnbacha aiziešanas Mūžībā. Endzelīns rakstījis etimoloģijas, skaidrojuma, pašu grūtāko darbu. Savukārt trešais valis ir vietvārdu pētījumi – šajā jomā gan nav viena fundamentāla darba, tas sastāv gan no vietvārdu vārdnīcas, gan saraksta un kartotēkas. Vēl Rapa uzsver, ka Endzelīns ir pirmais valodnieks, kurš tik ļoti pētījis tautu, radīja apvērsumu – tādu priekšstatu par valodu tautā, kāda agrāk nebija bijis,” saka Rapa.

Varbūt tieši šī tautas iesaistīšana un uzticēšanās ir par iemeslu, kādēļ lielā daļā valodnieku ir tik liela cieņa pret Endzelīnu. LU humanitāro un sociālo zinātņu jomas prorektore, valodniece Ina Druvieta uzskata, ka Endzelīna mantojuma lielākā vērtība ir izpratne par to, ka valoda, pētniecības

metodes un arī mūsu skatījums uz valodu laika gaitā mainās. Viņasprāt Endzelīns pats būtu vilis, ja mēs uzskatītu, ka tikai viņam ir vienīgā patiesība. Jo viņš vienmēr uzsvēra, ka valoda mainās, mainās arī mūsu attieksme, un, analizējot viņa rakstus, redzam, kā mainījušies Endzelīna uzskati gan par atsevišķu vārdu iederību, gan par to rakstību.

Ap 2006./2007. gadu radās iecere mūsu valodniecības dižgariem Endzelīnam un Milēnbacham uzcelt pieminekli iepretī LU galvenajai ieejai. Valodnieks Pēteris Kļaviņš atceras – kad viņu reiz, padomju okupācijas sākumā, aukstā ziemā eksaminēja profesors Endzelīns, brīvā dabā sēžot uz soliņa tieši šajā “aplītī”, iepretim *Alma Mater*, profesors esot teicis, ka “šeit būs siltāk nekā tur iekšā, LU telpās”. Granīta un betona pieminekļa vietā tieši uz valodnieka 150. jubileju iznācis Jāņa Endzelīna Tematisko un vārdu rādītājs.

Kad man rokās nonāca nesen izdota grāmata, ja arī nebūtu izlasījusi vārdu, zinātu, kā darbiem tā veltīta. Tie, kas agrāk sekojuši latviešu valodnieka Jāņa Endzelīna rakstu krājumiem, pazis Tematisko un vārdu rādītāju pēc vāka. Krāsa atšķiras, bet ietērs tāds pats kā 1980. gados izdotie 6 sējumi. 831 lappušu Rādītājs kopā ar šiem sējumiem ir kā ilgi un lēni nākušais piemineklis izcilajam valodniekam.

Apgādā “Zinātne” nākuši (ap 200 eks. Metienā) drukas formā, lai būtu visās bibliotēkās Latvijā un arī ārzemēs, kur jau atrodas Endzelīna darbu izlases sējumi. Ar skatu nākotnē – arī digitālais Rādītājs. To pārvaldīt sola LU Latviešu valodas institūts – tas ir būtisks institūta pienums. UNESCO Pasaules kultūras mantojuma sarakstā jau esot pieņemti interesi Rādītāju iekļaut savos krājumos.

Lielu gandarījumu par padarīto var izjust pieci “talcinieki” –

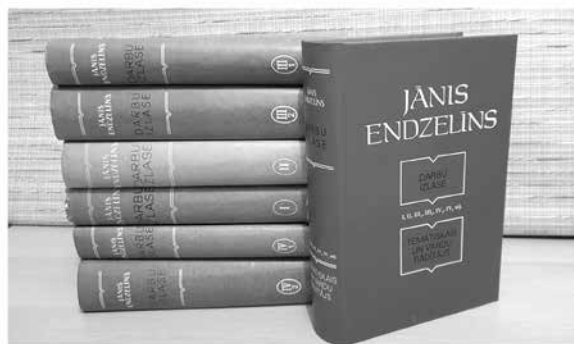
četri valodnieki un trimdas aktīvā darbiniece, arhitekte Maija Sinka-Gobiņa. Kā Sinka-Gobiņa stāsta: “Apzinājos, ka biju uzņēmusies “neiespējamu” projektu. Nebūdama valodniece, bet apjēdzot mūsu lielā valodas zinātnieka Jāņa Endzelīna darbu un nopelnu nozīmi, saprotot, ka nu jau 32 gadu dzīvojam savā

un tagad paveiktais – kopā ar Ingmaru Zemzari, tad arī Albertu Sarkani – ir patiesi cēlāju/talcinieku meistardarbs pie Endzelīna DARBU IZLASES istā pieminekļa (tā Pēteris Kļaviņš šo Rādītāju nosauca)! Žēl, bet Ojārs Bušs, vairs nepaspēja piedzīvot šo gandarījumu. Redzēju, ka viņš bija isti un patiesi atsaucies

“Latviešu trimdinieki sevi identificēja ar savu neatkarīgo valsti Latviju, savu valodu un tās dižgaru Endzelīnu.”

Der atcerēties, ka Endzelīna valodniecības darbs neaprobežojas tikai ar latviešu valodu. Šā gada februārī notikušajā konferencē “Endzelīns. Valoda. Laiks” LU rektors Indriķis Muižnieks norādīja, ka Latviešu valodas gramatikā Jānis Endzelīns sarakstīja ne tikai latviešu, bet arī vācu valodā, padarot mūsu valodu pazīstamu, pētāmu un salīdzināmu pasaulē. Pateicoties šim darbam, arī daudzus gadu desmitus pēc savas nāves Jānis Endzelīns joprojām tiek starptautiski citēts. Sanda Rapa apstiprina – tieši “*Lettische Grammatik*” ārzemniekiem veltītais izdevums palīdzēja pasaulei pamānīt un saprast latviešu valodu, palīdzēja latviešu valodai iegūt patstāvīgas valodas statusu, kas pirms tam isti nebija noticis. Interesanti, ka Latviešu valodas gramatikai veltīto lieldarbu Jānis Endzelīns uzrakstīja, strādādams Charkivas universitātē.

Rādītājs kopā ar Jāņa Endzelīna darbu sējumiem un mūsu valodnieku nākotnes darbu dod nenovērtājamu ieguldījumu latviešu valodas noturībā. Jānis Endzelīns mums radījis stabilu pamatu tālākām paaudzēm strādāt, vērtēt un, galvenais, lietot un saglabāt latviešu valodu. Ina Druvieta par vissvarīgāko Jāņa Endzelīna darbu mantojumu uzskata tieši spēju izvērtēt vēsturisko mantojumu un turēšanos pie tradīcijas, balstīšanos iepriekšējo paaudžu zināšanās, taču izvērtējot to visu no latviešu valodas saglabāšanas un uzturēšanas viedokļa. “Jo nav svarīgāka uzdevuma kā nodrošināt latviešu valodas ilgtspēju, un nav svarīgi, kurā nozarē mēs darbojamies – vai tā būtu vēsturiskā valodniecība, vai gramatikas izpēte – mūsu uzdevums ir viens: dot ieguldījumu latviešu valodas noturībā.”

Tiekat laipni aicināti uz

**Jāņa Endzelīna Darbu izlases
Tematiskā un vārdu rādītāja**
(sast. Dzintra Hirša, Ojārs Bušs, Ingmars Zemzaris)

atvēršanu

trešdien, 2023. gada 22. februārī plkst. 13.20
Latvijas universitātes Lielajā aulā

Sarīkojums notiks
akadēmiķa Jāņa Endzelīna 150. dzimšanas dienas
atcerei veltītas starptautiskās zinātniskās konferences
plenārsēdes ietvaros (sēdes sākums plkst. 10.00)

valsti, biju uzdrošinājusies iekustināt sen nokavēto – necili pamesto! Tas, ka tas tiešām izdevies, ir šo dažu Endzelīna talcinieku nopelns! Viņu darbs, ko atsākām pēc Atmosdas laika pārtrauktā iesākuma – Ojāra Buša un Dzintras Hiršas, vēlāk, apm. 2016. gadā, jaunā apņemšanās

un darija. Tā arī citi iepriekš minētie!”

Rādītāja īstenošana nebūtu bijusi iespējama bez kāda ziedotāja, bijušā trimdinieka, kurš vēlēties palikt anonīms. Tas ir visai neparasts gadījums, kad grāmatā nebūs minēts atbalstītāja vārds. Maija Sinka-Gobiņa:

TRIMDAS PERSONĪBU PAŠPORTRETI

Eduards Patvaldnieks

Īsteni domāju, ka visskaidrāk kāda autora patiesais pašportrets saskatāms viņa darbos, kas taču vispilnīgāk atklāj raksturīgāko viņa garīgā būtne un vaibstos. Pavisam tieši tas attiektos uz lirisko dzeju kā autora subjektīvo pārdzīvojumu paudēju, viņa izjūtu, noskaņu, vērojumu, tapāt arī pārdomu un atziņu izteicēju.

Atskatoties ir pašam pārsteigums, ka ar īsākām vai garākām atstarpēm esmu šādu pārdzīvojumu refleksijas lirisku dzejoļu veidā dokumentējis jau apmēram četrdesmit gadus – kopš pirmā dzejoļa publicēšanas 1924. gada tā laika jaunās dzejas antoloģijā “Lira”. Grūti pasacīt, kādēļ tāda neatlaidība.

Pēc īsti “profesionāla dzejnieka” statusa vai populāritātes neesmu centies, nedz to sasniedzis. Mudi-

nājusī gan kāda iekšējās noskaidrošanās, izteikšanās un garīgas atraisīšanās dziņa un – ar vai bez pamata – laikam arī kāda ticība, ka “to un tādā veidā” neviens cits nepateiks.

Meklējot tad nu sava pašportreta vaibstus ilgo gadu paskopajā ražā, kas sākuma posmā sakopota krājumos “Mirkļu melodijas”, “Trauslā lokā”, “Bārā gaita”, bet lielākā tiesa izkaisīta periodikā, jāparedz, ka tie mainījušies un mainās laikiem līdzī. Jaunības gadu pašplūsmas nests romantiķis skaudrajās pārvērtībās tautas un līdz ar to personīgā liktenī kļūst par trimdas bezcerīgās atšķirtības sprostā sagūstītu un paša saskaldītās dabas pretīšķību raustītu vienpāti un, bārajai gaitai tuvojoties galam, par dzīves raibās skrejas vērotāju un dažbrīd

rūgtu vērtētāju bez īstas ticības tās jēgai un mērķim.

Atsaucība šādai pārsvarā pesimistiski intelektuālas ievirzes dzejai, protams, nav bijusi un nav gaidīta nekāda lielā, īpaši, ja izteiksmes skaidrības un koncentrācijas labā tikpat kā atmesta lasītājam ierastā un kritikas cildinātā “tēlainība”.

Paša skatījumā mitā teka, kaut ar strupceļa biedu galā, liekas visai dabiska. Kādas “eksistencialisma indes” iedīgli bijuši asinis laikam jau no dzimšanas un maitājuši tās gadiem cauri, kaut nespēdami pilnīgi nomākt dzīves dzīvo spēku un gribu to atzīt un pieņemt.

Ikdienas īstenības un prasību apziņā tad arī bijis jāiejūdzas un jāiejūtas daudz un dažādos pieņēmumos un lomās. Aroda izgli-

tību ieguvušam, tiesību laukā ir bijis jāstrādā gan valsts un pašvaldības pārvaldes amatos, gan advokatūrā, gan kā redaktoram, gan arī trimdā jāpārslēdzas dar-

bam tirdzniecības nozarē. Patapā laiks un interese veltīti literatūrai, filozofijai un mākslām, īpaši mūzikai, kas līdzās dzejai arvien bijusi sirdslieta. Paša priekam gan studēta klavieru un vijoles spēle, gan teorija, mēģinot izteikties arī kompozīcijā. Vairākas no komponētām dziesmām tikušas atskaņojas. Nācies arī pašam koļos dziedāt, ir kori diriģēt, ir spēlēt simfoniskā orķestrī. Sava tiesa veltīta sabiedriskam darbam un, protams, ģimenei.

Dažādu interešu, dotību un pārmaiņu lokā vadītais mūžs, tā gaitā gūtais un zaudētais, vērotais un pārdzīvotais vairāk vai mazāk tieši ietekmējis gadu ritumā radušos un publicētos dzejoļos izteikto, reizē veidojot autora garīgās sejas vaibstus skicētā pašportreta attēlā.

Dr. med. KRISTĪNE DUCENA,
endokrinoloģe

Lai vecums mūs nepārsteidz Aptaukošanās briesmas

Pasaulē to cilvēku skaits, kuriem ir aptaukošanās, kopš septiņdesmito gadu vidus ir teju trīskāršojies, un arī Latvijā tā kļūst aizvien satraucošāka veselības problēma. Jau 2018. gadā Slimību profilakses un kontroles centra (SPKC) veiktie Latvijas iedzīvotāju veselību ietekmējošo paradumu pētījuma dati liecināja, ka palielināts ķermeņa svars ir vairāk nekā pusei pieaugušo (58,7%) – liekais svars ir 34,6% iedzīvotāju, bet aptaukošanās – 24,1%. Pēdējo gadu laikā situācija diemžēl ir tikai pasliktinājusies. Protams, daļēji tas skaidrojams ar kovida pandēmijas izraisītā dzīvesveida maiņas ietekmi, taču ne tikai.

Aptaukošanās – sākums sirds slimībām

Aptaukošanās 90-95% gadījumu izraisa 2. tipa cukura diabēta attīstību. Tā ir slimība, kas skar teju desmito daļu pasaules iedzīvotāju. Savukārt aptaukošanās un 2. tipa cukura diabēta kombinācija veicina strauju chronisku sirds mazspēju, kas savukārt var kļūt par cēloni arī chroniskai nieru slimībai.

Dažādu valstu datu bāzes

nepārprotami liecina par to, ka chroniska sirds mazspēja ir ne tikai galvenā, bet arī visbiežākā kardiovaskulārā patoloģija cilvēkiem ar cukura diabētu. Tā sastopama līdz pat 30% 2. tipa diabēta pacientu, īpaši vecumā virs 65 gadiem. Savukārt 30 – 40% no visiem pirmreizēji vai atkārtoti hospitalizētiem sirds mazspējas pacientiem ir 2. tipa cukura diabēts. Personām ar šo cukura diabētu ir arī 33% lielāks risks nonākt slimnīcā ar diagnozi “sirds mazspēja”.

Pēdējo gadu laikā īpaša vērība tiek veltīta tieši vielmāiņas traucējumu ietekmei uz sirds un asinsvadu slimībām, jo īpaši uz minēto sirds mazspēju – vienu no biežākajiem mirstības cēloņiem. Ir pierādīts, ja šī patoloģija progresē pacientiem vecumā pēc 65 gadiem, tad prognozes ir ļoti bēdīgas – mirstība piecu gadu laikā sasniedz 45%.

Aptaukošanās un hormonu funkcionālās izmaiņas

Aptaukošanās veicina arī taukudu disfunkciju – līdzsvara zudumu starp iekaisumu veicinošām un iekaisumu mazinošām mazmolekulārām olbaltum-

vielām, kuņas taukaudi izmanto savu endokrīno signālu izplatīšanai. Diemžēl to līmeņa izmaiņām ir nopietnas sekas: piemēram, tāds leptīna jeb sāta hormona līmeņa pieaugums, kas sekmē organisma nejutību pret to. Sāta hormona pieaugums izpaužas kā neparejoša ēstgriba. Augsta leptīna līmeņa ietekmē pieaug arī asinsspiediens un chroniskas sirds mazspējas attīstības risks.

Aptaukošanās būtiski samazina arī adiponektīna – hormona, kas tiek izdalīts no tauku šūnām un veicina tauku dedzināšanu, – koncentrāciju. Šim hormonam piemīt arī pretiekaisuma iedarbība.

Bez tam aptaukošanās rada daudzas citas patoloģijas – aktivizē simpatiskās nervu sistēmas darbību, kas izraisa asinsspiediena paaugstināšanos, tādējādi tieši provocējot gan sirds mazspējas risku, gan izdalītā nātrija, glikozes un šķidrums “atgriešanos” jeb atkārtotu uzskāšanos organismā.

Sirds un asinsvadu veselību būtiski ietekmē arī dzimumhormoni. Līdz menopauzes ve-

cumam sievietes ir relatīvi pasargātas no aterosklerozes attīstības – par to rūpējas sievišķie hormoni estrogēni. Tie palielina labā jeb augstā blīvuma holesterīnu un pazemina sliktā jeb zemā blīvuma holesterīna līmeni, kas savukārt aizkavē sistēmiskā iekaisuma veidošanos un neļauj veidoties tā sauktajam pangām, kā arī veicina asinsvadu paplašinošu, bet kavē asinsvadu sašaurinošu vielu koncentrāciju.

Arī testosteronam, galvenajam vīrišķajam hormonam, piemīt pozitīva iedarbība – tas paplašina asinsvadus, tajā skaitā aortu un lielos sirds asinsvadus, mazina aritmijas riskus, proti, aizkavē aterosklerozes attīstību. Pētījumi pierāda, ka testosteronam ir tieša labvēlīga ietekme arī uz sirds muskuli jeb miokardu.

Diemžēl, organismam novecojot un šo dzimumhormonu koncentrācijai samazinoties, to profilaktiskā iedarbība uz holesterīna vielmāiņu un līdz ar to arī sirds un asinsvadu veselību samazinās. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc sirds un asinsvadu slimības biežāk sastopa-

mas tieši senioriem.

Skatām “lielo bildi”

Ir ļoti būtiski apzināties un ņemt vērā visas tās kopsakarības, kas saista sirds un asinsvadu sistēmu ar citām organisma sistēmām, tajā skaitā endokrīno. Izprast dažādu klīnisko stāvokļu savstarpējo mijiedarbību un nepieciešamību tos aprūpēt vienlaicīgi un saskaņoti. Svarīgi ir ņemt arī vērā, ka endokrīnās un sirds un asinsvadu komplikācijas nereti norit bez simptomiem, tāpēc ir svarīga savlaicīga izmeklējumā – bioķīmisko analīžu, funkcionālo testu u.c. – veikšana. Tāpat ir svarīgi arī pārskatīt terapijas algoritmus – piemēram, modernā diabēta terapija jau sen nav vērsta vienīgi uz glikozes līmeņa pazemināšanu, jo neskaitāmu pētījumu un analīžu rezultāti liecina, ka tā viena pati nespēj pasargāt no kardiovaskulāru notikumu attīstības, kas joprojām ir galvenais diabēta pacientu nāves cēlonis. Ne tikai chroniska sirds mazspēja.

Atcerēsimies – profilakse ir lētāka nekā ārstēšana!

Iesakām veselīgas ēdienu receptes!

Borščs ar kraukšķīgu biezeni

Četras porcijas
Priekšdarbi: 35 minūtes
Gatavošana: 50 minūtes
1 ēdamkarote nerafinētas augstākā labuma olīveļļas
1 sasmalcināts sīpols
1 liels burkāns
1/2 tējkarotes citrona sulas
1 četrās daļās sagriežta fenheļa galviņa
500 g nevērtu, nomizotu un gabaliņos sagrieztu biešu
1 l dārzeņu buljona
800 g nomizotu un gabaliņos sagrieztu miltainu kartupeļu
4 ēdamkarotes grieķu jogurta
2 smalki sakapāti lociņi

dārzeņi ir mīksti. Tikmēr citā katlā uzvāra ūdeni. Ieber tajā kartupeļus un vāra 10 minūtes, līdz tie ir ļoti mīksti. Nokāš kartupeļus un vienu minūti katlu pakarsē uz uguns, lai tie būtu pilnīgi sausi. Zupu saberž līdz biežpusas konsistenci un, ja nepieciešams, uzsilda no jauna. Pēc vēlēšanās pievieno garšvielas. Kamēr zupa sildās, otrā katlīnā uz lēnas uguns kartupeļus saspiež putriņā, pakāpeniski pielejot pienu. Iemaisa jogurtu, sarīvēto burkānu un fenheli, pārkausa ar lociņiem, pievieno garšvielas. Kartupeļu biezeni saliek četros zupas šķīvjos. Pielej zupu, apkaisa ar sasmalcinātu fenheli vai pētersīļiem. Pasniedz tūlīt. Vienā porcijā: 300 kcal.

Lielā katlā ielej eļļu, pievieno sīpolu. Daļu burkāna atliek malā biezenim, pārējo sasmalcina un liek katlā. Labi samaīsa, uzliek vāku un uz vidējas uguns cep piecas minūtes, līdz sīpoli kļūst mīkstāki. Citrona sulu ielej mazā bļodiņā. Ceturtdaļu fenheļa sarīvē uz smalkās rīves un pievieno citronu sulai. Labi sakrata. Atlikto burkānu smalki sarīvē un pievieno citrona sulai ar fenheli. Uzliek vāku un noliek malā. Smalki sagriež atlikušo fenheli un kopā ar bietēm liek katlā. Pielej buljonu un uzvāra. Samazina uguni, katlu noslēdz ar vāku un vāra uz lēnas uguns apmēram 30 minūtes, līdz

Īru sautējums

Četras porcijas
Priekšdarbi: 20 minūtes plūs marinēšana pēc vēlēšanās
Gatavošana: aptuveni divas stundas un 20 minūtes
Liesi un atkauloti jēra stilba steiki, kam nogriezti tauki un katrs sagriezts četros gabalos
Nomizoti un biežās šķēlēs sagriezti miltainu kartupeļi
1 liels, šķēlēs sagriezts sīpols
Pāris biežās šķēlēs sagrieztu palielu burkānu
2 ēdamkarotes sasmalcinātu pētersīļu
1 tējkarote svaigu timiāna lapiņu
1 ēdamkarote svaigu sasmalcinātu maurloku
Puslitrs karsta jēra vai dārzeņu buljona
Sāls un pipari

Uzkarsē krāsni vidēji siltu. Lielā sautējamā traukā kārtās liek jēra gaļu, kartupeļus, sīpolus un burkānus, katru kārtu apkaisot ar pētersīļiem, timiānu un maurlokiem, pēc garšas pievienojot sāli un piparus. Virsējā kārtā liek kartupeļus. Pārlej buljonu. Uzliek ciešu vāku un uz divām stundām liek cepekrāsnī, līdz gaļa un dārzeņi ir mīksti (to pārbauda, iedurot iesmiņu). Tad palielina karstumu krāsni gandrīz līdz maksimumam. Noņem vāku un turpina cept vēl 20 minūtes, līdz kartupeļi augšpusē ir zeltaini brūni un kraukšķīgi. Pasniedz karstu, pārkaļķot ar svaigu timiānu un pētersīļiem. Vienā porcijā: 508 kcal.

Lai labi garšo!

SPORTS

Pasaules kauss
basketbolā

Luka Banki
par Latvijas izlasi

“Izlasē ar ķīmiju un identitāti ir vienkāršāk. Visi nāk no vienas valsts, runā vienu valodu un izauguši vienā kultūrā. Manā pozīcijā ir svarīgi viņiem iedot savu stilu. Viņiem ir spēcīga piederības sajūta. Kad neko nezināju par Latvijas komandu, mācījos no iepriekšējiem treneriem un spēlētājiem, kuri bija pirms mums.

Tas, kas mani padara priecīgu, ir tas, ka, ieejot basketbola zālē, uzreiz var pazīt Latvijas komandu.”

Latvijas basketbolistu
cīņu
hronoloģija PK

Pasaules kausā basketbolā
Top 16 dalībnieces
Pasaules kausā basketbolā
Indonēzijā, Filipīnās un Japānā
noskaidroja 16 komandas, kuras
turpinās cīņu par medaļām:

Latvijas izlases basketbolisti // FOTO: FIBA.com

I grupa: Dominikānas Republika, Itālija, Serbija un Puertoriko (Filipīnas)

J grupa: Lietuva, Melnkalne, ASV un Grieķija (Filipīnas)

K grupa: Vācija, Austrālija,

Gruzija un Slovēnija (Japāna)
L grupa: Kanāda, Latvija, Spānija un Brazīlija (Indonēzija)

Top 16 posma komandām uz otro posmu nāk līdzīgi rezultāti no pirmā etapa. Katras grupas divas labākās komandas iekļūs ceturtdaļfinālā. Latvija pirmajā posmā zaudēja Kanādai, tāpēc otrajā etapā jāuzveic gan Spānija, gan Brazīlija, lai mūsējie iekļūtu ceturtdaļfinālā. Latvijas grupas divas spēcīgākās komandas ceturtdaļfinālā spēkosies ar kādu no K grupas izlasēm. Ceturtdaļfinālu spēles risināsies Filipīnās.

cīņu par dalību Parīzes olimpiskajās spēlēs, ko nodrošinās Eiropas divas labākās valstsvienības. Mūsu komandas rindās labu spēli aizvadīja Rodions Kurucs, kuram 13 punkti, astoņas atlekušās bumbas, divas rezultatīvas piespēles, trīs pārtvertas bumbas un pats galvenais – teicama spēle aizsardzībā visas spēles garumā. 16 punkti un ļoti svarīgs tālmetiens, Dāvja Bertāna kontā. Spēli ļoti labi arī iesāka Artūrs Žagars, kuram divi efektīvi caurgājieni un labas piespēles. Pārliecinoši darbojās arī Rolands Šmits. Latvija ļoti daudz uzbrukumus noslēdza groza tuvumā, nepāļaujoties uz tālmetieniem. Pirmo ceturtdaļu mūsu basketbolisti noslēdza ar viena punkta pārsvaru – 17:16.

Otrā ceturkšņa beigās daudz labāk padevās spēļiem, kuri veica 9-0 izrāvienu. Latvija uz to atbildēja ar četriem punktiem pēc kārtas, taču arī Spānija nepalikla tukšā, Pārtraukumā abas komandas devās, Spānijai esot priekšā 32:29.

Toreadori atdūrās
pret spītīgo vērsi

Laikam jau pēc spēļu korrida noteikumiem toreadoram vienmēr ir jāatstāj arēna kā uzvarētājam. Un spēļu basketbolisti staigāja ar neuzvaramo oreolu virs galvas – Pasaules kausa ieguvēji, Eiropas čempioni un, kaut arī viņu galvenais matadors Gazols vairs arēnā neiznāk, šajā pasaules čempionātā bija visus uzvarējuši. Bija. Līdz pretī stājās spītīgais latviešu vērsis. Un tas, kaut arī ievainots, uz ceļiem nekrita. Nekrita uz ceļiem arī tad, kad nekrita grozā, arī tad, kad bija saņēmis divpadsmit dūrienus. Donkihotiskā cīņā izturēja un uzvarēja! Elpu aizraujošā cīņa šoreiz noslēdzās bez *Vivat toreador!* Jo amfiteātri, prieka asaras noraušot, bezgala ticīgi skandēja “Mūsu zeme – Latvija!”

Latvija lieliski iesāka otro puslaiku, veicot 8-0 izrāvienu, izvirzoties vadībā ar piecu punktu pārsvaru. Taču Spāniju neveiksmīgais ceturtdaļas sākums pārāk neietekmēja – pasaules čempioni ar augstu precizitāti realizēja savus tālmetienus un turējās līdzī mūsu basketbolistiem. Trešās ceturtdaļas otrajā pusē Latvijas izlases spēles kvalitāte būtiski pazeminājās – ļoti daudz kļūdas uzbrukumā, kā arī nesaprašanās aizsardzībā noveda pie liela Spānijas izrāviena un pirms pēdējām desmit minūtēm spēļiem jau bija drošs pārsvars – 47:58. Latvija trešajā ceturtdaļā pieļāva septiņas kļūdas. Pēdējo ceturtdaļu ļoti labi iesāka Andrejs Gražulis, kurš guva piecus punktus pēc kārtas. Latvija lieliski spēlēja aizsardzībā un samazināja rezultāta starpību līdz 55:59. Lūzumu spēlē panāca Kristers Zoriks, kurš iemeta divus tālmetienus pēc kārtas un izlīdzināja rezultātu 61:61. Turpmākās minūtes pagāja sīvā un līdzīgā cīņā. Pie rezultāta 65:65 Dāvis Bertāns realizēja tālmetienu. Tam sekoja vairākas teicamas Latvijas darbības aizsardzībā, bet Rodions Kurucs pēc caurgājiena panāca “+5” mūsu labā.

(Turpinājums 20. lpp.)

Latvija – Spānija
74-69

// FOTO: FIBA

Latvijas basketbola izlase piektdien, 1. septembrī, spēra platu soli pretī Pasaules kausa ceturtdaļfinālam, otrā posma pirmajā spēlē sensacionāli ar 74:69 (17:16, 12:16, 18:26, 27:11) pieveicot pašreizējo planētas spēcīgāko komandu. Latvija ar šo uzvaru turpināja

KOPŠ 2005. GADA VAIRĀK NEKĀ 4 000 ZIEDOTĀJU AR ZIEDOJUMIEM
APLIECINĀJUŠI UZTICĪBU LATVIJAS UNIVERSITĀTES FONDAM

Atbalstīti vairāk nekā 2 000 čakli un mērķtiecīgi studenti,
īstenoti 540 pētniecības un rekonstrukcijas – būvniecības projekti

IKVIENS ZIEDOJUMS IR SVARĪGS UN NOZĪMĪGS!
PALDIES PAR ATBALSTU!

“LU fonda stipendija sniedz būtisku atbalstu, lai domas par ienākumiem paliktu otrajā plānā, par būtiskāko mērķi studiju laikā izvirzot zinātnei, pētniecību. Saņemt stipendiju ir vienlaikus liels gods un izaugsmi veicinošs izaicinājums.” Trīne Žagare, LU Vēstures un filozofijas fakultāte, Gustava Zemgala piemiņas stipendijas saņēmēja

Lai pārrunātu ziedojuma mērķus, lūdzam sazināties ar

“Friends of the University of Latvia” valdes priekšsēdētāju Mārtiņu Andersonu
+1 415.617.9959 | tikunta@yahoo.com | www.friendslu.com

Latvijas Universitātes fonda izpilddirektori Lailu Kundziņu
+371 29212426 | laila@fonds.lu.lv | www.ziedot.lu.lv

Čeki izrakstāmi “Friends of the University of Latvia”. Lūdzam sūtīt tos
Mr. Peter A. Ragauss, 2120 Troon Road, Huston, Texas 77019, USA.
Fondam kopš 2012. gada ir labdarības organizācijas statuss(501©(3) charity).

AMERIKAS LATVIEŠU APVIENĪBAS
Simtgades Testamentāro novēlējumu fonds

THE AMERICAN LATVIAN ASSOCIATION CENTURY BEQUEST FUND

Novēlot kaut mazu daļu savā testamentā šim ALA nākotnes fondam, mēs liksim stipru un paliekošu pamatu latvietības uzturēšanai ASV, mēs celsim un sargāsim latvju tautu, valsti un kultūru. ALA dara daudz, un mums visiem jāgādā, lai tā savu darbu turpinātu vēl ilgus gadus nākotnē mūsu nākamajam paudzēm!

American Latvian Association
400 Hurley Ave, Rockville, MD 20850
301-340-1914; info@alasa.org
EIN: 53-0215408

LATVIAN AMERICAN SHIPPING LINE

Kravas pārvadājumi starp ASV un Latviju!

Visāda veida kravas sūtījumi: **pārcelšanās** (uz vai no Latvijas), **auto transports**, **gaisa kravas**. Arī kārtojām palīdzības sūtījumus **uz Ukrainu** (caur Latviju).

• **Paku un grāmatu sūtījumi ir izgājuši un ir ceļā uz Latviju!**

Ir mums regulāri jūras un gaisa sūtījumi no NJ uz Rīgu! → Piesakieties mūsu paku epastiem!

Zvaniet: 1-888-LATVIAN • Rakstiet: info@lasl.com • www.lasl.com

Kopuzņēmums
BALVINAMI piedāvā:

- PIRKT Jūsu daudzīvokļu namu vai tā daļu Rīgā;
 - PIRKT Jūsu zemi un mežu platības vai to daļas Latvijā;
 - SAKĀRTOT īpašuma tiesības.
- Izskatīsim visus piedāvājumus

Andris Padegs, Anita Batarags: 201-788-5315 (NJ)

abatarags@optonline.net

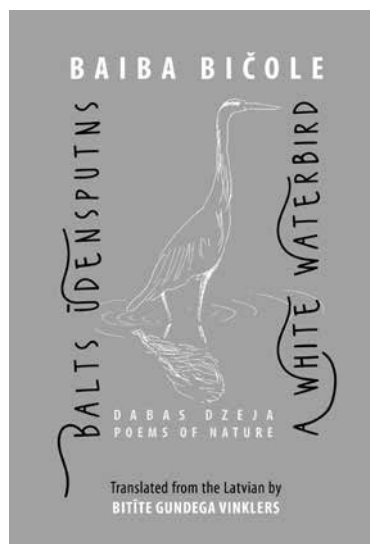
Raimonds Mauliņš +371-29-614-612 (LV)

raimondsmaulins@gmail.com

LAIKA GRĀMATAS

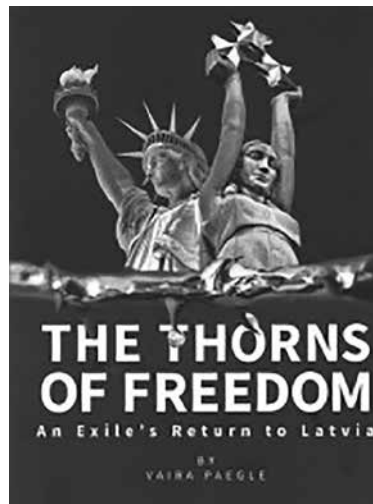
izdevumus Amerikā varat iegādāties, sūtot čeku
Inesei Zaķis: 6051A Sun Blvd #604, St. Petersburg, Florida 33715
Cenā iekļauti pasta izdevumi no Latvijas.

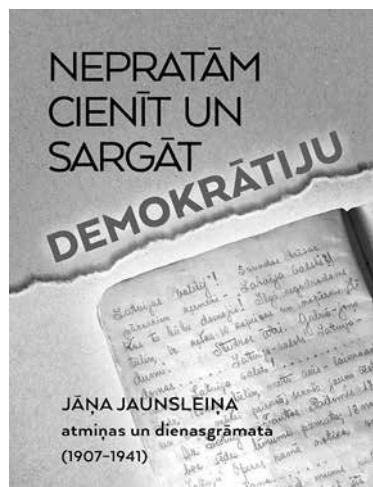
Baiba Bičole. Balts ūdensputns/
White Waterbird – USD 40,-

Ivars Galinš, Māris Platais.
Lats un blats – par ziedojumu,
sākot ar USD 20,-

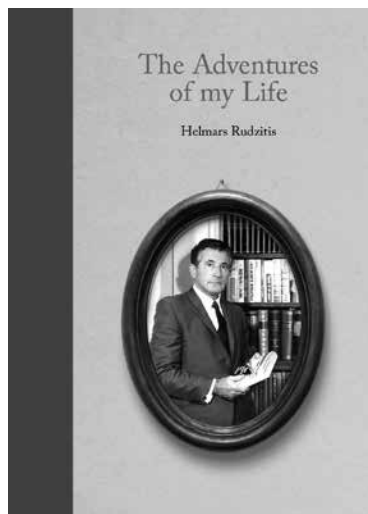
Vaira Paegle. *The Thorns of Freedom* – USD 20,-

Jānis Jaunsleiniņš. Nepratām
cienīt un sargāt demokrātiju –
USD 40,-

Ģirts Salmgriezis. Briseles past-
kartes – USD 55,-

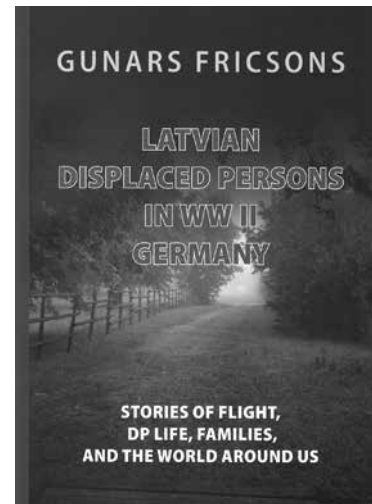
Helmars Rudzītis. *The Adventures of my Life* – USD 30,-

Anita Uzulniece. Mans kino
un laiks 1. daļa – USD 45,-

Anita Uzulniece. Mans kino
un laiks 2. daļa – USD 45,-

Gunars Fricsons. *Latvian Displaces Persons in WW II –*
USD 20,-

Rūta Rudzīte. Grāmatu meis-
tars / *The Book Master* – USD
40,-

LIDIJA OZOLIŅA

(Turpināts no nr. 33)

Ja nu mana grāmata nebūs uz svētkiem, Valdai [Morai] būs. Beidzot otrā, kopš pirmās kaut kad ap trīsdesmito gadu Latvijā. Tie, kas publicēti periodikā kopš 1945. g. Jupis pārrakstījis uz mašīnas. Uz zināju no E. Ķezberes. Neesmu viņu trīsstāvu ārsta mājā bijusi. Vācēmē tikāmies katru dienu. Trimda ir dīvainā.

Mūsu abu sirsniņākie sveiciens visiem. Z.

Vēstule Latvijas mēnesī
25. nov. otrā stundā

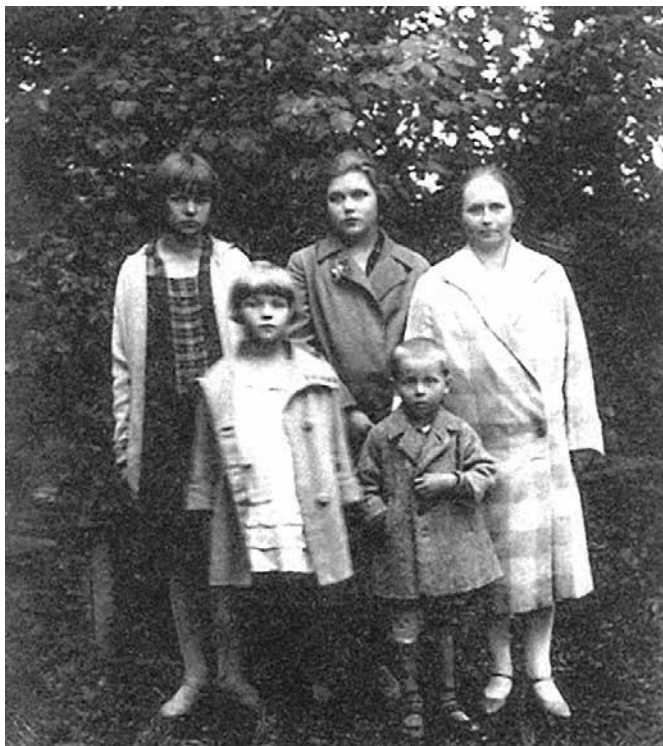
pēc pusnakts,
kad aiz loga
nevis snieg, bet list.
Mūsu mīļie, tālie, vienmēr
domās un vārdos pieminētie!

Vispirms sirsniņgs paldies par
Tavu vēstuli, mīļais Arvīd, un
visu Jūsu sveicieniem un parak-
stiem uz skaistās peoniju –
pujeņu ziedu kartes ar dzejas
vārsēm.

Skumdina, Arvīd, Tava atra-
šanās slimnīcā atkal, bet priecina
labās ziņas, ka nekas ļauns
pārbaudē nav atrasts. Lai tikai
nu visi labie gari palīdz noturēties
veselībā un spēkā. Ticam, ka
pašu salastās dzērvenes un

brūklenes, un dārziņā izaudzētā
raža darīs brīnumus, spirdzinot
miesīgi un garīgi. Praktiski ar
reālām lietām mēs pašlaik ne-

daļēji jāmaksā, kas visi ir *social*
seccrity, jo te jau mēs nepelnam.
Tikai brīvu dzīvokli, kas gan liels
un plašs, kā jau viss šai zemē.

Skolotāja Zemīte 1925. gadā ar Zentu un Ainu

varam palīdzēt, lai arī to ļoti
vēlētos. Edmunda zāles maksā
ļoti dārgi, arī vizītes pie ārsta

(Dažreiz nemaz nevajadzīgs.)
Nevar jau no dzīvokļa nogriezt
gabalu un uzlikt uz šķīvja ēšanai.

Bet vismaz vienu istabu un pusi
virtuves labprāt ieliktu aploksnē
un nosūtītu Māriņes ģimenei, ja
vien pastnieks ņemtu pretī. Taču
būtu plašāk un ērtāk nekā tik
daudziem vienās telpās tagad. Lai
gan arī mazums un šaurums ir labs,
ja vien ir satiecība un veselība.

Novembris un decembris mums
darbīgi mēneši gan ar mājas
kopšanas darbiem (vēl visas
lapas nav novāktas), gan slave-
najā Karnegi zālē koncertā.
Ļaužu daudz, ka paziņas bija
grūti ieraudzīt. Sastaptais *Laika*
redaktors tikai pierunāja atkal
dot kādu rakstu (ne tikai dzejoli)
svētku numuram. Tā nu arī šo-
nakt izdarīju pirmo uzmetumu
kādam atmiņu vizījam par Ziem-
svētku nakti kādā Bavārijas pil-
sētā bēgļu gaitu sākumā. Ed-
munds uzskicēs pāris zīmēju-
mus un šīs nedēļas beigās, ce-
rams, varēšu nosūtīt.

Šai pusē jau nu gan Šausmānu
Velta [dzejniece Velta Toma]
sumināta netiek tā, kā pie Jums,
bet gan tiek dēvēta par chame-
leonu, kas krāsas maina utt. Jā,
ja arī ne man uz šiem svētkiem,
tad Valdai Morai būs grāmata –
50 gadus pēc pirmās grāmatas
iznākšanas 1930. g., kas tiešām
notikums. Varbūt arī nebūtu no-

ticis, ja viņas laikabiedrs K.
Rabācs (ilggadīgs *Laika* redak-
tors) nebūtu sakārtojis, nokār-
tojis šīs lietas.

Kad Tu, Arvīd, piemini, kā Jūs
ar Ausmu gājāt dzērvenēs, tad
nāk prātā Jūsu atsūtītā Elzas
Sudmales "Dzērvenstīgas". Tur
aiz vārdiem daudz pateikts. Arī
Jūsu staigāšana pa siliem un
purviem...

Anniju V. [Vītols] sastapu
Uršteina 70 gadu jubilejas izradē.
Viņa stāstīja par sirsniņo uz-
ņemšanu Rīgā. Viņai veltīto dze-
joli "Dziesma" devusi visiem
lasīt. Kāds aktieris līcis nodot
man sveicienus un teikt, ka labi
pazīst manu dzeju (?), ka viņam
tā tuvākā no šai pusē rakstītā.
Nobrinījos, kā viņš zina teikt
nelasījis nevienu no manām
grāmatām. Neesmu jau V. T.
[Velta Toma], kam tur izpirkta
grāmata.

Ar sveicieniem Jums visiem.
Zenta

P. s. Šai vēstulei pievienotas vēl
2 kartes + 2. un 7. nod. no
"Divām saulēm" + 5 foto + baz-
nīca sniegā vēlēnu xxxxxx...

Sirsniņgi sveicināt liek Rich. Z.,
Valija, sevišķi Dukātu mamma
un Aina, Dukāts.

Zentas Liepas vēstules uz Latviju

SARĪKOJUMI / DIEVKALPOJUMI

SARĪKOJUMI

Redakcija lūdz lasītājus sazināties ar sarīkojumu un dievkalpojumu rīkotājiem, precizējot, vai paredzētie sarīkojumi notiks vai arī tie ir atcelti!

RIETUMKRASTĀ

Priecājamies atzīmēt Rietumkrasta latviešu izglītības centra 40 darbības gadus ar īpašām aktivitātēm no 1. līdz 4. septembrim! Būs aktivitātes dažāda vecuma un interešu lokam.

Ieejas biļetes un naktsmāju rezervācijas var nokārtot jau tagad, apmeklējot mūsu pasākumu un izsoļu vietni. – info@rklic.org

SIETLA (WA)

Sietlas latviešu sabiedriskais centrs (11710 3rd Ave. N. E. Seattle, WA 98125). Mājas lapa: www.seattlatviancenter.com.

SAGINAVA

Sestdien, 2023. gada 9. septembrī, plkst. 14:00 Saginavas latviešu kluba rudens pikniks. Ēdisim, dziedāsim un priecāsimies ar draugiem! Ieeja \$20.00 no personas. Barstow Meža paviljonā, Mičiganas Vidzemē (Midlandē) (2850 Manor Drive, Midland, MI 48640).

Midlandes parkos drikst dzert alu un vīnu, kas jāņem pašiem līdz. Dzeramais ūdens būs. Aicinām viesiem arī ņemt līdz kaut ko saldajam ēdienam. Varat arī ņemt līdzī dārza krēslus, ja negribat sēdēt visu laiku pie galdiem, kam pievienoti soli.

Lūdzu pieteikties pie Ritas Martinsons 989-445-0811; e-pasts: dainisritam@gmail.com vai pie Skaidrites Spūles 989-233-4234; e-pasts: skyspule@gmail.com līdz 2. septembrim, lai zinām, cik ēdienu gatavot.

TĒRVETE

2023. gada Tērvetes sarīkojumu kalendārs atrodams www.tervete.org.

VASINGTONA, DC

Latviešu organizācijas Vašingtonā (LOV) sadarbībā ar Latviešu kultūras biedrību TILTS laipni aicina visus uz Liepājas teātra izrādi "Vilki" š.g. 9. septembrī plkst. 14.00 Vašingtonas Latviešu draudzes namā. Pēc izrādes neformāla pieņemšana. Ieeja: \$30. Sikāk: latviesi-dc.org

ZIEMEĻKALIFORNIJA
(425 Hoffman Ave, San Francisco), Info: www.zklb.wordpress.com, ZKLB sekr. un informāc. daļas vadītāja Una Veilande tālr.: 408-813-5104, e-pasts: una.veilande@gmail.com.

DIEVKALPOJUMI

Bostonas latv. ev. lut. Trimdas dr.: (58 Irving st, Brookline MA 02445). Info: 617-232-5994, e-pasts: bostonastrimdasdraudze@gmail.com, tālr.: 617-232-5994 Māc. Igors Safins. Tālr.: 617-935-4917. E-pasts: igorssafins@gmail.com. 16. septembrī plkst. 11:00 ar dievgaldu, prāv. Igors Safins. Sekos kafijas galds.

Čikāgas latv. ev. lut. Ciānas dr.: (6551 W Montrose Ave, Chicago IL 60634), tālr.: 773-725-3820; e-pasts: cianasdraudze@gmail.com; www.facebook.com/ Čikāgas-Ciānas draudze 2550-4389-7965-234. Dievk. notiek svētdienās 10:00. Pēc dievk.

kafijas galds. Māc. Gundega Puidza, tālr. biroja: 773-736-1295; mājās: 708-453-0534, e-pasts: puidza@yahoo.com.

Čikāgas latv. ev. lut. Sv. Pēterā dr.: (450 Forest Preserve Dr, Wood Dale IL 60191). Tālr.: 630-595-0143. Māc. Ojārs Freimanis. 1-773-818 6965 St.Peters.latvian.church@gmail.com, inese42@outlook.com Inese Stokes priekšniece. Dievk. notiek svētdienās 10:00. Pēc dievk. kafijas galds.

Čikāgas latv. baptistu dr.: (820 Ontario St, Oak Park, IL 60302). Māc. Oļģerts Cakars. Tālr.: 708-383-5285.

Denveras latv. ev. lut. dr.: (10705 West Virginia Ave, Lakewood, CO 80226). Birojs atvērts ceturtdienās no 10:00 līdz 14:00. E-pasts: reglite@aol.com Dievk. notiek svētdienās 9:30. Pēc dievk. sadraudzība.

Detroitas Sv. Paula latv. ev. lut. dr.: (30623 W. Twelve Mile Road, Farmington Hills, MI 48334). Dievk. notiek svētdienās 10:00. Seko sadraudzības stunda.

Dienvīdfloridas latv. ev. lut. dr.: Shepherd of the Coast Luth. Church (1901 E Commercial Blvd, Ft. Lauderdale FL 33308). Info: Ilze Folkmane Gibbs, e-pasts: folkmane@hotmail.com Info: Andrejs Jugs, tālr.: 561-447-9050. Dievk. notiek 14:00. Pēc dievk. visi lūgti pie kafijas galdā!

Dienvīdkalifornijas latv. ev. lut. dr.: baznīca (1927 Riverside Dr., Los Angeles CA 90039).

Džamaikpleinas Trīsvienības latv. ev. lut. dr.: Unitarian Congregational Parish of Norton (2 W Main St, Norton, MA 02766). MA 02766). Dievkalpojumi ar dievgaldu divreiz mēnesī 2:30 pēcpusdienā ar viesu mācītāju Igoru Safins. Lūdzu, zvaniet draudzes sekretārei Zigrīdai Kručkovai par datumu, tālr.: 617-323-0615.

Filadelfijas latv. ev. lut. Sv. Jāņa dr.: (301 N Newtown Street Road, Newtown Square, PA 19073), tālr.: 610-353-2227. Māc. Gija Galiņa. 10. septembrī Dievkalpojums – viesu mācītājs Dr. Pauls Barbins plkst. 11:00. 17. septembrī Dievkalpojums ar dievgaldu plkst. 11:00. 24. septembrī Dievkalpojums plkst. 11:00.

Grandrapidu latv. ev. lut. dr.: Faith Lutheran Church. (2740 Fuller Ave NE, Grand Rapids MI 49505.) Tālr.: 616-361-6003.) Māc. Aija Graham. Dr. pr. Ivars Petrovskis, tālr.: 616-975-2705. Dievk. notiek divreiz mēnesī 2:00 pēcpusdienā. Par datumu, lūdzu, sazināties ar dr. pr. Ivaru. Pēc dievk. kafijas galds.

Grandrapidu latv. katolu dr.: Our Lady of Anglona (504 Grand Ave NE Grand Rapids MI 49503) Grand Rapids Association Nama – Māc. Mark Mitchell Priekšnieks Bronislavs Viscockis – tālr.: 616-540-1322. Dievk. notiek katru svētdienu 10:00 – seko kafijas galds.

Indianapolis latv. ev. lut. dr.: (1008 W. 64th St. Indianapolis, IN 46260) mācītājs Ivo Roderts, tālr.: 317-912-5641, e-pasts: I.roderts@gmail.com. Dievk. notiek svētdienās 10:00 Latviešu Sa-

biedriskajā Centrā. Pēc dievk. seko kafijas galds.

Kalamazū latv. ev. lut. apv. dr.: (122 Cherry Hill St, Kalamazoo MI 49006). Māc. Aija Graham. Latviešu ev. lut. apvienotā draudze notur klātienē dievkalpojumus katru svētdienu plkst. 10:00. Pieejami arī sprediķu ieraksti draudzes YouTube kanālā (meklēšanas atslēgas vārds "Latviešu apvienotā draudze Kalamazū").

Klīvlandes apvienotā latv. ev. lut. dr.: (1385 Andrews Ave, Lakewood, OH 44107) Draudzes dievk. notiek svētdienās 11:00. Bībeles stundas notiek 10:00 katra mēneša otrajā un ceturtajā trešdienā. Baptistu dr.: Bethel Baptist Church (2706 Noble Rd, Cleveland 44121) Dievk. notiek svētdienās 14:30.

Linkolnas apv. latv. ev. lut. dr.: (3300 C St, Lincoln NE 68510). Dievkalpojumi ar viesu mācītājiem latviešu un angļu valodā plkst. 10:00. Par datumu sazināties ar draudzes pr. Kārli Indriksonu, tālr.: 402-730-3427, e-pasts: kindriks@aol.com. Pensionāru saiets katra mēneša otrajā ceturtdienā plkst. 11:00 sabiedriskajās telpās. Latvian Hall (Latviešu ev. lut. sabiedriskās telpās, 33rd & Mohawk iela, Baznīca, 33rd & C iela, Linkolnā. kunora@windstream.net.

Mančesteras latv. ev. lut. dr.: (dievk. Notiek Holy Transfiguration Romanian Orth. Church, 2 Winter St., Manchester, CT 06040). Dr. pr. Astra Vilinskis, tālr. 413-568-9062.

Milvoku latv. ev. lut. Sv. Trīsvienības dr.: (1853 N 75th St, Wauwatosa WI 53213), tālr.: 414-258-8070. Māc. Jānis Ginters tālr.: 260-797-5695 Draudzes priekšnieks: Andrejs Junge tālr.: 414-416-6157 Dievk. notiek svētdienās 10:00.

Mineapoles – St. Paulas latv. ev. lut. dr.: (3152 17th Ave S, Minneapolis MN 55407). Tālr. 612-722-4622, epasts: mndraudze@gmail.com. Māc. Ilze Larsen. Dievkalpojumi katru svētdienu 10:30 – klātienē & tiešsaistē (info: http://www.mndraudze.org)

Montrealas latv. Trīsvienības ev. lut. dr.: Trinity Latvian Church (P.O. Box 39, Station NDG, Montreal QC H4A 3P7), tālr.: 514-992-9700. www.draudze.org pr. Jānis Mateus tālr.: 514-481-2530, e-pasts: prez@draudze.org.

Ņūbransvikas un Leikvudas latv. ev. lut. dr.: (Latvian Lutheran Church, P.O. Box. 1008, Maplewood, NJ 07040). Dievkalpojumi notiek NJ Latviešu biedrības namā Priedaine, (1017 State Route 33, Freehold, NJ 07728), māc. Ieva Pušmucāne-Kineyko, e-pasts: latvianlutheranchurch@gmail.com. Ņūbransvikas – Leikvudas latviešu ev. lut. Dievkalpojumi notiek kapelā, NJ Latviešu biedrības namā "Priedaine", (1017 State Route 33, Freehold, NJ 07728).

Ņujorkas latv. ev. lut. draudzes 2023. g. augusta dievkalpojumu un notikumu kalendārs: (Jonkeru baznīca, 254 Valentine Ln, Yonkers NY; Salas baznīca, 4 Riga Ln, Melville NY; Katskilu nometne, 231 Green Hill Road, Elka Park, NY 12427.)

Ročesteras ev. lut. Krusta dr.: Atonement Lutheran Church (1900 Westfall Rd, Rochester NY 14618).

Saginavas latv. ev. lut. dr.: (128 N Elm St, Saginava, MI 48602). Mācītāja Biruta Puķe-Wilson, mob. (269) 2675-330. Kontaktpersona Mary Beth Dziris, mob. (989)781-1163. E-pasts: dziris@chartermi.net. Dievkalpojumi vienreiz mēnesī, 1:00 pēcpusdienā, seko kafijas galds ar groziņiem.

Sandiego latv. ev. lut. dr.: Ascension Lutheran Church (5106 Zion Ave, San Diego, CA 92120), Dr. pr. Jānis Legzdīns, tālr.: 1-619-630-8143, e-pasts: janislegzdins@hotmail.com.: Dievkalpojumi notiks iekšienē un jānēsā sejas maskas.

Sentluisas latv. ev. lut. dr.: Christ Lutheran bazn (#1 Selma Ave, Webster Groves, MO 63119). Dievk. vadīs Māc. Dace Skudiņa. Dr. pr. I. Kalniņa, tālr.: 314-457-1830, kalninsirene@gmail.com. Sietlas. lut. dr.: (11710 3rd

Ave. N.E. Seattle, WA 98125). Dievkalpojumi notiek plkst. 10:30. Draudzes priekšnieks Jānis Šulcs, tālr.: 206-406-5226, e-pasts: prieksnieks@seattlatvianchurch.org. Baznīcas mājas lapa: www.seattlatvianchurch.org. Dievkalpojumi notiek plkst. 10:30. Draudzes priekšnieks Jānis Šulcs, tālr.: 206-406-5226,

Skenektedijas latv. ev. lut. dr.: Trinity Lutheran Church (35 Furman St, Schenectady NY 12308). Diakone Linda Sniedze-Taggart). Dievkalpojumi nenotiks augustā un septembrī. Nakošais dievkalpojums paredzēts 15. oktobrī.

St. Pētersburgas latv. ev. lut. dr.: Draudzes mācītājs Aivars Pelds, T: 515-991-4640, epasts: aivars@pelds.com. Visi dievkalpojumi notiek Faith Lutheran baznīcā (2601 49th Street North, St. Petersburg, FL 33710).

Toronto – Sv. Jāņa ev. lut. latv. dr.: (200 Balmoral Ave, Toronto, ON M4V 1J6), tālr.: 416-921-3327, E-pasts: baznīca@bellnet.ca. E-pasts: grietins@gmail.com. Priekšnieks: Kārlis Vasarājs, pr. vietn. Sibilla Korule. Dāmu kom. pr. Maija Sukse, tālr.: 416-221-4309.

Vašingtonas (DC) latv. ev. lut. dr.: (400 Hurley Avenue, Rockville, MD 20850 – 3121). Tālrunis: 301-251-4151, epasts: dcdraudze@gmail.com, www.dcdraudze.org. Prāveste Anita Vārberga Pāža (tālr.: 301-302-3270). Draudzes priekšniece Dace Zalmane.

Katru svētdienu 11:00 dievkalpojums – klātienē & tiešsaistē (ZOOM). Katru trešdienu 10:00 Rīta svētbridis (ZOOM). ZOOM pieslēgšanās norādes ir atrodamas draudzes mājas lapā www.dcdraudze.org.

Lūgums turpmāk SARĪKOJUMU un DIEVKALPOJUMU ziņas sūtīt Inesei Zaķis uz e-pastu rigaven@aol.com līdz piektdienai vai tieši uz redakciju Rīgā, uz e-pastu: redakcija@laiks.us ne vēlāk kā PIRMDIENĀS

Mūžībā aizgājusi mūsu miļā VIJA (VIOLA) LĀCIS, dzim. BRAKOVSKIS

Dzimusi 1932. gada 23. maijā Tilžā, Latvijā,
mirusi 2023. gada 26. jūlijā Simi Valley, CA, ASV

Dziļās sērās un milestībā līdz mūžībai piemin
MŪŽA CEĻA BIEDRS VĪRS JĀNIS

MEITA KAIVA (BRIAN), DĒLI IVARS (LAURA) UN ANDRIS (TRACY)
MAZMEITAS ASHLEY, KRISTIANN (JOSHUA) UN MARY
MAZDĒLI JOHN (ANNE), BENJAMIN (ALISHA), NICHOLAS (NICOLE),
DANIEL (MACIE) UN KYLE (MEGAN)
VIJA IR SVĒTĪTA AR DEVIŅIEM MAZMAZBĒRNIEM

Augšā aiz zvaigznēm, tur tiksies reiz mīļi
Tie, kas šeit pasaulē šķirušies būs:
Dvēsele skatīsies dvēselē dziļi,

Mūžīgā skaidrībā mieru tie gūs,
Mūžīgā skaidrībā mieru tie gūs!
(543.dziesma Dziesmu grāmatā)

SPORTS

(Turpināts no 17. lpp.)

Spānijai spēles mača beigās nācās apzināti pārkāpt noteikumus, un Latvija izšķirošos soda metienus izpildīja precīzi, sviņot uzvaru ar rezultātu 74:69.

Latvijas liktenis savās rokās: Brazīlija pārsteidzoši uzvar Kanādu

// FOTO: FIBA

Brazīlijas vīriešu basketbola izlase piektdien Pasaules kausa finālturnīrā izcīnīja uzvaru pār Kanādu ar 69:65 (16:13, 11:24, 18:15, 24:13). Un L grupā kopā ar Latviju un Spāniju ir sakrājuši pa trim uzvarām, visām vienībām saglabājot cerības uz iekļūšanu pasaules astoņu labāko komandu skaitā.

Līdz ar to L grupā pirms pēdējās kārtas izveidojās situācija – pēdējo spēļu uzvarētājs iekļūst 1/4 finālā. Tādējādi Latvijas-Brazīlijas un Spānijas-Kanādas spēļu uzvarētājs nodrošinās vietu ceturtdaļfinālā.

L GRUPA	S	U	Z	GP	ZP	+/-	P
Kanāda	4	3	1	389	282	+107	7
Spānija	4	3	1	344	281	+63	7
Brazīlija	4	3	1	336	297	+39	7
Latvija	4	3	1	346	326	+20	7

Pasaules kausa finālturnīrā tiek noskaidrotas septiņas Parīzes olimpisko spēļu turnīra dalībnieces, kā arī vēl 19 valstsvienības, kuras kopā ar piecu reģionu priekškvalifikācijas sacensību uzvarētājiem nākamvasar cīnīsies par pēdējām četrām ceļazīmēm uz olimpiskajām spēlēm.

Pirms izdzīvošanas spēles

Latvijas basketbolists Aigars Šķēle // FOTO: FIBA

“Latvijas vīriešu basketbola izlases nākamās pretinieces Brazīlijas spēles stils nav līdzīgs

nevienu no komandām, pret kurām latvieši līdz šim spēlējuši Pasaules kausā. Dienvidamerikas komanda, kurai ir labs mazais spēlētājs, uz kuru balstās visa komandas spēle. Tāpat ir arī ļoti spēcīgi garie spēlētāji. Viņi nav tik gari augumā, bet ir fiziski spēcīgi un atlētiski. Būs kārtīga cīņa no abām komandām, jo vai nu brauc mājās, vai turpini turnīru,” teica Šķēle.

“Nevienam brīdī neizskatījāmies, ka mums šajā izrādē būtu otrā plāna loma. Domāju, ka pēc šī mača neviens pasaulē vairs nevar pateikt, ka latviešiem nav uzvarētāju mentalitātes. Šī paaudze ir laužusi visus šos stereotipus. Mēs mākam paņemt to, ko varam paņemt,” tā Ainārs Bagatskis.

Bet Lomažs piebilst: “Domāju, ka mūs sagaida fizisks basketbols ar daudziem noteikumu pārkāpumiem. Es pat teiktu, ka tas būs mazliet neskatāms basketbols, jo stress būs abām komandām. Galu galā uzvarētājs iekļūst Top-8.

Mūsu sapņu komandas ceļojums turpinās!

Savus komandas biedrus emocionāli novērtēja tās kapteinis Dairis Bertāns, kurš traumas dēļ uz laukuma doties nevar: “Jūs paši redzat. Man nav, ko teikt, te viss ir skaidrs. Balss ir cietusi, jo nespēlēju, tāpēc uz

solīna vairāk jābļautās. Šitie džeki visi spēlē, atstāj laukumā sirdi un dvēseli par Latviju. To ļoti labi varēja redzēt [līdzšinējās spēlēs]. Ar maksimālu atdevi katrā spēlē. Tas ir tas, kas mūs atšķir no pretiniekiem.”

// FOTO: FIBA

Latvijas basketbola izlase svētdien, 3. septembrī, Džakartā paveica šķietami neticamo un iekļuva Pasaules kausa ceturtdaļfinālā, izšķirošajā mačā ar 104:84 (22:20, 23:22, 36:21, 21:23) pārliecinoši pieveicot Brazīliju.

Teicamu spēli mūsu komandas rindās aizvadīja Andrejs Gražulis, kurš dominēja abos laukuma galos – 24 punkti, trīs atlekušās bumbas, piecas rezultatīvas piespēles un divi bloki. Ar 17 punktiem izcēlās Artūrs Žagars, bet 14 pievienoja Dāvis Bertāns. Latvija šajā spēlē realizēja 16 tālmetienus. Spēles sākums bija līdzīgs. Latvija divreiz ieguva ap desmit punktu pārsvaru, bet pretinieki to ātri likvidēja. Mūsējie ļoti efektīvi darbojās aizsardzībā un, demonstrējot ļoti kvalitatīvu saspēli, uzbrukumā tika pie labiem metieniem grozā tuvumā. Pēc pirmās ceturtdaļas Latvija atradās vadībā ar rezultātu 22:20, jo pēdējās ceturksņa sekundēs ļoti sarežģītu tālmetienu realizēja Artūrs Kurucs. Brazīlija otrās ceturtdaļas vidū bija sadeldējusi deficītu un arī izlīdzinājusi rezultātu. Pateicoties Dāvja Bertāna tālmetienam, puslaika pārtraukumā mūsu basketbolisti devās ar nelielu pārsvaru – 45:42. Otrā puslaika teicami iesāka Artūrs Žagars, kurš Latvijas labā guva desmit punktus pēc kārtas, tostarp realizēja divus tālmetienus. Kad Brazīlija bija nedaudz atguvusies, divus svarīgus tālmetienus trāpīja Dāvis Bertāns. Tā bija daļa no plašāka izrāviena, kas mūsējiem ļāva panākt “+14”. Latvija uzbrukumā darbojās ļoti pārliecinoši un pēc trešās ceturtdaļas bija vadībā ar rezultātu 81:63. Šajā spēles ceturksnī Latvijas izlase guva 36 punktus. Spēles pēdējās desmit minūtes Latvija aizvadīja ļoti pārliecinoši, turpinot trāpīt tālmetienus un lieliski darbojoties aizsardzībā. Mūsējie tika pie pārliecinošas uzvaras ar rezultātu 104:84.

Labāko astoņniekā iekļuvušās izlases par medaļām spēkosies “SM Mall of Asia” arēnā. Latvijas izlase Pasaules kausu turpinās trešdien, 6. septembrī, kad ceturtdaļfinālā tiksies ar līdz šim nezaudējušo Vāciju.

Pēc uzvaras

Daudzi no prieka, ka tik pārliecinoši pieveicām brazīliešus, bija apskurbuši, tāpēc žurnā-

Filipinās, jo spēlēt pie pilnām tribīnēm ir fantastiski!”

Artūrs Žagars: “Kas notika? Es nezinu. Uzvarējām brazīļus un esam ceturtdaļfinālā. Mēs turpināsim spēlēt labāko basketbolu, kādu varam tajā dienā. Mēs respektējam visus, bet nebaidāmies ne no viena. Mēģinām pārāk nepriecāties, jo vēl lielas lietas ir priekšā un cerams, mēs tās sasniegsim.”

Luka Banki: “Patikami. Mēs sajūtas fantastiskas. Puiši dara neticamu darbu. Ceru, ka tagad uz Manilu dosies ar vēl stiprāku sapni, lai visu turpinātu. Viena spēle. Tāpat kā līdz šim. Ejam spēli no spēles. Prieks, ka man ir tāda iespēja un laimīgs, ka man apkārt ir šādi cilvēki!”

Aigars Šķēle: “Vienkārši gājām un spēlējām spēli pēc spēles, sākot no Libānas. Cienījam pretiniekus par 100%, jo pirmoreiz esam Pasaules kausā, nezinājām, ko sagaidīt. Beigu beigās mēs braucām tālāk uz Manilu. Iespaidīgi! Es jau vēl tāds parastais, bet dažiem džekiem pēc šī turnīra noteikti cena uzkāps,” Šķēle raksturoja savas komandas biedrus izlasē un viņu potenciālās nākotnes iespējas.

Dāvis Bertāns: “Beidzot izgājām ar pārsvaru pēc pirmā puslaika un sākām maksimāli agresīvi, nevis tā, kā iepriekšējās mačos, kad spāņus un francūžus palaidām priekšā, pēc tam dzenoties pakaļ. Aizsardzība bija augstākajā līmenī un tas deva pārliecību. Zinājām, ja arī kādi metieni neiekritīs, atsitīsimies aizsardzībā.”

Luka Banki: “Vakar pirmo reizi ar savu treneru komandu izlēmām iziet ārā no viesnīcas, lai aizietu uz lielveikalu. Tas, kā cilvēki mūs uzņēma, bija iespaidīgi. Cilvēki prasīja fotogrāfijas, pauda atbalstu. Divi vietējie mums teica: “Mūsu zeme – Latvija”... Tas man palīdzēja saprast, cik lielu darbu izdarījām šeit. Ne tikai laukumā, bet arī ārpus tā.”

Tā jau ir sensācija! Lietuva – ASV 110: 104

Negaidītu panākumu Pasaules kausa finālturnīrā svētdien guva Lietuvas basketbola izlase, kas Manilā otrā posma noslēdzošajā cīņā ar 110:104 (31:12, 23:25, 17:28, 39:39) uzvarēja ASV valstsvienību. Ar piecām uzvarām piecās spēlēs Lietuva uzvarēja J grupā un ceturtdaļfinālā spēlēs pret Serbiju, kamēr ASV ar četriem panākumiem bija otrā un “play-off” sāks ar cīņu pret Itāliju.

Latvija atsauc dalību Krievijas un Baltkrievijas apmeklētā CEV generālasamblejā

Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Polijas un Ukrainas volejbola federācijas nepiedalījās Eiropas Volejbola konfederācijas (CEV) generālasamblejā Briselē, protestējot pret agresorvalstu Krievijas un Baltkrievijas dalību.

Latviju šajā pasākumā bija paredzēts pārstāvēt Latvijas Volejbola federācijas (LVF) ģenerālsēkretāram Arnim Tuntem un LVF valdes loceklim Arturam Vitkovskim.

“Ir lietas pasaulē, kas ir svarīgākas pat par volejbolu... Vakar uzzinājām, ka šajā kongresā piedalās arī Baltkrievijas un Krievijas pārstāvji, kas gatavojas sēsties ar mums pie viena galda. Mēs sakām “NĒ”! Baltijas valsti, Polijas un Ukrainas delegācijas ir vienojušās šodien kongresu neapmeklēt,” saka LVF ģenerālsēkretārs Arnis Tunte.

Čakšam uzvara šķēpmešanas sacensībās Sopotā

Latvijas šķēpmetējs Gatis Čakšs trešdien Sopotā izcīnīja uzvaru leģendārā poļu šķēpa metēja Januša Sidlo piemiņas sacensībās, bet trešo vietu ieguva Rolands Štrobenders. Čakšs sešu sportistu konkurencē uzvarēja ar pieticīgu rezultātu 75,95 metri, bet Štrobenders ar rezultātu 74,00 m ierindojās trešajā vietā, piekāpjoties polim Marcinam Krukovskim, kurš šķēpu aizmeta 75,03 metru tūlumā. Sidlo, kurš piedzima 1933. un mira 1993. gadā, ir bijušais pasaules rekordists, 1956. gadā šķēpu raidot 83,66 metru tūlumā. Viņš ir četru olimpisko spēļu dalībnieks, 1960. gadā Romā izcīnot sudraba medaļu, un izcilā Latvijas šķēpmetēja Jāņa Lūša pastāvīgs sāncensis un draugs.

Ostapenko uzvar “US Open” čempioni

Sensacionālu uzvaru ASV atklātā čempionāta astotdaļfinālā svētdien, 3. septembrī, izcīnīja Latvijas labākā tenisiste Jeļena Ostapenko, kas ar 3-6, 6-3, 6-1 pieveica WTA pasaules ranga līderi un pērnā gada “US Open” čempioni polieti Igu Švjonteku.

Par iekļūšanu “US Open” ceturtdaļfinālā Ostapenko nopelnījusi 430 ieskaites punktus, kas ļaus nākamnedēļ viņai WTA rangā pakāpties vismaz uz 15. vietu. Tāpat Ostapenko par ceturtdaļfinālu jau nopelnījusi 450 000 ASV dolāru lielu naudas prēmiju.

Sporta ziņas sakopojis
ANDRIS KĻAVIŅŠ